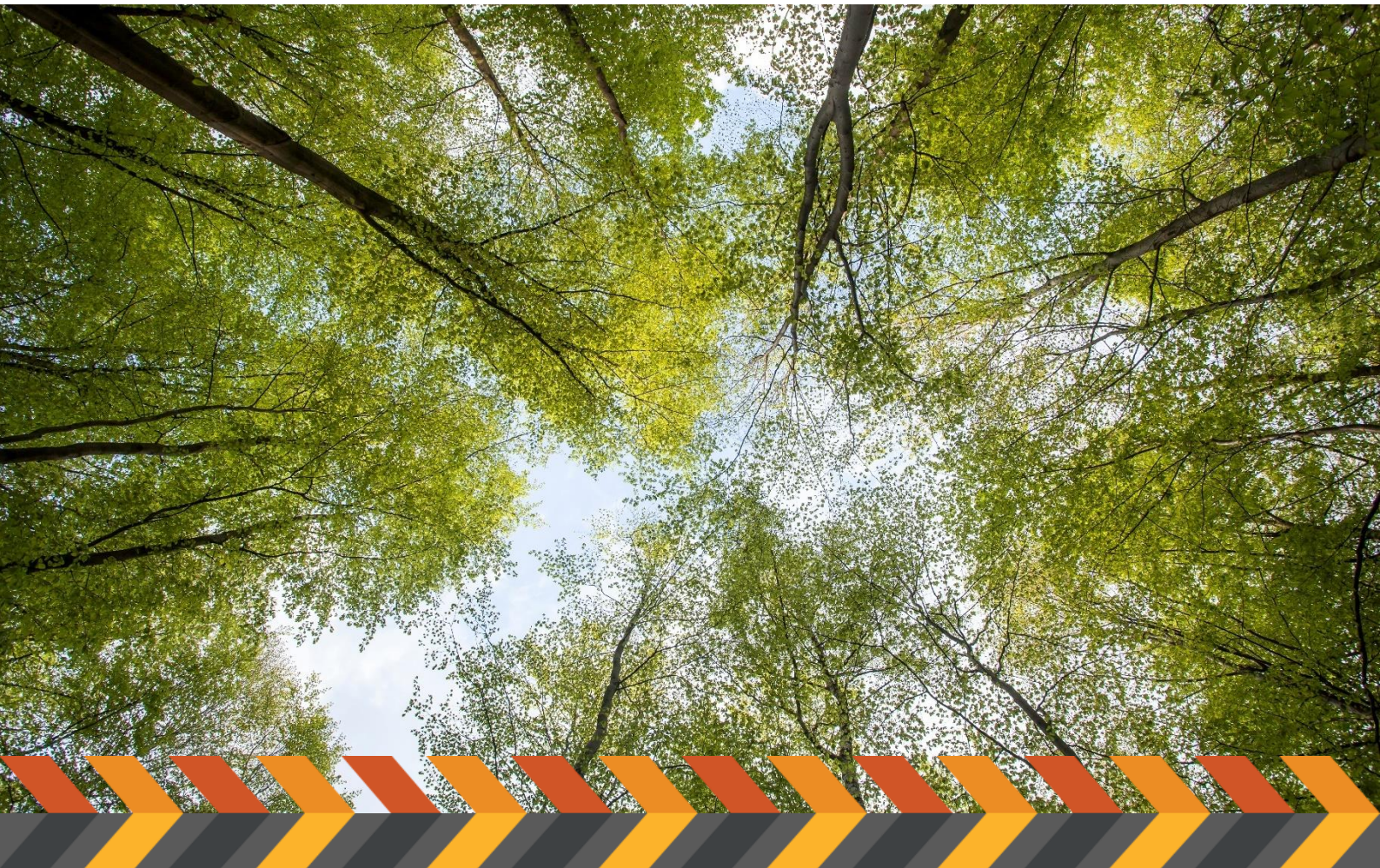

Evaluatie van de economische impact van de jacht in België

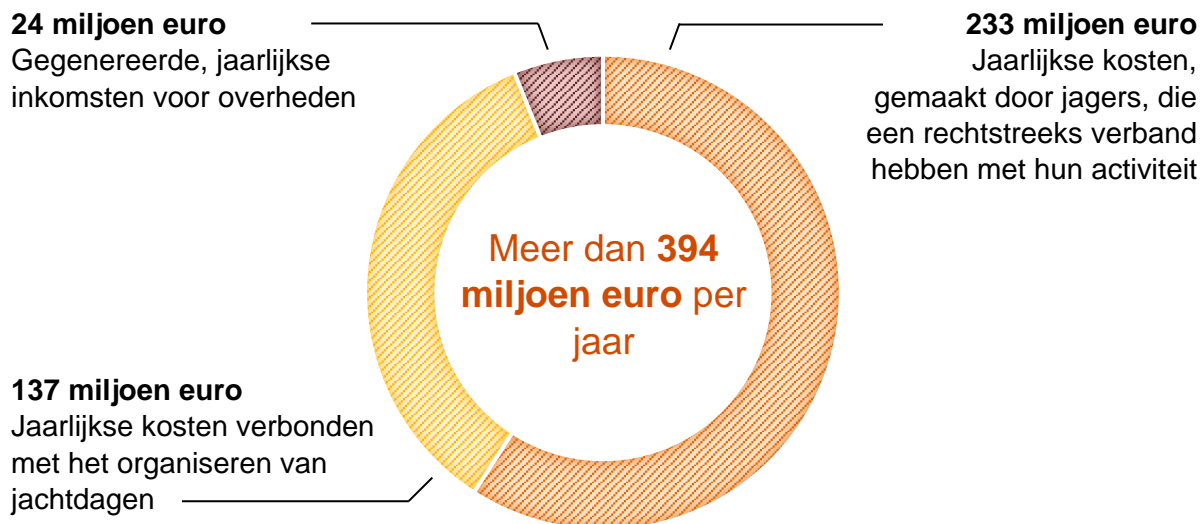
November 2022

Deze studie, uitgevoerd door PwC, heeft als doel het ontdekken en kwantificeren van de economische impact van de jacht in België en concentreert zich op uitgaven van jagers en jachtorganisatoren.

Economische impact van de jacht in België

(op basis van de cijfers van het jachtseizoen 2019-2020)

Meer dan 24.000 actieve jagers die in België wonen

Andere impacts waargenomen doorheen deze studie

Creatie van werkgelegenheid

Ondersteuning van de horecasector

Onderhoud van cultureel erfgoed

Behoud van fauna en flora

Bijdrage aan de ruimtelijke ordening

Evaluatie van de economische impact van de jacht in België

November 2022

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Inhoudstafel van figuren	4
Inhoudstafel van tabellen	5
Glossarium	6
Afkortingen	7
1. Inleiding	11
2. Methodologie	12
2.1. Omschrijving van het toepassingsgebied van de analyse	12
2.2. Literatuurstudie	12
2.3. Gegevensverzameling	13
2.4. Gebruik van de ontvangen gegevens die uit de verschillende vragenlijsten werden verkregen	16
3. De jacht in België	17
3.1. De Belgische jager	17
3.2. Belgische jachtgebieden	25
3.3. Jachtverenigingen	34
3.4. Modaliteiten van de jacht	34
3.5. Elementen die een rol spelen bij de voorbereiding op een jachtdag	37
3.6. Elementen die een rol spelen tijdens een jachtdag	44
3.7. Elementen die een rol spelen na afloop van een jachtdag	48
3.8. Transversale jachtactiviteiten	51
3.9. Buiten beschouwing gelaten elementen	53
4. Economische impact van de jacht in België	56
4.1. Uitgaven verricht door in België wonende jagers ter beoefening van hun activiteit	57
4.2. Uitgaven gerelateerd aan de organisatie van jachtdagen in België	58
4.3. Overheidsinkomsten uit de beoefening van de jacht in België	60
4.4. Consolidatie van de gegevens	61
4.5. De kosten van faunabeheer zonder jacht	62
5. Sociale en milieu-impact van de jacht in België	65
5.1. Sociale impact	65
5.2. Milieu-impact	67
6. Conclusie	73
7. Bijlagen	74
Bijlage 1 - Vragenlijst bestemd voor jagers	74
Bijlage 2 – Vragenlijst bestemd voor organisatoren	80
Bijlage 3 – Vragenlijst bestemd voor wildbeheereenheden	82
Bijlage 4 – Inkomsten voor Waalse gemeenten uit de verhuur van openbare jachtrechten	85
Bijlage 5 - Inkomsten voor Vlaamse gemeenten uit de verhuur van openbare jachtrechten	90
Bijlage 6 - Militaire domeinen in Vlaanderen	91
Bijlage 7 - Schatting van de huurprijs van openbare jachtrechten voor gemeenten	92
Bijlage 8 - Raming van de huurprijzen voor particuliere jachtrechten	93
Bijlage 9 - Schatting van het aantal organisatoren van jachtpartijen en in België georganiseerde jachtpartijen	94
Bijlage 10 - Schatting van de door wildbeheereenheden gegenereerde inkomsten	95
Bijlage 11 - Gebruik van het model van Manue Piachaud	96
Bijlage 12 - Loonniveau volgens barema C3 in het Waalse Gewest	97

Inhoudstafel van figuren

Figuur 1 - Voorbeeld van een gevisualiseerde gausscurve	16
Figuur 2 - Aanvragen voor jachtverloven en -vergunningen per gewest (jachtseizoen 2019-2020).....	18
Figuur 3 - Afgifte van verloven per Gewest afhankelijk van de woonplaats van jagers (jachtseizoen 2019-2020).....	19
Figuur 4 - Aantal per provincie voor het jachtseizoen 2019-2020 toegekende jachtverloven	20
Figuur 5 - Verdeling van Belgische jagers afhankelijk van verloven waarvan zij houder zijn	20
Figuur 6 - Verdeling van Belgische jagers per provincie afhankelijk van verloven waarvan zij houder zijn	21
Figuur 7 - Verdeling van Belgische jagers per provincie	23
Figuur 8 - Verdeling van Belgische jagers naar geslacht	24
Figuur 9 - Verdeling van Belgische jagers naar leeftijdscategorie.....	24
Figuur 10 - Verdeling van Belgische jagers naar leeftijdsgroep en geslacht	25
Figuur 11 - Prijs verhuringen jachtrechten voor domeinen (DNF, 2022)	28
Figuur 12 - Bezoek aan provincies door jagers (min. 1x/jaar)	30
Figuur 13 - Bezoek aan provincies door Belgische jagers (min. 1 x/jaar).....	30
Figuur 14 - Bezoek aan provincies door jagers met woonplaats in het Vlaamse Gewest (min. 1x/jaar)	31
Figuur 15 - Bezoek aan provincies door jagers met woonplaats in het Waalse Gewest (min. 1x/jaar)	31
Figuur 16 - Bezoek aan provincies door jagers met woonplaats in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (min. 1x/jaar).....	32
Figuur 17 - Verdeling van meestbezochte provincies voor jagers met woonplaats in het Vlaamse Gewest (meestbezochte provincie voor de jacht)	32
Figuur 18 - Verdeling van meestbezochte provincies voor jagers met woonplaats in het Waalse Gewest (meestbezochte provincie voor de jacht)	33
Figuur 19 - Verdeling van meestbezochte provincies voor jagers met woonplaats in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (meestbezochte provincie voor de jacht)	33
Figuur 20 - Voorkeuren van Belgische jagers tussen collectieve en individuele jachtpartijen.....	35
Figuur 21 - Verdeling van de beoefening van de jacht in België	36
Figuur 22 - Verdeling van de beoefening van de jacht naar gewest.....	36
Figuur 23 - Aanschaf van een dier ingezet bij de jacht per provincie	39
Figuur 24 - Uitgaven aan vrije tijd, cultuur en toerism	43
Figuur 25 - Jaarlijkse kosten voor jachtopzichters.....	44
Figuur 26 - Jaarlijks budget voor drijvers, jachthoorblazers, etc.....	45
Figuur 27 - Voertuigtendens bij Belgische jagers	46
Figuur 28 - Tendens voor voertuigkeuze van jagers naar het gewest waarin zij hun woonplaats hebben.....	46
Figuur 29 - Reservering van een overnachting.....	47
Figuur 30 - Aantal overnachtingen per jaar	47
Figuur 31 - Aantal in België geschoten of dood aangetroffen wilde zwijnen (DNF & ANB, 2022).....	49
Figuur 32 - Aantal in het Waalse Gewest afgeschoten herten per jachtjaar (DNF, 2022).....	50
Figuur 33 - Jaarlijkse bestedingen van Belgische jagers aan taxidermie	50
Figuur 34 - Verdeling van uitgevoerde reizen naar het buitenland per gewest	53
Figuur 35 - Frequentie van buitenlandse reizen door Belgische jagers.....	54
Figuur 36 - Gemiddeld jaarbudget van de Belgische jager voor buitenlandse reizen	54
Figuur 37 - Bestemmingen van jachtreizen voor Belgische jagers.....	54
Figuur 38 - Rechtstreekse uitgaven die door de in België wonende jagers werden verricht (1 ^e pijler).....	57
Figuur 39 - Uitgaven gerelateerd aan de organisatie van jachtdagen in België (2 ^e pijler).....	58
Figuur 40 - Overheidsinkomsten uit de beoefening van de jacht in België (3 ^e pijler)	60
Figuur 41 - Aftrek van dubbele tellingen bij de berekening van de economische impact	61
Figuur 42 - Economische impact van het jachtverbod voor overheden.....	64
Figuur 43 - Verloop van het aantal lichamelijke ongevallen waarbij een dier is betrokken in België (ASWR, 2022).....	71
Figuur 44 - Aandeel ongevallen waarbij een dier is betrokken in België (ASWR, 2022)	72
Figuur 45 - Lonen volgens barema C3 in het Waalse Gewest	98

Inhoudstafel van tabellen

Tabel 1 - Lijst van gesprekken gevoerd met actoren uit de privésector	15
Tabel 2 - Prijs voor de toelating om te jagen in België (jachtseizoen 2021-2022).....	18
Tabel 3 - In 2019-2020 van toepassing zijnde provinciebelastingen	19
Tabel 4 - Verdeling van de door de gewesten toegekende verloven.....	22
Tabel 5 - Verdeling naar herkomst van hun verlof.....	22
Tabel 6 - Bejaagbare oppervlakte in België (DNF, ANB & HVV, 2022).....	25
Tabel 7 - Belgisch bosbouwgebied (DNF & KBB, 2022)	26
Tabel 8 - Raming van de huurprijzen voor private jachtrechten	29
Tabel 9 - Prijs van het jachtexamen	38
Tabel 10 - Gemiddelde kosten in verband met dieren ingezet bij de jacht in België	39
Tabel 11 - Berekening van de minimale besteding bij de aanschaf van wapens	40
Tabel 12 - Gemiddelde kosten in verband met onderhoud van jachtwapens in België	41
Tabel 13 - Contributie van RSHCB (2019)	51
Tabel 14 - Lidmaatschapsgelden van HVV (2019).....	52
Tabel 15 - Uit de 1e pijler verwijderde uitgaven om dubbele tellingen te vermijden.....	61
Tabel 16 - Afschotstatistieken voor grof wild in België voor het jachtseizoen 2019-2020	63
Tabel 17 - Loonkosten van een ambtenaar volgens barema C3 (2022)	63
Tabel 18 - Huidige door de overheden ontvangen openbare inkomsten.....	64
Tabel 19 - Gemiddelde inkomsten van Waalse gemeenten en OCMW's (2015-2019).....	89
Tabel 20 - Gemiddelde inkomsten van Vlaamse gemeenten en OCMW's.....	90
Tabel 21 - Schatting van de huurprijs van openbare jachtrechten voor Vlaamse gemeenten	92
Tabel 22 - Raming van de huurprijzen voor private jachtrechten	93
Tabel 23 - Door de jachtverenigingen geschatte huurprijs van jachtrechten.....	93
Tabel 24 - Schatting van het aantal jachtdagen per gewest.....	94
Tabel 25 - Schatting van het aantal organisatoren van jachtpartijen in België.....	94
Tabel 26 - Geïndexeerd bruto jaarloon van een jachttopzichter volgens barema C3.....	97

Glossarium

Hier omschrijven wij bepaalde in deze studie gebruikte sleutelwoorden. Aangezien deze begrippen over het algemeen door de gewesten worden omschreven, biedt dit glossarium voor zover mogelijk een definitie die op het volledige grondgebied van toepassing is.

Belgische jager	Iedere houder van op zijn minst één jachtverlof, toegekend door het Waalse en/of Vlaamse Gewest, en die in België zijn woonplaats heeft.
Wildbeheereenheid	Volgens de definitie van het Waalse Gewest “iedere door de Regering erkende rechtspersoon die voor het klein wild, het grof wild en het waterwild het jachtbeheer coördineert op een gebied waarvan de oppervlakte voldoende is ten opzichte van de biologische eigenschappen van het betrokkene wild en waarvan onder meer de houders van een jachtrecht op dit gebied lid zijn.” ¹ Zij worden als vzw opgericht “waarvan het voornaamste maatschappelijk doel de coördinatie van het wildbeheer is voor een geheel van jachtterreinen binnen een van de grondgebieden [...]” ² Het Waalse Gewest telt er 50 en het Vlaamse Gewest 182. ³
Jachtverlof	Toelating voor de jacht, toegekend door het (Waalse of Vlaamse) Gewest aan individuen van ouder dan 18 jaar oud, op voorwaarde dat zij voor theoretische en praktische examens zijn geslaagd, een BA-jachtverzekering hebben afgesloten en over betrouwbare antecedenten beschikken (hetzij geen zware veroordelingen in het strafregister). Afhankelijk van het Gewest en het soort gekozen verlof, is het dagelijks of enkel op zondagen geldig. ^{4 5}
Jachtvergunning	Toelating voor de jacht, verkregen door de houder van een jachtverlof voor een genodigde die in een ander Gewest houder is van een verlof dan waar de aanvraag werd ingediend. Deze vergunning is geldig gedurende 5 opeenvolgende dagen. ^{6 7}
Jachtrecht	Recht van een persoon om te jagen op gronden waarover deze beschikt, met inachtneming van de in voege zijnde wetgeving. Dit recht kan door een eigenaar aan een jager worden verhuurd, die houder van het jachtrecht wordt. ⁸
Organisator van jachtpartijen	Inrichter van de drijfjacht, verantwoordelijk voor de organisatie en het goede verloop van de jachtdag.
Jachtvereniging	Iedere groep jagers die op reguliere wijze op hetzelfde jachtterrein jaagt. ⁹ Zij beschikt in het algemeen niet over een wettelijk statuut.
Jachtaandeel	Deelneming in een jachtvereniging die aan de eigenaar ervan het recht verleent om deel te nemen aan alle door de vereniging voorgenomen jachtpartijen.
Jachtpartij	Jachtevenement dat een of meerdere opeenvolgende dagen kan duren.

¹ Besluit van de Waalse Regering betreffende de erkennings- en werkingsmodaliteiten van wildbeheereenheden, art. 3.

² Ibid.

³ ANB, 2022.

⁴ Besluit van de Waalse Regering over jachtverloven en -vergunningen, art. 4, §1.

⁵ ANB, 2022.

⁶ Besluit van de Waalse Regering over jachtverloven en -vergunningen, art. 12.

⁷ ANB, 2022.

⁸ Europese federatie van verenigingen voor de jacht en natuurbehoud, s.d.

⁹ “La chasse : derrière une passion, tout un secteur économique ? Étude de l’impact économique de la chasse en Région wallonne”, een scriptie van de Université Libre de Bruxelles (Solvay handelsschool), 2004.

Afkortingen

ANB	Agentschap voor Natuur en Bos
BHG	Brussels Hoofdstedelijk Gewest
CIC	Conseil International de la Chasse et de la Conservation du Gibier
DNF	Département de la Nature et des Forêts
FCGGB	Fédération des Chasseurs de Grand Gibier de Belgique
HVV	Hubertus Vereniging Vlaanderen
RSHCB	Royal Saint Hubert Club de Belgique
VG	Vlaams Gewest
WG	Waalse Gewest

© 2022 PwC. All rights reserved. PwC refers to the Belgium member firm and may sometimes refer to the PwC network. Each member firm is a separate legal entity.

1. Inleiding

Hoewel de jacht al sinds eeuwen op ons grondgebied wordt uitgeoefend, bieden tot op heden maar weinig studies een gedetailleerde analyse van de impact van de jacht op de Belgische economie, waarbij meerdere criteria in aanmerking worden genomen. De weinige gegevens die vrij beschikbaar zijn over het thema en de problemen bij de verzameling van nieuwe gegevens, maakt het lastig om deze impact te objectiveren en kwantificeren. Deze studie stelt zich daarom tot doel om deze leemte op te vullen door een nieuwe inzamelingscampagne van gegevens te starten en door een bijgewerkte analyse van deze sector beschikbaar te stellen.

Dit werk geeft daarmee gevolg aan een verzoek van de Internationale Jachtraad voor het Behoud van het Wild (CIC International), de vzw Royal Saint-Hubert Club de Belgique (RSHCB), de Fédération des Chasseurs de Grand Gibier de Belgique (FCGGB) en de Hubertus Vereniging Vlaanderen (HVV). Het doel van deze studie is het meten van de economische impact van de jacht in België. Hoewel het voornaamste doel van deze studie erin bestaat om op nauwkeurigere wijze te kunnen identificeren wat de economische voordelen van de beoefening van de jacht in België zijn, wordt ook het verlangen uitgesproken om de sociale en milieuaspecten in verband met deze activiteit nader te bestuderen.

Meer bepaald beoogt deze studie om de jacht als een volwaardige economische sector te analyseren, om zo haar monetaire waarde te kunnen ramen op grond van gecorreleerde hypothesen en analyses, die in het onderhavige document beschreven staan. De sociale en milieuaspecten in verband met de uitoefening van de jacht komen eveneens aan bod om een systematische blik op het bereik van de jacht in België te kunnen bieden.

2. Methodologie

Dit hoofdstuk omschrijft de aanpak die werd gevolgd om tot de resultaten in deze studie te komen. Hier stellen wij de achtergrond van dit werk voor, de verschillende fasen die zijn gevolgd en de voornaamste hypothesen die in het kader van deze studie werden gehanteerd.

2.1. Omschrijving van het toepassingsgebied van de analyse

Om de economische impact van de jacht in België zo nauwkeurig mogelijk te kunnen onderzoeken, hebben wij de economische stromen in verband met de beoefening van de jacht in drie pijlers opgesplitst: (1) rechtstreekse uitgaven van jagers met woonplaats in België ter beoefening van hun activiteit; (2) uitgaven in verband met de organisatie van jachtdagen in België en (3) voor overheden verzamelde inkomsten dankzij de jacht in België.

Iedere pijler omvat een lijst van variabelen die als ter zake doende worden geacht voor de berekening van de economische impact van de jacht in België. De selectie van deze variabelen werd verricht op grond van onderzoek van de bestaande literatuur en verschillende uitwisselingen met leden van de Belgische afdeling van de CIC (Internationale Jachtraad voor het Behoud van het Wild), de FCGGB (Federatie van Jagers op Grof Wild België), de HVV (Hubertus Vereniging Vlaanderen) en de RSHCB (Royal Saint-Hubert Club de Belgique).

Alle variabelen worden in hoofdstuk '3. *De jacht in België*' uiteengezet en omschrijft het toepassingsgebied van deze economische analyse, waarvan de globale impact in hoofdstuk '4. *Economische impact van de jacht in België*' wordt samengevat. Alles wat niet onder de in hoofdstuk 3 onderzochte variabelen valt, wordt per definitie uit het toepassingsgebied van deze studie uitgesloten.

Wat de sociale en milieu-impact van de jacht in België betreft, is de aanpak empirischer aangezien het hier niet het hoofdthema van deze studie betreft. De reikwijdte van de analyse voor deze twee toepassingsgebieden is dus niet zo nauwkeurig omschreven. Desondanks leek het ons dienstig de tijdens deze studie verzamelde gegevens over deze twee aspecten in hoofdstuk '5. *Sociale en milieu-impact van de jacht in België*' samen te vatten.

2.2. Literatuurstudie

Dit onderzoek begon met een studie naar de bestaande literatuur over de jacht in België, die vervolgens werd aangevuld met bepaalde, recent beschikbare, publicaties (minder dan 10 jaar oud) in andere Europese landen. Wij hebben studies van buiten Europa bewust buiten beschouwing gelaten, ook al hebben artikelen over de jacht in de Verenigde Staten of Canada in zekere gevallen bepaalde praktische aspecten verduidelijkt.

Op Belgisch niveau zijn de artikelen en referentiewerken, waaruit het meest wordt geciteerd over de economische impact van de jacht in België, de volgende:

- "Het economisch belang van de jacht in België", een studie van de Universiteit Gent uit 1992, die in 2003 en 2015 werd bijgewerkt en zich op een ondervraging van jagers baseert;
- "La chasse : derrière une passion, tout un secteur économique ? Étude de l'impact économique de la chasse en Région wallonne" ("De jacht: gaat achter een passie een hele economische sector schuil? Studie naar de economische impact van de jacht in het Waalse Gewest"), een scriptie van de Université Libre de Bruxelles (Solvay handelsschool), 2004;

- “De economie van de jacht”, een artikel van Trends-Tendances van 22 november 2021 dat zich deels op de cijfers van de Universiteit Gent van 2015 baseert en dat de uitgaven in verband met de jachtwereld in België op 259 miljoen euro per jaar schat.

Wat de jacht in het buitenland betreft (waarbij welbewust alleen Europa in aanmerking wordt genomen), worden twee studies regelmatig geciteerd:

- In Frankrijk heeft de *Fédération Nationale des chasseurs* (“Nationaal jagersverbond”) in 2016 een analyse uitgevoerd naar de economische, sociale en milieu-impact van de nationale jachtsector.
- In Spanje heeft het adviesbureau Deloitte eveneens in 2016 de economische en sociale impact van de jacht onderzocht.

Deze literatuurstudie heeft ons niet alleen een beter inzicht verschaft in de problematiek in verband met de beoefening van de jacht in België, maar ook twee vaststellingen opgeleverd:

- (1) Het aantal studies naar de economische impact van de beoefening van de jacht blijft op Belgisch niveau relatief aan de lage kant;
- (2) De in deze verschillende studies gebruikte gegevens zijn al enkele jaren oud en het is bijgevolg moeilijk om er conclusies uit af te leiden die in 2022 nog een bepaalde mate van zekerheid verschaffen.

2.3. Gegevensverzameling

Om de beschikbare informatie aan te vullen, te controleren en te bevestigen, werd besloten om de actoren in de jachtwereld te ondervragen. Om de mogelijke vertekening als gevolg van de Covid-19-pandemie weg te nemen, hebben wij besloten om het jachtseizoen 2019-2020 als richtpunt van deze studie te maken.

Na uitwisselingen met de CIC, FCGGB, HVV en de RSHCB, werd besloten om de voor deze studie benodigde gegevens door middel van drie afzonderlijke vragenlijsten te verzamelen.

De eerste vragenlijst, bestemd voor alle jagers die hun woonplaats in België hebben, bevat demografische vragen, vragen in verband met de beoefening van de jacht alsook vragen over uitgaven in verband met de beoefening van de jacht. Deze vragenlijst werd in het Frans en Nederlands opgesteld en een kopie van deze vragenlijsten werd opgenomen in ‘*Bijlage 1 - Vragenlijst bestemd voor jagers*’.

Tegelijk werd een tweede vragenlijst opgesteld specifiek bedoeld voor organisatoren van jachtpartijen, eveneens in beide talen (zie ‘*Bijlage 2 – Vragenlijst*’) om beter inzicht in de uitgaven in verband met de organisatie van verschillende soorten jachtpartijen te krijgen.

Deze twee vragenlijsten werden met behulp van het hulpmiddel ‘Google Form’ opgesteld en alle vragen werden gecontroleerd en goedgekeurd alvorens ze naar de leden van de CIC, FCGGB, HVV en RSHCB werden verstuurd. Daarbij is het van belang om op te merken, zoals ook in de verschillende vragenlijsten staat vermeld, dat de antwoorden op volledig anonieme wijze door PwC werden verzameld en dat het onmogelijk is om een verband te leggen tussen de respondenten en de vastgelegde antwoorden.

De verspreiding van de vragenlijsten aan de jagers en organisatoren werd voor de Franstalige versie door de RSHCB en voor de Nederlandstalige versie door de HVV georganiseerd. De verschillende daarvoor gebruikte kanalen omvatten met name de verschillende nieuwsbrieven van de RSHCB en HVV en de Facebook-groepen waar hun leden bij zijn aangesloten. De RSHCB en HVV stonden eveneens in voor de verzending van de vragenlijsten naar de wildbeheereenheden van hun betreffende gewest, die ze op hun beurt naar hun leden hebben doorgestuurd. De antwoorden werden van 5 tot 23 mei 2022 verzameld en in deze tijdsspanne werden verschillende herinneringen uitgestuurd om het aantal ontvangen antwoorden te maximaliseren.

Vervolgens werd een derde vragenlijst bestemd voor de wildbeheereenheden opgesteld met dezelfde aanpak voor informatieverzameling over de door hun activiteiten gegenereerde inkomsten (zie ‘*Bijlage 3 – Vragenlijst bestemd voor wildbeheereenheden*’).

Overwegende dat in het referentiejaar een theoretische maximumpopulatie van 29.526 jagers in België bestaat (d.w.z. de bijeengetelde verlopen toegekend in Wallonië en Vlaanderen), hebben wij ons een maximale foutenmarge van 3% en een gewenst betrouwbaarheidsniveau van 99% tot doel gesteld om de verzamelde gegevens als voldoende betrouwbaar te kunnen beschouwen. Aan de hand van deze parameters bedroeg het minimaal vereiste aantal antwoorden op de vragenlijst 1.736 om onze steekproef als representatief te kunnen beschouwen.¹⁰ In totaal hebben 2.397 personen onze vragenlijst beantwoord, waardoor wij de verzamelde gegevens als betrouwbaar kunnen beschouwen.

De vragenlijst bestemd voor organisatoren heeft 527 antwoorden uit alle gewesten opgeleverd. Omdat het voor ons onmogelijk is om met nauwkeurigheid het totale aantal organisatoren van jachtpartijen in België te beoordelen, is het moeilijk om met zekerheid te zeggen of we met het aantal verzamelde antwoorden al dan niet een statistisch representatieve steekproef hebben verkregen. Overwegende dat de overgrote meerderheid van de organisatoren van jachtpartijen zelf ook jagers zijn en overwegende dat de vragenlijsten “jagers” en “organisatoren” op hetzelfde moment en via dezelfde kanalen werden verdeeld, wijst desondanks alles erop dat wij op onze verzamelde gegevens kunnen vertrouwen om de tendensen op nationaal niveau te kunnen afleiden.

De vragenlijst bestemd voor wildbeheereenheden werd op haar beurt van 23 mei tot 1 juni 2022 opgesteld. Deze werd naar voorzitters van de eenheden doorgestuurd via de jachtverenigingen en ontving 30 antwoorden van Nederlandstalige en 18 antwoorden van Franstalige kant.

Gelijklopend aan de bovengenoemde vragenlijsten, hebben wij ter verrijking van deze studie eveneens talrijke gegevens verzameld bij het Vlaamse en Waalse Gewest, verschillende gemeenten waar de jacht een rol van betekenis speelt, jachtverenigingen en actoren uit privésectoren die rechtstreeks met de jachtwereld verbonden zijn.

Verschiedende gesprekken vonden plaats met het Département de la Nature et des Forêts (DNF) en het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB), de twee instellingen die op gewestelijk niveau instaan voor de jacht. Dankzij hun medewerking hebben wij onder meer nauwkeurige informatie betreffende bepaalde inkomsten uit de verhuur van gewestelijke en, in het geval van Wallonië, gemeentelijke jachtrechten verzameld.

Voor de Waalse gemeenten hebben wij contact opgenomen met de grootste gemeenten waar activiteiten in verband met de jacht plaatsvinden om enerzijds een beter inzicht in het fenomeen van de jacht op plaatselijk niveau te ontwikkelen en anderzijds om de concordantie van de door de DNF doorgegeven bedragen te controleren. Op grond van de opgegeven gemiddelde uitkomsten uit de verhuur van jachtrechten tussen 2015 en 2019¹¹, waren 17 gemeenten gezamenlijk verantwoordelijk voor iets meer dan de helft (51,21%) van deze inkomsten (zie ‘Bijlage 4 – Inkomsten voor Waalse gemeenten uit de verhuur van openbare jachtrechten’): Libin, Saint-Hubert, Gedinne, Bouillon, Manhay, Vresse, Couvin, Nassogne, Beauraing, Wellin, Daverdisse, Florenville, Bertrix, Doische, La Roche-en-Ardenne, Chimay en Chiny. Al deze gemeenten werden gecontacteerd en vijf ervan reageerden positief op ons verzoek om informatie: Libin (goed voor 5,9% van de gemeentelijke inkomsten uit jachtrechten tussen 2015 en 2019), Saint-Hubert (4,7%), Couvin (3,3%), Beauraing (2,7%) en Bertrix (2,4%). Dankzij deze gesprekken kon onder meer worden bevestigd dat de bij de DNF verkregen bedragen van inkomsten wel degelijk met de werkelijkheid overeenstemmen.

Ook aan Vlaamse kant werden meerdere gemeenten gecontacteerd (Houthalen-Helchteren, Beringen, Heusden-Zolder, Hechtel-Eksel, Maaseik, Huldenberg, Oud-Heverlee, Bierbeek, Tervuren, Asse, Ravels, Mol, Arendonk, Brecht, Kalmthout, Balen, Maldegem, Oudenaarde, Zottegem, Geraardsbergen, Moerbeke, Aalst, Poperinge, Lo-Reninge, Diksmuide, Ieper en Heuvelland), zij het op willekeurige basis, omdat geconsolideerde gegevens over de verhuur van gemeentelijke jachtrechten ontbreken. Slechts zes gemeenten deelden ons de algemene inkomsten uit de verhuur van jachtrechten mee: Heusden-Zolder, Hechtel-Eksel, Geraardsbergen, Moerbeke, Lo-Reninge en Heuvelland (zie ‘Bijlage 5 - Inkomsten voor Vlaamse gemeenten uit de verhuur van openbare jachtrechten’). De gegevens die op het niveau van het Vlaamse Gewest werden verzameld volstonden niet. Bijgevolg hebben wij de totale inkomsten moeten

¹⁰ Steekproefcalculator CheckMarket, <https://nl.checkmarket.com/steekproefcalculator/>.

¹¹ Aangezien de inkomsten van iedere gemeente niet voor alle jaren beschikbaar waren, werd besloten om het gemiddelde van de laatste vijf jaar, te weten 2015 tot 2019, te gebruiken. Voor Libin en Chimay ontbraken bijvoorbeeld de gegevens voor het jaar 2019. De andere jaren waren volledig aanwezig. Bijgevolg werd het gemiddelde gebruikt om het jaar 2019 te kunnen voorspellen.

extrapoleren op grond van de gemeentelijke huurprijzen in het Waalse Gewest en de intrinsieke eigenschappen van de in het Vlaamse Gewest gelegen gronden (veel klein wild, voornamelijk open velden) (zie 'Bijlage 7 - Schatting van de huurprijs van openbare jachtrechten voor gemeenten').

Met diverse actoren uit de, met de jachtwereld verbonden, privésector werden verschillende gesprekken gevoerd om de gegevens te kunnen bevestigen die via de verschillende vragenlijsten werden verzameld. De uitgevoerde handelingen alsook het type van vragen die gesteld werden aan verschillende actoren worden hieronder per onderzoeksvariabele in Tabel 1 opgenomen.

Wij hebben eveneens contact opgenomen met Statbel, het Belgische statistiekbureau, om de verzamelde gegevens te kunnen verrijken. Echter beschikt Statbel slechts over zeer weinig informatie die rechtstreeks met de jachtsector verband houden waardoor wij werden doorgestuurd naar de RSHCB en de HVV voor meer informatie. Dit bevestigt de aanvankelijke vaststelling dat momenteel weinig openbare gegevens beschikbaar zijn over de wereld van de jacht in België.

Variabel	Uitgevoerde handelingen	Gestelde vragen
Dieren ingezet bij de jacht	<ul style="list-style-type: none"> - Verzoek om informatie verstuurd aan vier dierenartsen - Gesprek met twee dierenartsen 	Kostenraming: <ul style="list-style-type: none"> - Aanschaf - Dierenarts - Voeding - Opleiding - Onderdak
Wapens	Gesprekken met een unie van wapenfabrikanten, een fabrikant van jachtwapens en vijf verkopers van wapens en munitie	<ul style="list-style-type: none"> - Soorten verkochte jachtwapens en gemiddelde prijs van deze wapens - Soorten verkochte jachtmunitie en gemiddelde prijs - Productievolume/jaarlijkse verkoop
Verzekering	<ul style="list-style-type: none"> - Gesprek met twee verzekeraars - Analyse van een vergelijking tussen door zeven verzekeraars aangeboden prijzen 	<ul style="list-style-type: none"> - Soorten aangeboden verzekeringen - Gemiddelde prijs van deze verzekeringen - Raming van opgelopen schade door wild
Catering	<ul style="list-style-type: none"> - Verzoek tot informatie verstuurd aan drie door de jagers genoemde traiteurs - Informatie-uitwisseling met een traiteur 	<ul style="list-style-type: none"> - Omschrijving van het dienstenaanbod
Opgelopen schade door wild	<ul style="list-style-type: none"> - Gesprekken met de DNF en FWA - Analyse van de studie van DNF en ANB 	<ul style="list-style-type: none"> - Omschrijving van de relatie tussen de jacht en landbouw - Raming van opgelopen schade door wild (in omvang en euro) - Omvang van de door wild opgelopen schade
Horeca	<ul style="list-style-type: none"> - Verzoek tot informatie verstuurd aan 5 hotels op grond van suggesties van actoren uit de jachtwereld - Informatie-uitwisseling met een hotel 	<ul style="list-style-type: none"> - Omschrijving van diens aanbod - Aantal jagers in het cliënteel - Kwalificatie van het belang van de jacht voor de inrichting
Taxidermie	<ul style="list-style-type: none"> - Verzoek om informatie verstuurd aan twaalf taxidermisten - Gesprekken met vier taxidermisten 	<ul style="list-style-type: none"> - Omschrijving van de activiteit - Omschrijving van de Belgische markt - Raming van de prijzen per soort trofee - Jaarlijkse verkoopvolume (in eenheden en in omzet)
Kleding en accessoires	Gesprekken met vier jachtkledingwinkels	<ul style="list-style-type: none"> - Soorten benodigde uitrustingen - Raming van de prijzen per soort uitrusting - Jaarlijkse gemiddelde boodschappenmandje van een jager - Jaarlijks verkoopvolume (in eenheden en in omzet)
Wildvlees	<ul style="list-style-type: none"> - Verzoek tot informatie verstuurd aan zes wildbewerkingsinrichtingen - Gesprekken met drie wildbewerkingsinrichtingen 	<ul style="list-style-type: none"> - Omschrijving van de activiteit - Omschrijving van de Belgische markt - Raming van de prijs - Jaarlijkse verkoopvolume (in eenheden en omzet)

Tabel 1 - Lijst van gesprekken gevoerd met actoren uit de privésector

2.4. Gebruik van de ontvangen gegevens die uit de verschillende vragenlijsten werden verkregen

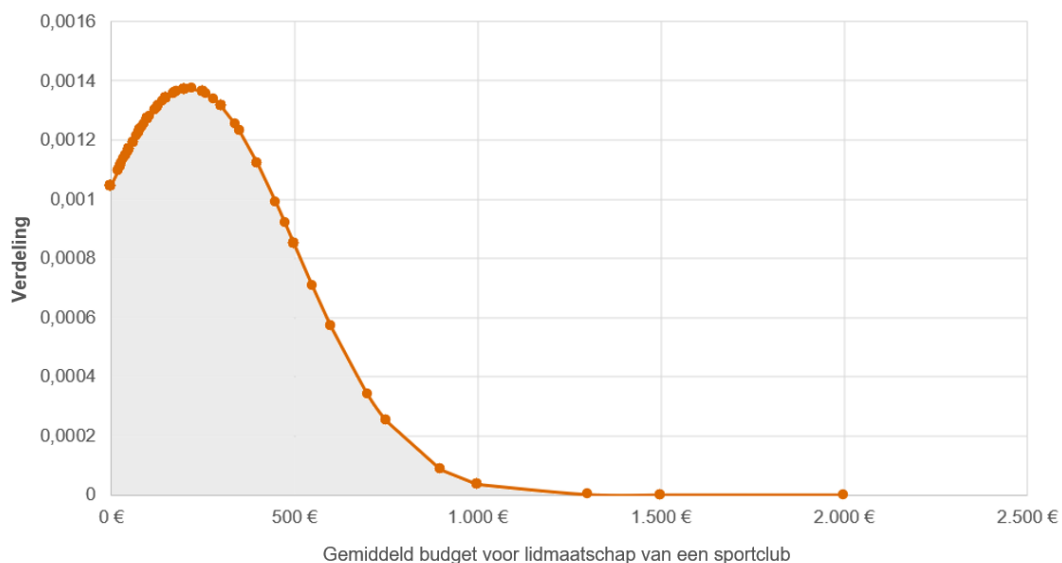
De, via de verschillende vragenlijsten verkregen, antwoorden werden eerst per vraag gegroepeerd om een unieke dataset te verkrijgen waarin zowel de antwoorden van de Franstalige als de Nederlandstalige formulieren werden opgenomen.

Deze gegevens werden vervolgens opgeschoond. Sommige waarden werden niet in aanmerking genomen wanneer het om tyfouten leek te gaan of het een onjuist antwoord was (bijv. 9.999.999 euro aan uitgaven voor een bepaalde post), wanneer ze vermoedelijk eerder een bereik dan een exact cijfer aangaven (bijv. 300.450 terwijl de meeste antwoorden onder de 1.000 lagen, wat een bereik van 300-450 doet vermoeden), of wanneer ze ongeloofwaardig waren of in geval van onwaarschijnlijkheden (bijv. meer dan 365 jachtdagen per jaar).

Zodra de gegevens waren bijeengebracht en opgeschoond werden deze vervolgens geanalyseerd. Alle variabelen werden in een klokkromme geplaatst, tevens gausscurve genoemd, waarmee op grafische wijze de verdeling van een verzameling gegevens kan worden weergegeven.

Voor een omvangrijke steekproef van gegevens, zoals in het kader van onze diverse vragenlijsten werd verzameld, nemen de gegevens de vorm van een klokvormige grafiek rondom een gemiddelde waarde aan. Dit wordt verklaard door een aanzienlijke concentratie van antwoorden rondom een specifieke waarde en een steeds kleiner wordend aantal gegevens dat zich bij de extreme waarden van de gegevensverzameling bevindt. Dankzij dit soort kromme kunnen alle geregistreerde antwoorden eenvoudig worden gevisualiseerd, zowel het waargenomen gemiddelde als de opgetekende extreme waarden. De doelstelling was hier om de algemene tendensen voor iedere variabele te doorgronden en daar, indien daar de noodzaak toe bestond, na deze aan de vertegenwoordigers van de CIC, FCGGB, HVV en RSHCB te hebben voorgelegd, bepaalde extreme waarden uit af te leiden. De tendensen voor iedere in een vragenlijst aan bod komende vragenlijst werden tegelijk op geaggregeerde wijze op Belgisch niveau alsook op het niveau van de drie gewesten (Vlaamse Gewest, Waalse Gewest en Brussels Hoofdstedelijk Gewest) op grond van de woonplaats van de respondenten geanalyseerd.

Deze benadering wordt hieronder weergegeven (Figuur 1). Het fictieve voorbeeld toont het gemiddelde budget dat een steekproef van Belgen (2.397 personen in dit geval) jaarlijks denkt te besteden aan hun lidmaatschapsgeld voor een sportclub. De top van de kromme geeft de waarde van gemiddelde uitgaven door de deelnemers aan de steekproef, in dit geval 250 euro/jaar met een minimum van 0 euro/jaar en een maximum van 2.000 euro/jaar. Dankzij een dergelijke weergave kunnen we eveneens vaststellen dat de meerderheid van de respondenten verklaart minder dan 500 euro/jaar aan deze uitgavenpost uit te geven.

Figuur 1 - Voorbeeld van een gevisualiseerde gausscurve

3. De jacht in België

De jacht is een activiteit die sinds de prehistorie wordt beoefend in het gebied dat overeenstemt met het huidige België en heeft zich door de eeuwen heen ontwikkeld. In België is deze activiteit sinds 1882¹² gereguleerd. Naast een passie en een voorouderlijke traditie vertegenwoordigt de jacht tevens een belangrijke multisectoriële opportuniteit voor de Belgische economie en werkgelegenheid. De jachtwereld is namelijk rechtstreeks of onrechtstreeks bij talrijke sectoren betrokken, waardoor zij een reële socio-economische impact genereert die wij via deze studie kwantificeren op grond van de in dit document omschreven hypothesen. Overigens vertegenwoordigt de jacht eveneens een opportuniteit voor het milieu, met name dankzij de controle op het wild, de bescherming en het onderhoud van de bossen, enz.

In België is de jacht een aangelegenheid die onder de gewestelijke bevoegdheden valt. Aangezien de beoefening van de jacht in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest verboden is, heeft dit hoofdstuk aldus tot doel om een overzicht te geven van de jachtactiviteit in het Vlaams en Waalse Gewest.

3.1. De Belgische jager

3.1.1. Het jachtverlof

Aangezien de jacht tot de gewestelijke bevoegdheden behoort, dient het jachtverlof in het Gewest te worden aangevraagd waar de jager zijn activiteit wenst te beoefenen. Niemand kan op jacht zonder een voor het lopende jachtseizoen geldend verlof, dat loopt van 1 juli van het ene jaar tot 30 juni van het daaropvolgende jaar (de meeste activiteiten vinden tussen september en januari plaats). De nauwkeurige data van opening, sluiting en schorsing van de jacht voor iedere wildsoort wordt vooraf voor een periode van 5 jachtjaren¹³ vastgesteld. De overheden kunnen uitzonderlijk besluiten om het jachtseizoen voor de jacht op bepaalde soorten te verlengen, indien zij een klimatologische, sanitaire of biologische reden kunnen aankaarten. Dit komt echter zeer sporadisch voor. Het laatste voorbeeld dateert van januari 2022 toen de jacht op klein hert en kaalwild, die in het Waalse Gewest normaal slechts tot 31 december 2021 wordt toegestaan, tot 31 januari werd verlengd om aan de afschotplannen te voldoen, om zo het evenwicht tussen landbouw, bosbouw en wildbeheer niet in gevaar te brengen.¹⁴

Om zijn activiteit geheel wettig te kunnen beoefenen, dient de Belgische jager bovendien over een jachtverlof te beschikken dat geldig is in het gewest waar hij gaat jagen en een valideringsvignet aanschaffen dat jaarlijks beschikbaar is in de dienst voor de afgifte van de provincie waarin hij zijn woonplaats heeft. Indien zijn verlof geldig is in een ander gewest dan het zijne, kan de Belgische jager zich tot de dienst van zijn keuze richten om zijn jaarlijkse valideringsvignet te bekomen.

Voor het jachtseizoen 2019-2020, dat in deze studie als referentiejaar werd gebruikt, werden door het Waalse Gewest 18.943 verlopen toegekend of gevalideerd (via het bekomen van het bovengenoemde vignet), waaronder 967 nieuwe verlopen, in vergelijking met 17.557 tien jaar daarvoor (+8%).¹⁵ De prijs van het valideringsvignet voor het Waals verlof bedraagt 223,10 euro voor het lopende jachtjaar. In het noorden van het land, in het Vlaamse Gewest, werden ter vergelijking in het jaar 2019-2020 zo'n 12.343 jaarlijkse verlopen toegekend, tegen 11.866 verlopen in het seizoen 2002-2003 (+4%). Bovenop de jaarlijkse validering van het jachtverlof, biedt het Vlaamse Gewest tevens verlopen aan waarmee uitsluitend op zondag mag worden gejaagd. In het seizoen 2019-2020 werden 213 jachtverlopen van dit soort.¹⁶ De valideringskosten voor deze verlopen bedroegen in 2022 respectievelijk 150 euro (jaarlijks verlof) en 105 euro (zondagsverlof) per jaar.

¹² Jachtwet van 28 februari 1882, voor het laatst herzien in 2021, art. 1, §1, 4°.

¹³ Besluit van de Waalse Regering tot wijziging van het besluit van de Waalse Regering van 29 mei 2020 waarbij de openings-, sluitings- en schorsingsdatums voor de jacht van 1 juli 2020 tot 30 juni 2025 vastgelegd worden (B.S. van 15.06.2020).

¹⁴ Besluit van de Waalse Regering tot wijziging van het besluit van de Waalse Regering van 29 mei 2020 waarbij de openings-, sluitings- en schorsingsdatums voor de jacht van 1 juli 2020 tot 30 juni 2025 vastgelegd worden om de jacht op klein hert en kaalwild voor het jachtjaar 2021-2022 te verlengen.

¹⁵ DNF, 2022.

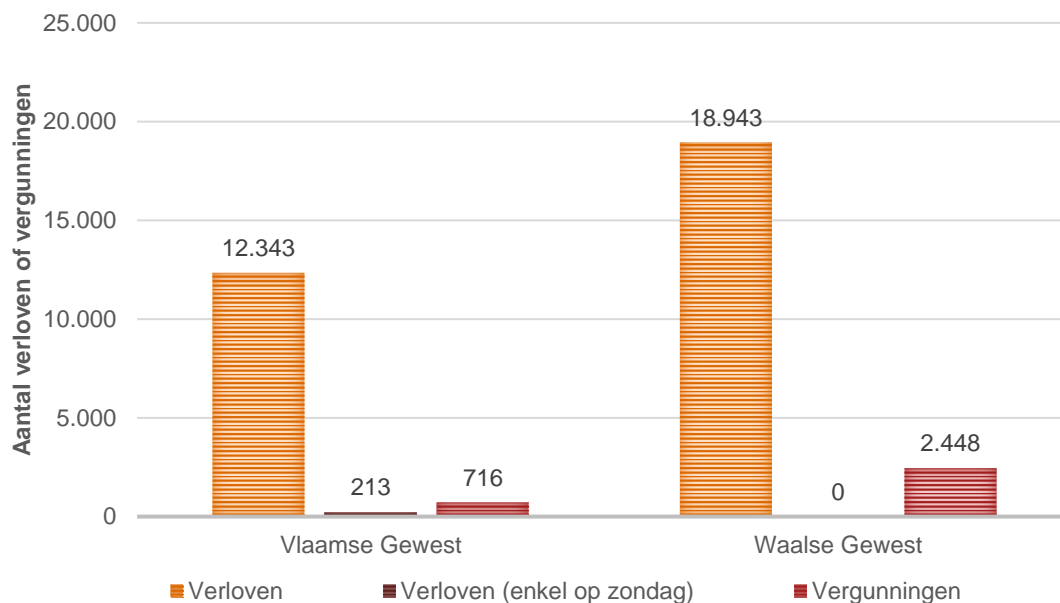
¹⁶ HVV, 2022.

Met uitsluiting van het in het Vlaamse Gewest beschikbare zondagsverlof, zijn er aldus tijdens het referentiejaar 2019-2020 op nationaal niveau 31.286 geldige jaarlijkse jachtverloven. Indien we de periode van 10 jaar vóór de COVID-19-pandemie bekijken, hetzij van 2009 tot 2019, zijn de aanvragen voor verloven in België met meer dan 6% toegenomen.

Overigens stelt ieder gewest de houder van een geldig jachtverlof eveneens in staat om een jager uit te nodigen die zijn woonplaats niet in dit gewest heeft. Deze laatste kan in dit verband een aanvraag indienen voor een jachtvergunning bij de bevoegde overheid die het verlof heeft toegekend. Een jager die in bezit van een Waals verlof is, mag aldus een Vlaamse jager uitnodigen om in het Waalse Gewest te komen jagen, op voorwaarde dat hij deze vergunning verkrijgt, en omgekeerd. Deze vergunning is 5 dagen geldig. Voor het jachtseizoen 2019-2020 werden 2.448 vergunningen van dit soort in Wallonië tegen 716 in Vlaanderen toegekend. In vergelijking met tien jaar eerder is het aantal toegekende vergunningen in alle gewesten bij elkaar relatief stabiel gebleven. In 2022 kostte deze vergunning 37,18 euro aan Waalse en 40 euro aan Vlaamse zijde.

Figuur 2 - Aanvragen voor jachtverloven en -vergunningen per gewest (jachtseizoen 2019-2020)

Gewest	Verlof (dagelijkse jacht)	Verlof (jacht op zondag, enkel in Vlaanderen)	Vergunning
Vlaamse Gewest	150 €	105 €	40 €
Waalse Gewest	223,10 €	-	37,18 €

Tabel 2 - Prijs voor de toelating om te jagen in België (jachtseizoen 2021-2022)

In het Vlaamse Gewest gingen er van de 12.343 gevalideerde verloven die in 2019-2020 werden toegekend 11.388 (92,3%) naar jagers wonende in het Vlaamse Gewest (met inbegrip van van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest) 291 naar jagers met woonplaats in Wallonië en 378 naar jagers met woonplaats in het buitenland.

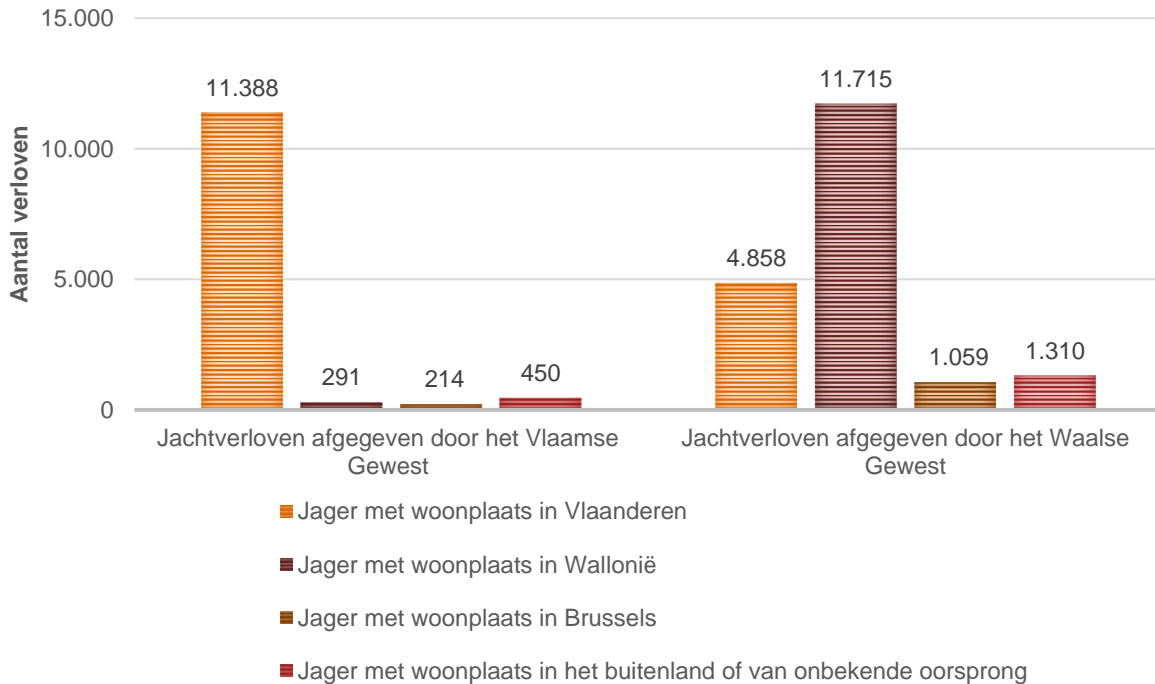
Wat het Waalse Gewest betreft, was het niet mogelijk om precieze cijfers te bekomen van de DNF over de verdeling van de toegekende jachtverloven volgens de oorsprong van de aanvraag voor het seizoen 2019-2020. De oefening werd echter uitgevoerd voor het jachtjaar 2016-2017. Na overleg met de DNF lijkt het redelijk om aan te nemen dat deze verdeling in 3 jaar tijd niet significant is veranderd. Door de cijfers van 2016-2017 te extrapoleren naar de 18.943 jachtverloven toegekend door het Waalse Gewest tijdens het seizoen 2019-2020, zou dus 61,8% (11.715 verloven) zijn toegekend aan jagers gedomicilieerd in het Waals

Gewest, 25,6% (4.858 verloven) aan jagers gedomicilieerd in het Vlaamse Gewest en 5,6% (1.059 verloven) aan jagers gedomicilieerd in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De overige 6,9% (1.310 verloven) gaat naar in het buitenland gevestigde jagers.

Er dient te worden opgemerkt dat, hoewel de jacht tot de gewestelijke bevoegdheden hoort, er geen specifieke cijfers voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest beschikbaar zijn, omdat de jacht op dit grondgebied verboden is.

Figuur 3 - Afgifte van verloven per Gewest afhankelijk van de woonplaats van jagers (jachtseizoen 2019-2020)

Afhankelijk van de provincie waar een aanvraag voor een valideringsvignet wordt ingediend, is een provinciebelasting van toepassing. De prijs hiervan verschilt van de ene provincie tot de andere, zoals in Tabel 3 vermeld staat:

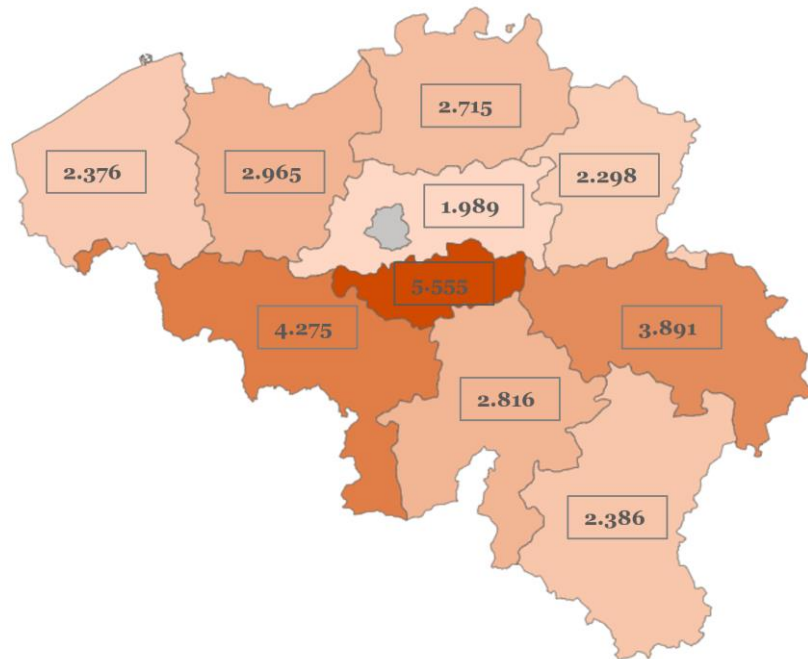
Provincie	Verlof (dagelijkse jacht)	Verlof (jacht op zondag, enkel in Vlaanderen)	Vergunningen
Antwerpen	0 €	0 €	0 €
Vlaams-Brabant	23 €	16 €	0 €
Waals-Brabant	0 €	-	0 €
West-Vlaanderen	15 €	15 €	6 €
Oost-Vlaanderen	0 €	0 €	0 €
Henegouwen	22,31 €	-	3,72 €
Luik	22 €	-	4 €
Limburg	0 €	0 €	0 €
Luxemburg	22,31 €	-	3,72 €
Namen	23 €	-	4 €

Tabel 3 - In 2019-2020 van toepassing zijnde provinciebelastingen¹⁷

¹⁷ Voor het VG, https://www.natuurenbos.be/sites/default/files/inserted-files/20200701_contacten_ac_jv.pdf - Voor het WG: http://forms6.wallonie.be/formulaires/Formulaire_PermisChasse.pdf.

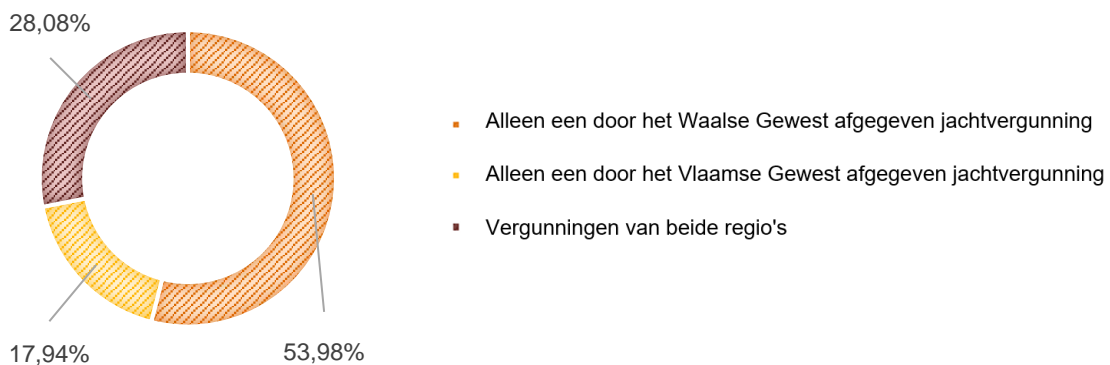
Voor het jachtseizoen 2019-2020 luidt de verdeling van het aantal toegekende verloven per gewest als volgt:

Figuur 4 - Aantal per provincie voor het jachtseizoen 2019-2020 toegekende jachtverloven

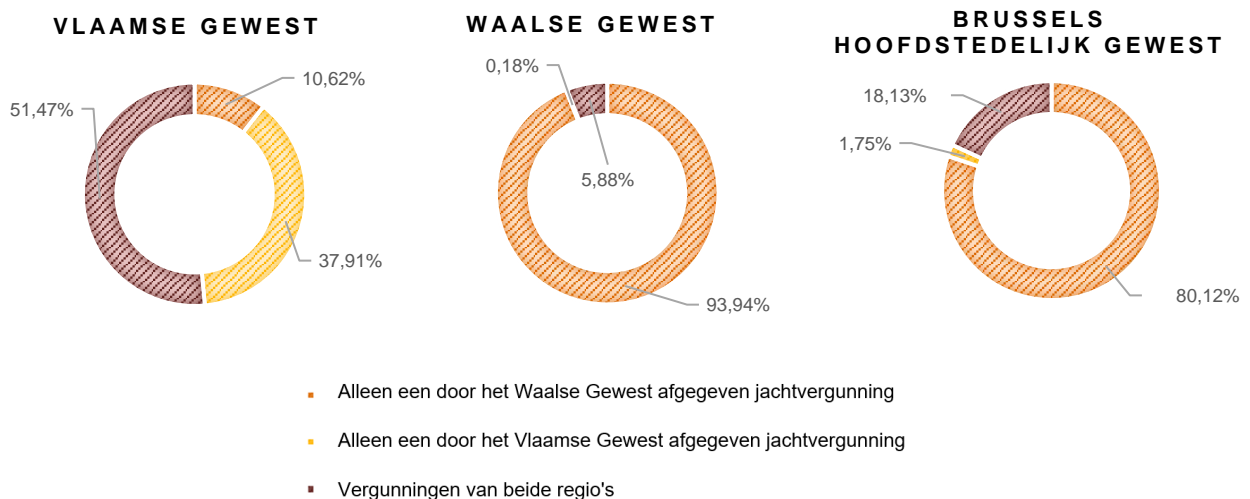
Bij de provinciale diensten van Waals-Brabant, Henegouwen en Luik werden het grootste aantal aanvragen geregistreerd. Dit valt voornamelijk te verklaren door hun geografische nabijheid van Brussel en het Vlaamse Gewest. Voor de Vlaamse of Brusselse jager die in het Waalse Gewest wenst te jagen, is het namelijk eenvoudiger om de geldigheid van zijn verlof te vernieuwen bij een dienst die zich in één van deze drie provincies bevindt dan naar de provincie Namen of Luxemburg af te reizen. De dienst van Waals-Brabant geeft op nationaal niveau de meeste verloven af, niet alleen dankzij haar nabijheid van het Vlaamse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, maar ook vanwege de afwezigheid van een provinciebelasting.

Zoals hierboven reeds werd vermeld, is het Belgisch jachtverlof enkel in het gewest geldig waar het werd toegekend. Een jager die op het hele grondgebied wil jagen, dient dus over twee jachtverloven te beschikken. In België is, volgens onze steekproef, 54% van de jagers enkel in het bezit van een door het Waalse Gewest toegekende verlof, 18% van een door het Vlaamse Gewest toegekende verlof en beschikt 28% van hen over verloven uit beide gewesten.

Figuur 5 - Verdeling van Belgische jagers afhankelijk van verloven waarvan zij houder zijn

Deze neiging om twee verloven aan te vragen, hangt af van de woonplaats van de jagers. In Vlaanderen is slechts 38% van de jagers enkel houder van een door het Vlaamse Gewest toegekende verlov terwijl meer dan de helft van de Vlaamse jagers houder is van verloven uit beide gewesten. Tot slot is slechts 10% van hen houder van een door het Waalse Gewest toegekende verlov. In Wallonië is 94% van de jagers houder van een door het Waalse Gewest toegekende verlov, beschikt 6% van hen over beide verloven en is slechts een handvol jagers uitsluitend houder van een in het Vlaamse Gewest geldig jachtverlov. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, is de meerderheid van de jagers houder van een Waals verlov (80%), heeft 18% van hen beide verloven in bezit en is slechts 2% van hen houder van een door het Vlaamse Gewest toegekende verlov.

Figuur 6 - Verdeling van Belgische jagers per provincie afhankelijk van verloven waarvan zij houder zijn

3.1.2. Aantal in België wonende jagers

Zoals reeds meermaals werd vermeld, dient de Belgische jager over een gevalideerd verlov te beschikken voor ieder afzonderlijk Belgisch Gewest waarin hij de jacht wil beoefenen. Jagers die tegelijk in het Waals en het Vlaamse Gewest willen jagen, dienen dus over twee verloven te beschikken: een door het Waalse Gewest toegekende verlov en een door het Vlaamse Gewest toegekende verlov.

Er zijn in België aldus minder jagers dan door de gewesten gevalideerde verloven. Hoewel het totale aantal in België geldige verloven 31.286¹⁸ bedroeg tijdens het jachtseizoen 2019-2020, ligt het aantal Belgische jagers dus lager. Enerzijds omdat we weten dat een aanzienlijk aantal van de in België wonende jagers houder van twee verloven is en anderzijds omdat dit cijfer eveneens de in het buitenland wonende jagers omvat die een aanvraag voor een Belgisch jachtverlov hebben ingediend.

Wij hebben geen officiële gegevens gevonden over het exacte aantal jagers in België in een bepaald jaar, aangezien het niet mogelijk is het aantal jagers met zowel een Waalse als een Vlaamse vergunning te kennen. Op basis van de door de DNF/ANB verstrekte gegevens kunnen wij echter een theoretisch minimumaantal in België verblijvende jagers berekenen.

Ten eerste hebben we het aantal door de verschillende gewesten aan buitenlandse jagers toegekende verloven afgetrokken. Er dient te worden opgemerkt dat wij hier met “verlov” een voor het lopende jachtseizoen gevalideerd jachtverlov bedoelen (zie sectie ‘3.5.1. Verkrijgen van een jachtverlov’ voor meer bijzonderheden).

¹⁸ Door DNF/ANB verstrekte gegevens.

Volgens de officiële cijfers voor ons referentiejaar (jachtseizoen 2019-2020), werden aldus tijdens dit seizoen 29.526 verloven toegekend aan jagers woonachtig in België:

	Jachtseizoen 2019-2020		TOTAAL
	Waalse Gewest	Vlaamse Gewest	
Totaal aantal jachtverloven uitgereikt [<i>jachtverlof altijd</i>] (ongeacht het land van verblijf waaruit de aanvraag afkomstig is)	18.943 60,55%	12.343 39,45%	31.286
Totaal aantal jachtverloven die aan Belgische inwoners worden uitgereikt [<i>jachtverlof altijd</i>]	17.633 59,72%	11.893 40,28%	29.526

Tabel 4 - Verdeling van de door de gewesten toegekende verloven

Bij gebrek aan officiële gegevens over de hoeveelheid jagers die in België wonen en tegelijkertijd in het bezit zijn van een jachtverlof van beide gewesten, gaan wij uit van de meest conservatieve hypothese, namelijk dat:

- Alle jachtverloven die door het Vlaamse Gewest worden toegekend aan jagers die in het Waalse Gewest wonen zijn bestemd voor jagers die al een Waalse verlof hebben;
- Alle jachtverloven die door het Waalse Gewest worden toegekend aan jagers die in het Vlaamse Gewest wonen zijn bestemd voor jagers die al een Vlaamse verlof hebben;
- Alle jagers die gedomicilieerd zijn in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en in het bezit zijn van een door het Vlaams Gewest toegekende verloven, zijn eveneens in het bezit van een door het Waals Gewest toegekende verlof.

(Een dergelijke aanname maakt het inderdaad mogelijk om het aantal jagers dat tegelijkertijd in het bezit is van een geldig jachtverlof in de twee regio's te maximaliseren, en dus om het minimum aantal mogelijke jagers terug te sturen)

Op basis van de door de DNF/ANB verstrekte cijfers voor de verdeling van de jachtverloven naar regio van domicilie krijgen we de volgende cijfers:

Woonplaats	Door het WG afgegeven verlof*	Door het VG afgegeven verlof
Waalse Gewest	11.715 66,44%	291 2,45%
Vlaamse Gewest	4.858 27,55%	11.388 95,75%
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	1.059 6,01%	214 1,80%
	17.633 100,00%	11.893 100,00%

* Projectie op basis van het percentage jachtverloven dat in 2016 aan inwoners van elke regio is toegekend

Tabel 5 - Verdeling naar herkomst van hun verlof

Het theoretische minimumaantal van in België woonachtige jagers is dus:

- Een minimum van 11.715 jagers die in het Waalse Gewest wonen;
- Een minimum van 11.388 jagers die in het Vlaamse Gewest wonen;
- Een minimum van 1.059 jagers die in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wonen.

In totaal zouden er dus een absoluut minimum van 24.162 jagers die in België wonen.

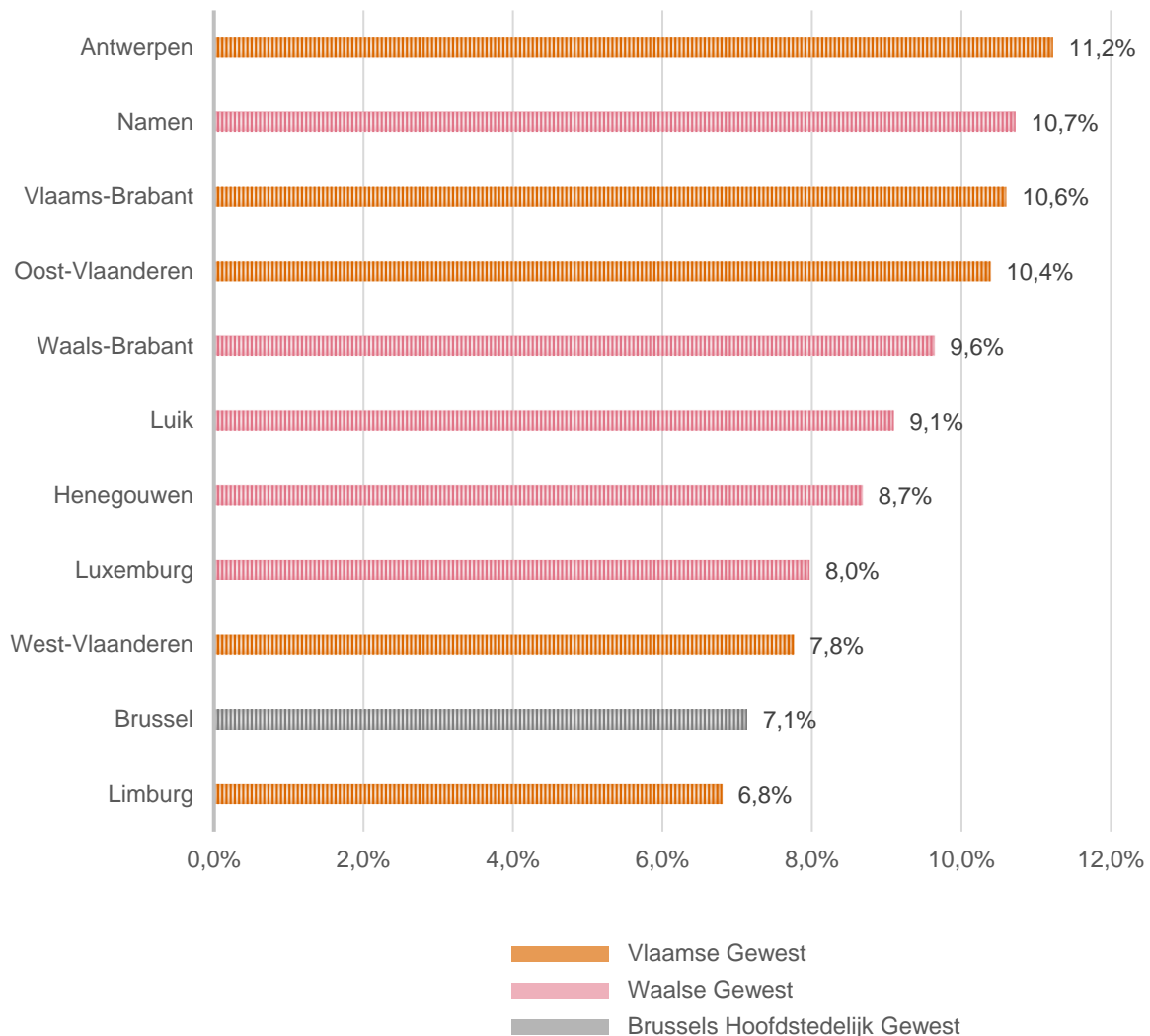
Deze cijfers zijn uiteraard een onderschatting van de realiteit (zie Figuur 6, p.21), maar stellen ons niettemin in staat om een realistische basis voor onze berekeningen te geven bij gebrek aan geconsolideerde gegevens die beschikbaar zijn op nationaal niveau.

3.1.3. Geografische verdeling van de jagers

Uit ons onderzoek komt geen enkele tendens betreffende de woonplaats van de jagers naar voren. De woonplaats van Belgische jagers is op relatief homogene wijze over het gehele grondgebied verdeeld. De provincies Antwerpen in het Vlaamse Gewest en Luxemburg in het Waalse Gewest tellen op nationaal niveau het meeste aantal jagers in absolute aantallen. In totaal kwam 47% van de populatie van in België wonende jagers afkomstig uit het Vlaamse Gewest, 46% uit het Waalse Gewest en 7% uit het Brussels Hoofdstedelijk Gewest tijdens het jachtseizoen 2019-2020.

Figuur 7 - Verdeling van Belgische jagers per provincie

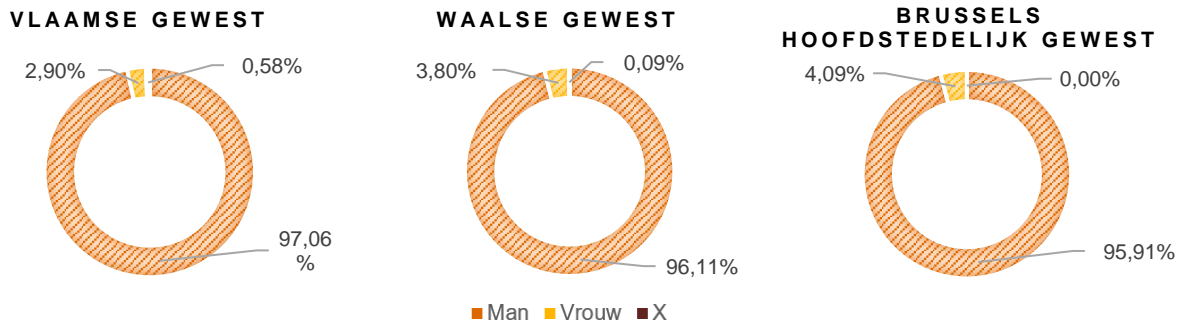
Indien we deze gegevens vergelijken met de verdeling van de Belgische bevolking op 1 januari 2022¹⁹, dan kunnen we opmerken dat er proportioneel gezien meer jagers in het Waalse Gewest wonen dan in het Vlaamse Gewest of in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De provincies Waals-Brabant, Namen en Luxemburg vertonen de grootste dichtheid van jagers.

¹⁹ Statbel, <https://statbel.fgov.be/nl/themas/bevolking/structuur-van-de-bevolking>.

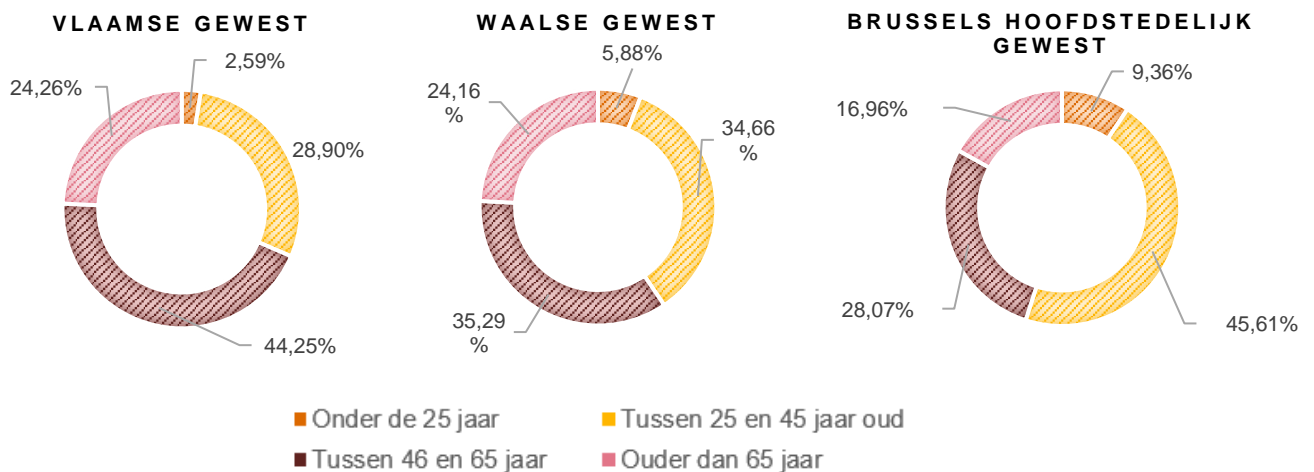
3.1.4. Demografisch profiel van de jagers

In België bestaat de jagerspopulatie voornamelijk uit mannen tussen de 46 en 65 jaar oud. Op grond van onze steekproef is 97% van de jagers man, 3% vrouw en beschouwt minder dan 0,1% zich als non-binair. Deze tendens wordt in alle drie de gewesten bevestigd:

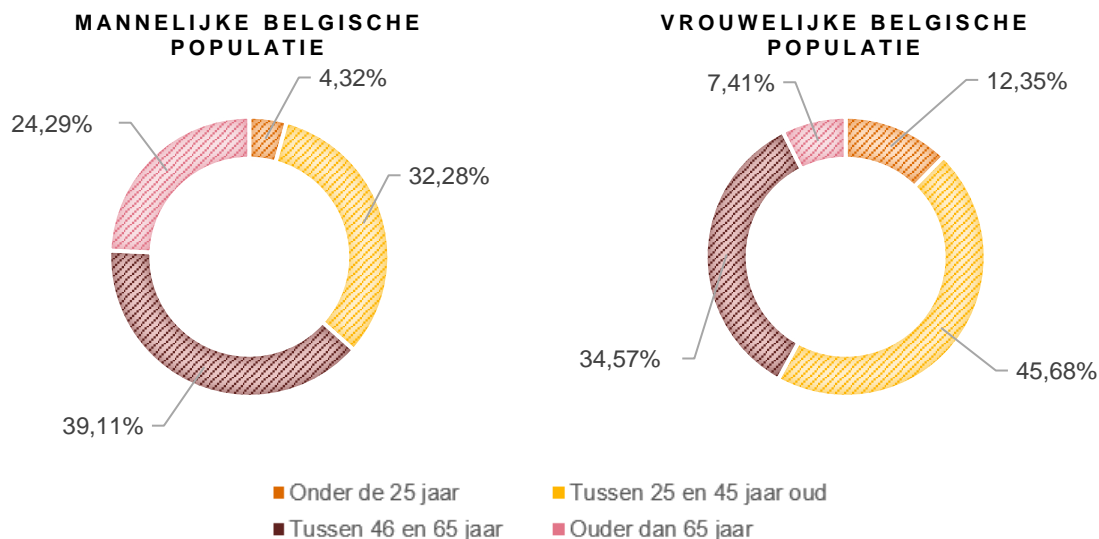
Figuur 8 - Verdeling van Belgische jagers naar geslacht

Qua leeftijd is de meest actieve jagersgroep in België 46 tot 65 jaar oud. Er bestaan desondanks aanzienlijke afwijkingen tussen de verschillende gewesten. Terwijl de nationale tendens in het Vlaamse Gewest wordt bevestigd, wordt het Waalse Gewest onderverdeeld in een groep jagers van 25 tot 45 jaar en een groep van 46 tot 65 jaar. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is dan weer voornamelijk samengesteld uit jongere jagers uit de leeftijdscategorie van 25 tot 46 jaar oud.

Figuur 9 - Verdeling van Belgische jagers naar leeftijdscategorie

Wanneer het onderscheid wordt gemaakt tussen mannelijke en vrouwelijke in België wonende jagers, dan stellen we vast dat 39% van de mannelijke jagers tussen de 46 en 65 jaar oud is, 32% tussen 25 en 45 jaar oud en 24% ouder dan 65 jaar. Vrouwelijke jagers zijn veel jonger, met 46% van de vrouwen tussen 25 en 45 jaar, 35% tussen 46 en 65 jaar, 12% onder de 25 jaar en is slechts 7% van hen ouder dan 65 jaar.

Figuur 10 - Verdeling van Belgische jagers naar leeftijdsgroep en geslacht

3.2. Belgische jachtgebieden

3.2.1. Jachtgebieden

Afhankelijk van het soort jacht wordt de jacht op verschillende grondsoorten georganiseerd (zie voor meer informatie sectie '3.4. Modaliteiten van de jacht' hieronder): bos, weiland, plassen, enz. Op hetzelfde grondgebied kunnen verschillende grondsoorten van verschillende aard voorkomen. Het is belangrijk om op te merken dat een bejaagbaar gebied in België niet meteen inhoudt dat de jacht er ook daadwerkelijk wordt beoefend.

Jachtgebieden in België	
Totale oppervlakte van het Belgisch grondgebied	3.068.800 ha (30 688 km ²)
Totaal bejaagbaar gebied in België	2.230.847 ha (72% van het Belgisch grondgebied)
Bejaagbare oppervlakte in het Vlaamse Gewest	928.486 ha (68% van het Vlaamse Gewest)
Bejaagbare oppervlakte in het Waalse Gewest	1.302.361 ha (77% van het Waalse Gewest)
Bejaagbare oppervlakte in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest	0 ha (jacht verboden)

Tabel 6 - Bejaagbare oppervlakte in België (DNF, ANB & HVV, 2022)

Een van de meest herkenbare jachtgebieden is het bos. In België behoort bosbeheer tot de gewestelijke bevoegdheden. Ieder gewest maakt haar eigen wetten en organiseert haar bossen onafhankelijk. In 2022 bestond 23% van het Belgisch grondgebied uit beboste gronden, hetzij meer dan 700.000 hectare in totaal, waarvan de meerderheid zich in het Waalse Gewest bevindt. In de laatste 150 jaar is de bosoppervlakte met 25% toegenomen.²⁰

²⁰ Koninklijke Belgische Bosbouwmaatschappij, 2022, <https://kbbm.be/informatie-over-de-bossen/de-belgische-bossen/>.

Gewest	Bosbouwgebied (ha)	Verdeling van eigenaars	
		Openbaar	Privaat
Totaal nationaal	711.621	45%	55%
Brussel-Hoofdstad	2.240	95%	5%
Vlaanderen	146.381	30%	70%
Wallonië	563.000	49%	51%

Tabel 7 - Belgisch bosbouwgebied (DNF & KBB, 2022)

Meer dan de helft (55%) van de Belgische bosbouwgebied is in handen van private boscijenaars, waarvan het aantal op 100.000 wordt geschat. Momenteel bedraagt de gemiddelde oppervlakte 2,50 hectare per perceel tegen 3,32 hectare halverwege de twintigste eeuw.^{21 22} Het Belgische private bos wordt door een groeiende versnippering gekenmerkt, die deels door de overdracht van bossen door erfenis (en dus door het per generatie toenemende aantal eigenaars) wordt veroorzaakt. Voor het Belgische bos als geheel was 68% van de private eigendommen in 2017 bijvoorbeeld kleiner dan één hectare, wat slechts 8% van de totale Belgische bosoppervlakte vertegenwoordigt. Tegelijk vertegenwoordigen eigendommen met een oppervlakte van meer dan 100 hectare minder dan 1% van de eigendommen in datzelfde jaar.²³ Deze versnippering speelt niet alleen een belangrijke rol in het bosbeheer maar ook bij jaagactiviteiten, omdat zowel in het noorden als in het zuiden van het land een wettelijke minimumoppervlakte verplicht werd gesteld.

De jachtwet van 28 februari 1882 bepaalt dat “de jacht met het geweer verboden is op elk terrein waarvan de aaneengesloten oppervlakte minder bedraagt dan vijftig hectaren ten noorden en ten westen van de lijn Samber en Maas en minder dan vijftig hectare ten zuiden van deze lijn.”²⁴ In Vlaanderen werd deze wet gewijzigd in het jachtdecreet van 24 juli 1991 waarin wordt bepaald dat “De jacht met het geweer verboden is op elk jachtterrein waarvan de aaneengesloten oppervlakte minder bedraagt dan veertig hectaren.”²⁵

Dit houdt in dat particuliere eigenaren verplicht worden gesteld om zich met naburige eigenaars te verenigen of het jachtrecht op aangrenzende gebieden te verhuren om een over een groot genoeg gebied voor de beoefening van de jacht te beschikken. Desondanks blijkt dat deze wettelijke minima geregeld worden overschreden om een groot genoeg gebied te verkrijgen. De omvang van het voor de jacht vereiste gebied hangt ook af van het soort bejaagde wild. Voor een goed beheer van populaties van grof wild, is bijvoorbeeld in het algemeen een groter gebied nodig dan voor klein wild.

De overige 45% behoren toe aan openbare besturen. Meer bepaald is 11% in handen van de gewesten, 28% van de gemeenten en 3% van de provincies, OCMW's en kerkfabrieken en is de rest in bezit van andere kleine openbare besturen.²⁶ In tegenstelling tot private eigendommen, zijn openbare domeinen wel degelijk aan het bosbeheer onderworpen.

Naast particuliere en openbare eigendom bestaan er tevens domeinen die over een bijzonder statuut beschikken, zoals domeinen die tot de Koninklijke Schenking behoren of militaire domeinen. Betreffende de Koninklijke Schenking “werd door de wet van 28 februari 1882 op de jacht, het jachtrecht op de gronden die het domein van Ardenne uitmaken, voorbehouden aan de Kroon. Op een totale oppervlakte van zowat 6.700 ha worden momenteel ongeveer 2.500 ha hiervoor gebruikt.”²⁷ In het Waalse Gewest mogen drie militaire domeinen voor jachtactiviteiten worden gebruikt: het Koning Albert Kamp te Marche-en-Famenne, het Kamp Lagland te Aarlen alsook Kamp Elsenborn, maar deze activiteit blijft eerder beperkt.²⁸ In Vlaanderen vindt de

²¹ Koninklijke Belgische Bosbouwmaatschappij, 2022.

²² Filot, O. (2005). L'usage de la forêt wallonne (“het gebruik van het Waalse bos”). Weekblad van Centre de recherche et d'information socio-politiques (CRISP), 1892, 5-51, <https://doi.org/10.3917/cris.1892.0005>.

²³ Koninklijke Belgische Bosbouwmaatschappij, 2019, https://www.srfb.be/wp-content/uploads/2019/07/1_Situer_ma_for%C3%AAAt_dans_le_contexte_national.pdf.

²⁴ Jachtwet van 28 februari 1882, artikel 2bis, § 1.

²⁵ Decreet houdende de wijziging van diverse bepalingen van het Jachtdecreet van 24 juli 1991, artikel 8, §1.

²⁶ Koninklijke Belgische Bosbouwmaatschappij, 2022, <https://kbbm.be/informatie-over-de-bossen/de-belgische-bossen/>.

²⁷ FOD Financiën, <https://financien.belgium.be/nl/node/2995#q2>.

²⁸ SPW-ARNE, DNF, 2022.

jacht voornamelijk op twee militaire domeinen plaats: Kamp Tielen (3^e bataljon parachutisten) en het schietterrein Houthalen-Helchteren.²⁹

In Wallonië is het openbare boscijendom (276.600 ha) als volgt verdeeld: 24% in bezit van het Waalse Gewest, 72% van de gemeenten en 4% van andere openbare instellingen (provincies, OCMW's, kerkfabrieken...).³⁰ In Vlaanderen is de omvang van het openbaar bos veel kleiner (ongeveer 40.000 hectare) en behoort dit voornamelijk toe aan het Vlaamse Gewest (55%) en gemeenten (35%) en behoort 10% toe aan andere openbare instellingen (OCMW's, kerkfabrieken...).³¹

Het andere omvangrijke jachtterrein is het open veld. In Wallonië vertegenwoordigt het open veld 739.361 ha³² waarvan naar schattingen van de DNF 60.000 ha zich in openbaar bezit bevindt. In Vlaanderen bestrijken open velden 624.727 ha³³, waarvan minder dan 10% aan overheden toebehoort.

In totaal bedraagt de bejaagbare oppervlakte in Wallonië 1.302.361 ha, waarvan 74% zich in particuliere eigendom bevindt. In Vlaanderen beslaat de bejaagbare oppervlakte 928.486 ha, waarvan 88% zich in particuliere eigendom bevindt. In België vertegenwoordigt dit dus een potentieel bejaagbare oppervlakte van meer dan 2.200.000 ha.

3.2.2. De verhuur van jachtrechten op openbare eigendommen

Om op een grondgebied te kunnen jagen, dient de organiserende jager houder van een jachtrecht te zijn van de desbetreffende grond. Dit recht wordt verleend door rechtstreekse eigendom van de grond of door verhuur. Voor de verhuur van een particuliere eigendom, wordt in het algemeen onderhands over de huurovereenkomst met de eigenaar onderhandeld.

Inkomsten uit de verhuur van jachtrechten bedroegen 1.572.406 euro per jaar in het Waalse Gewest tegen 106.478 euro per jaar in het Vlaamse Gewest.³⁴ In het Vlaamse Gewest liggen deze inkomsten dus relatief aan de lage kant. Hoewel de inkomsten uit jachtrechten in het Waalse Gewest geen grote rol spelen, vertegenwoordigen zij desondanks een omvangrijke inkomstenbron.³⁵ Hoewel het niet mogelijk is om nauwkeurige gegevens voor het Vlaamse Gewest te inventariseren, heeft de DNF ons de prijs per hectare voor het Waalse Gewest per kanton kunnen verstrekken. In Aarlen bedroeg deze prijs 31,90 euro/ha en in Dinant 57,89 euro/ha in 2019.

Tegenwoordig vinden verhuringen per openbare aanbesteding plaats met een voorkeurrecht voor de uittredende huurder. Volgens de DNF is de prijs voor domeinpercelen in de afgelopen 15 jaar aanzienlijk gedaald. Tegenwoordig wordt een minimumprijs door het Gewest ingesteld. Daardoor kan het een drempelprijs bepalen die betaald dient te worden om het perceel te mogen toewijzen.

Gemeenten, OCMW's en kerkfabrieken verhuren eveneens openbare jachtrechten. In het Waalse Gewest zijn gemeenten belangrijke boscijenaars (72% van de openbare jachtrechten) waaruit aanzienlijke inkomsten voor hun gemeentelijk budget voortvloeien. Houtverkoop kan eveneens een belangrijke rol voor bepaalde gemeenten spelen.

Voor de gemeenten die het meest afhankelijk zijn van de jachtwereld (zie 'Bijlage 4 – Inkomsten voor Waalse gemeenten uit de verhuur van openbare jachtrechten'), maken de bossen tot 20% van het jaarlijkse gemeentebudget uit, waarbij tot 8% van het jaarlijkse budget voortvloeit uit de verhuring van jachtrechten.

In tegenstelling tot de gewesten, kunnen gemeenten hun grondgebieden onderhands verhuren, zolang het algemeen belang daarbij niet wordt geschaad. Tussen 2015 en 2019 ontvingen Waalse gemeenten en OCMW's in totaal gemiddeld 11.102.047 euro/jaar uit de verhuring van jachtrechten.

²⁹ Ter illustratie staan alle militaire domeinen in Vlaanderen waar gejaagd mag worden vermeld op de kaarten in 'Bijlage 6 - Militaire domeinen in Vlaanderen/Vlaanderen'.

³⁰ SPW-ARNE, DNF, 2022.

³¹ ANB, 2022.

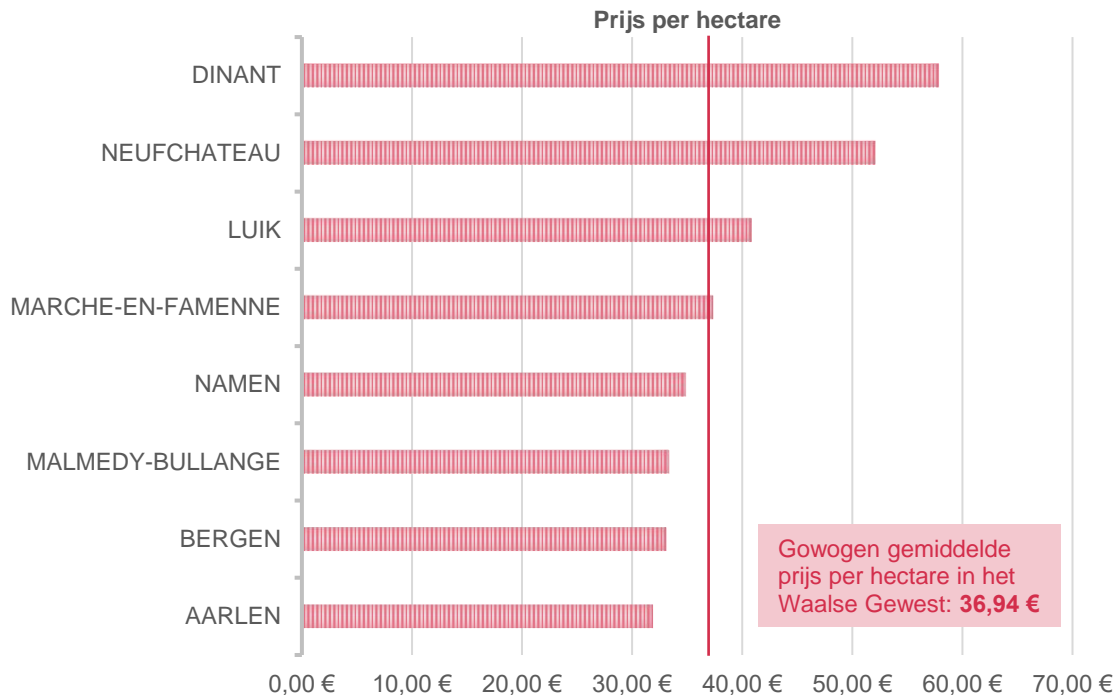
³² SPW Agriculture ("Waalse overheidsdienst Landbouw"), 2022.

³³ Statistiek Vlaanderen, 2021.

³⁴ Natuurpunt, 2019.

³⁵ Filot, O. (2005). L'usage de la forêt wallonne ("het gebruik van het Waalse bos). Weekblad van Centre de recherche et d'information socio-politiques (CRISP), 1892, 5-51, <https://doi.org/10.3917/cris.1892.0005>.

Figuur 11 - Prijs verhuringen jachtrechten voor domeinen (DNF, 2022)

In het Vlaamse Gewest bezitten gemeenten en OCMW's bijzonder weinig gronden. Volgens door HVV meegedeelde informatie, bezitten zij slechts 47.909,58 hectare, hetzij 5% van de bejaagbare gronden. Informatie over de globale inkomsten en de inkomsten per gemeente zijn helaas niet openbaar beschikbaar en bepaalde gemeenten wilden deze gegevens niet aan ons meedelen. Door de verhuurprijs van gemeentelijke jachtrechten in Vlaanderen op 12 euro/ha te ramen (zie onderbouwing in 'Bijlage 7 - Schatting van de huurprijs van openbare jachtrechten voor gemeenten'), zouden de door Vlaamse gemeenten en OCMW's gegenereerde inkomsten ongeveer 574.915 euro/jaar bedragen.

Globale gemeentelijke inkomsten verschillen aanzienlijk tussen het noorden en het zuiden van het land. Dit wordt voornamelijk verklaard door het feit dat de helft van de bossen in het zuiden van het land in openbaar bezit zijn en dat er veel meer grof wild in de bossen in het Waalse Gewest leeft, wat een aanzienlijke uitwerking op de gehanteerde prijzen heeft. In het open veld is veel meer klein wild dan grof wild te vinden, alhoewel laatstgenoemde groep steeds vaker de neiging vertoont de bossen te verlaten en richting de bebouwing te trekken. Het Vlaamse Gewest bestaat grotendeels uit open velden, die aldus minder inkomsten dan het Waalse Gewest opwekken.

Het is eveneens belangrijk om op te merken dat de huurprijzen van jachtrechten van verschillende eigenaars onderling moeilijk vergelijkbaar zijn vanwege meerdere factoren, zoals aard en dichtheid van het aanwezige wild, de oppervlakte van het grondgebied in kwestie, bestaande concurrentie voor het verkrijgen van het jachtrecht, de periode waarin de huurovereenkomst werd gesloten, de op dit moment van kracht zijnde regelgeving, enz. die allen van invloed op de prijzen kunnen zijn.

Naast deze inkomsten voor de staat is er ook de roerende voorheffing, die 30% van de huurprijs uitmaakt. Bepaalde gemeenten besluiten daarnaast om de huurprijs provisioneel met een vijfde te verhogen. Huurders dienen zo soms een vijfde meer te betalen dan de aanvangsprijs om door gemeentewerkers uitgevoerde beheerwerkzaamheden te bekostigen maar ook om mogelijke door de beoefening van de jacht veroorzaakte wildschade te dekken. Andere gemeenten kiezen er op hun beurt voor om dit bedrag rechtstreeks in de totaalprijs op te nemen of er simpelweg niet om te vragen, door bijvoorbeeld voor de financiering van dit punt rechtstreeks met de huurders een regeling te treffen. Gelet op het uiteenlopende karakter van dit provisionele vijfde per gemeente, wordt deze variabele in onze analyse van de economische impact niet in aanmerking genomen.

3.2.3. Verhuring van jachtrechten van private eigendommen

Zoals in sectie '3.2.1. *Jachtgebieden*' staat vermeld, behoort een groot gedeelte van de potentieel bejaagbare oppervlakte in België toe aan particuliere eigenaars. De huurprijs hangt van meerdere variabelen af, waaronder de soort verhuurde oppervlakte, die vaak rechtstreeks wordt beïnvloed door het soort wild dat zich erop bevindt. Een bos met grof wild wordt vaak voor een hogere prijs verhuurd dan een weiland met klein wild.

De inkomsten uit de verhuur van jachtrechten zijn een particuliere aangelegenheid. De raming van de huurprijs van jachtrechten wordt in '*Bijlage 8 - Raming van de huurprijzen voor particuliere jachtrechten*' uiteengezet.

In het Vlaamse Gewest beslaan bejaagbare gronden 814.589 hectare, die voornamelijk uit open velden bestaan, waar een hectare gemiddeld voor 12 euro/jaar wordt verhuurd. In het Waalse Gewest worden de 286.400 hectare aan privébos in het algemeen voor een gemiddelde prijs van 40 euro/jaar per hectare verhuurd. De 679.361 hectare aan open veld worden voor ongeveer 10 euro/jaar per hectare verhuurd.

Vlaamse Gewest		Waalse Gewest	
Open veld (klein wild)	Aantal betreffende hectare	Open veld (klein wild)	Aantal betreffende hectare
12 €	814.589	10 €	679.361
		Bos (grof wild)	Aantal betreffende hectare
		40 €	286.400

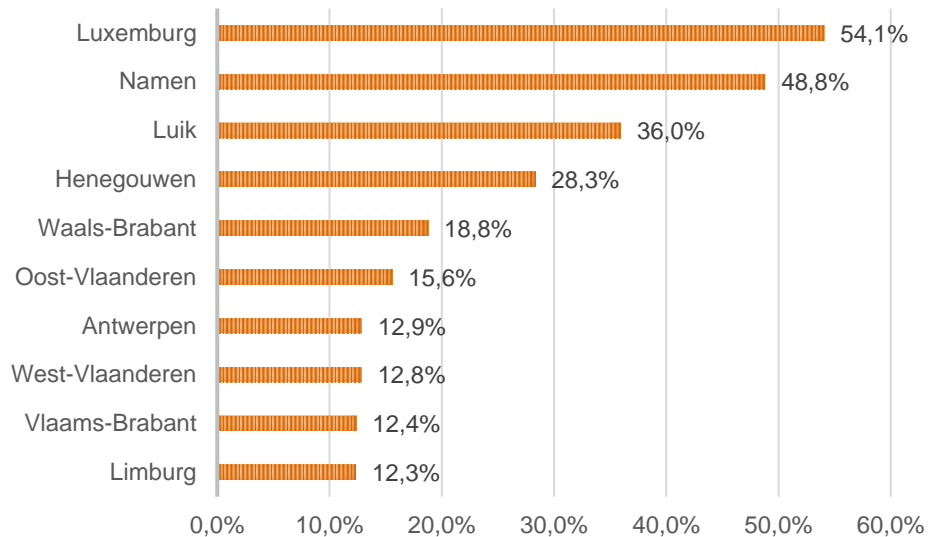
Tabel 8 - Raming van de huurprijzen voor private jachtrechten

Deze genereren een totale opbrengst van **28.024.678 euro/jaar** in België, waarvan 65% afkomstig is uit Waalse en 35% uit Vlaamse gronden. Deze inkomsten worden berekend door ervan uit te gaan dat alle bejaagbare gronden in België gevaloriseerd en verhuurd worden. In werkelijkheid verhuren bepaalde eigenaren hun jachtterreinen echter niet of gebruiken ze voor eigen jachten.

Daarom is het belangrijk te benadrukken dat het bovenstaande cijfer ongetwijfeld een overschatting is, aangezien het onmogelijk is te weten welk deel van de privégronden daadwerkelijk wordt verhuurd.

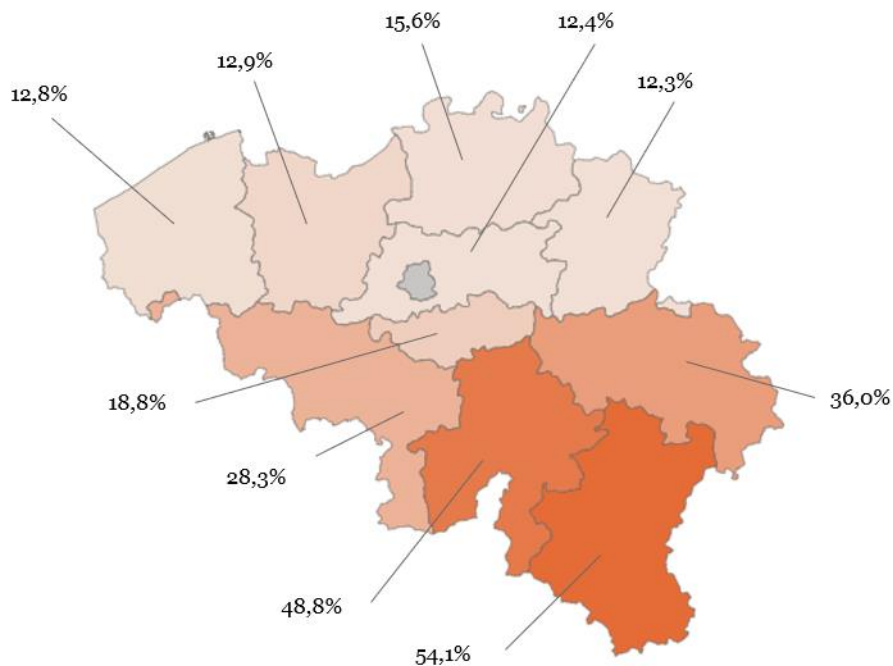
3.2.4. Bezoek aan jachtgebieden door jagers

Zoals reeds werd vermeld, heeft het Waalse Gewest een grotere bosbedekking, wat inhoudt dat een groter deel van de Belgische jacht op grof wild daar plaatsvindt. Desondanks vindt de jacht in alle Waalse en Vlaamse provincies plaats. De resultaten van het onderzoek tonen aan dat bepaalde provincies meer door alle jagers worden bezocht dan andere. Figuur 12 toont de provincies waar jagers minstens een keer per jaar gaan jagen. Zo verklaart de meerderheid van de Belgische jagers (54%) minstens een keer per jaar in de provincie Luxemburg te jagen. De provincies Namen en Luik worden op hun beurt minstens één keer per jaar door meer dan een derde van de Belgische jagers bezocht.

Figuur 12 - Bezoek aan provincies door jagers (min. 1x/jaar)

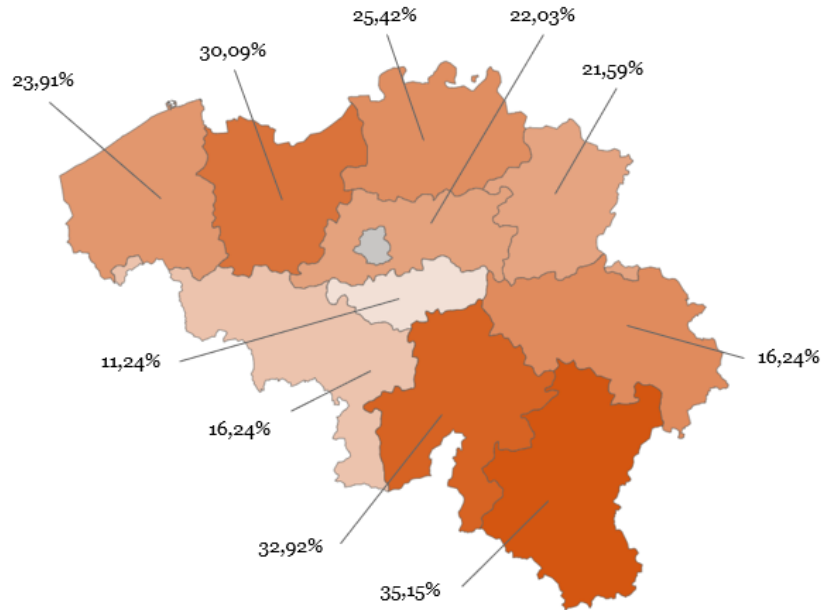
Dit kan ook door middel van de kaart in de onderstaande figuur in beeld worden gebracht:

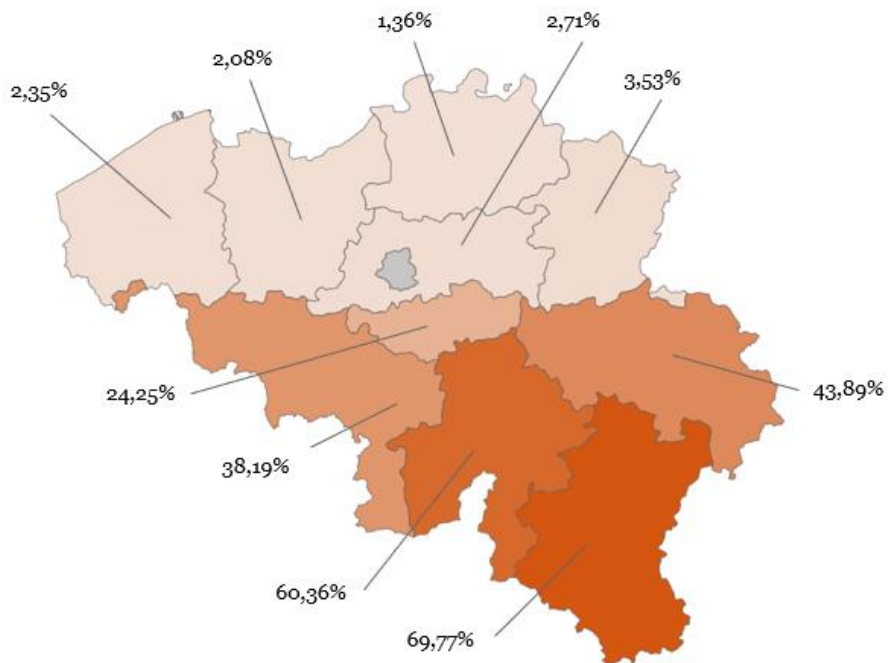
Figuur 13 - Bezoek aan provincies door Belgische jagers (min. 1 x/jaar)

Hoewel Belgische jagers met woonplaats in het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest vrijwel dezelfde tendens vertonen (zie Figuur 15 en Figuur 16), hebben de Belgische jagers met woonplaats in het Vlaamse Gewest een licht afwijkend profiel, dat in de onderstaande Figuur 14 kan worden getoond. Zoals blijkt uit de statistieken over de afgifte van jachtverloven in België, wordt dit verschil met name veroorzaakt door het gegeven dat veel jagers met woonplaats in het Vlaamse Gewest een afzonderlijk jachtverlof voor beide gewesten hebben, terwijl zeer weinig Waalse en Brusselse jagers over een jachtverlof beschikken dat door het Vlaamse Gewest werd toegekend.

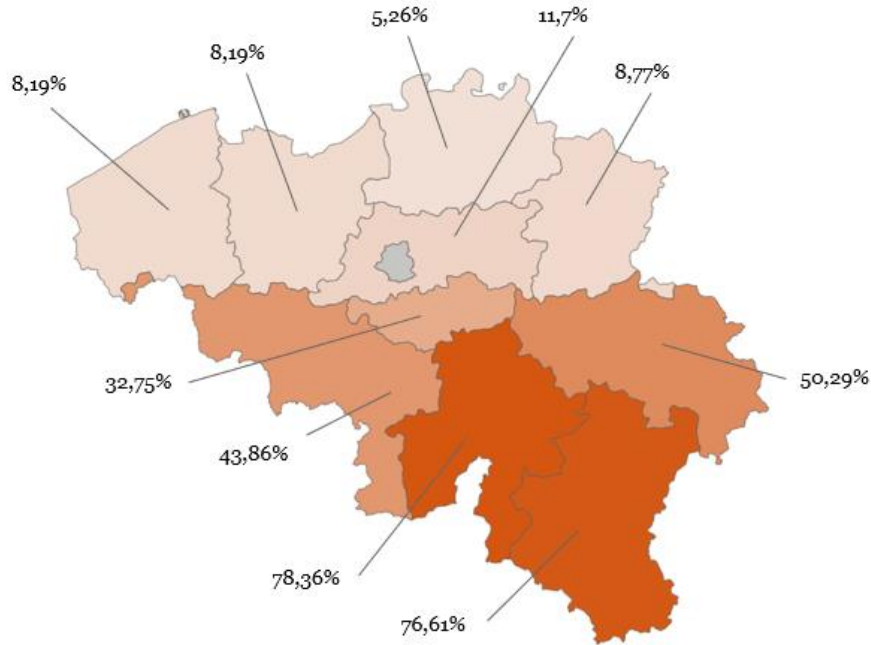

Figuur 14 - Bezoek aan provincies door jagers met woonplaats in het Vlaamse Gewest (min. 1x/jaar)

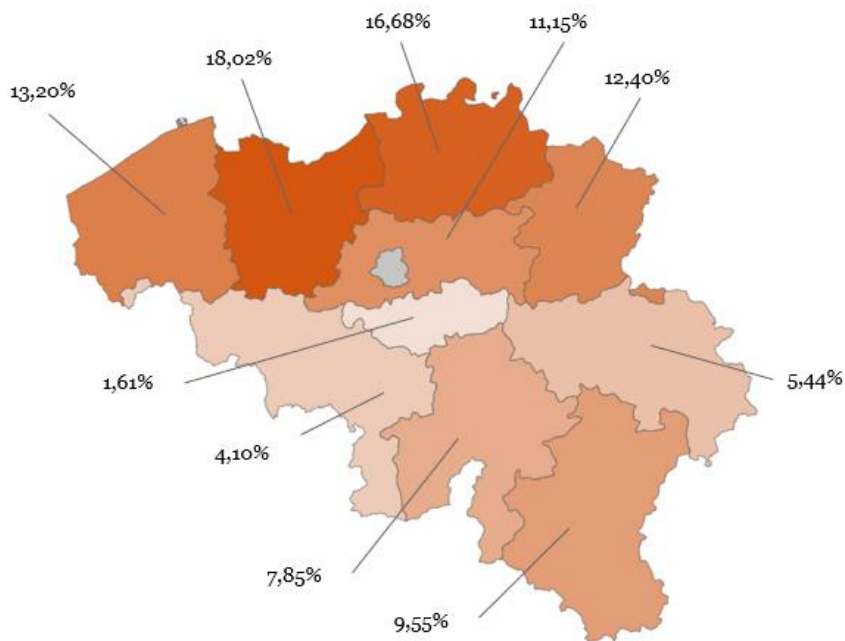
Figuur 15 - Bezoek aan provincies door jagers met woonplaats in het Waalse Gewest (min. 1x/jaar)

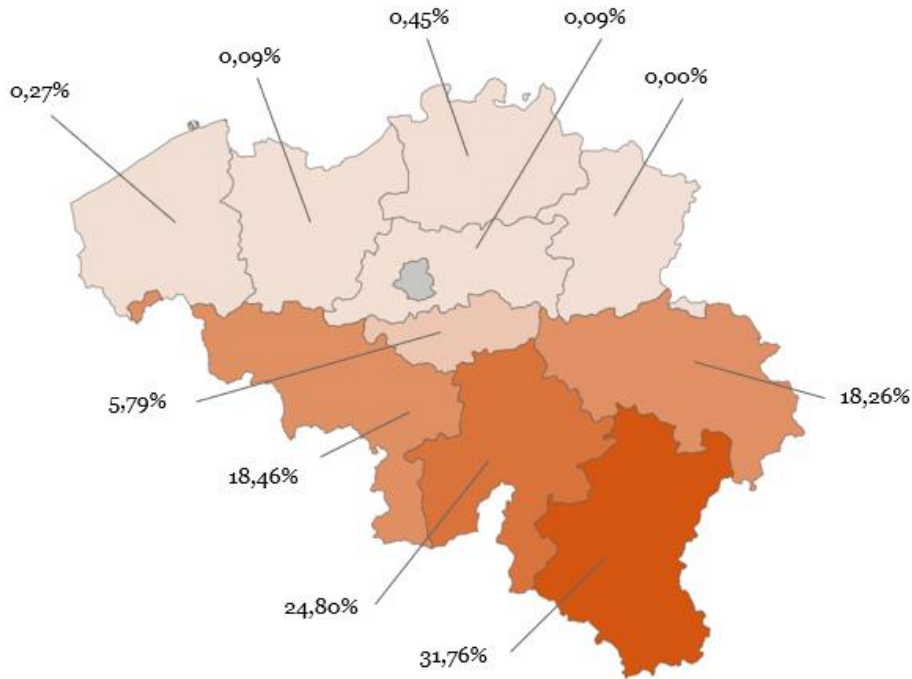

Figuur 16 - Bezoek aan provincies door jagers met woonplaats in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (min. 1x/jaar)

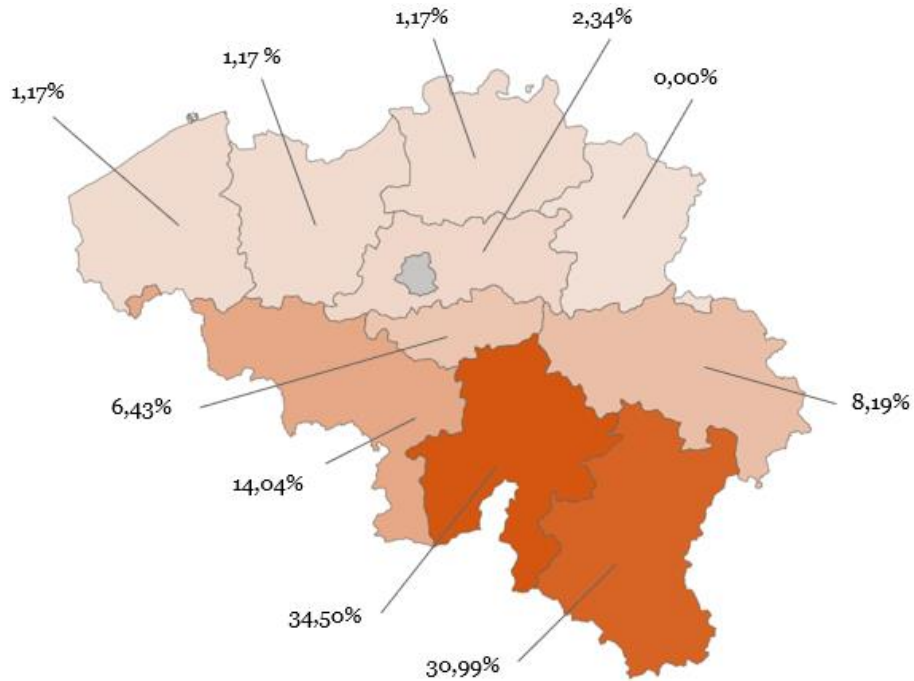
De jagers dienden in hun antwoord tevens te vermelden in welke provincie zij het vaakst de jacht beoefenden. Opnieuw was de provincie Luxemburg het populairst bij Belgische jagers. De provincie Namen werd eveneens zeer vaak bezocht en kwam op nationaal niveau op de tweede plaats uit. Toch komt deze tendens niet in ieder gewest terug. Terwijl deze nationale tendens van toepassing is op de Waalse jager geldt, jaagt de Vlaamse jager juist voornamelijk in Oost-Vlaanderen en de provincie Antwerpen. De Brusselse jager geeft de voorkeur aan de provincie Namen, op de voet gevolgd door de provincie Luxemburg.

Figuur 17 - Verdeling van meestbezochte provincies voor jagers met woonplaats in het Vlaamse Gewest (meestbezochte provincie voor de jacht)

Figuur 18 - Verdeling van meestbezochte provincies voor jagers met woonplaats in het Waalse Gewest (meestbezochte provincie voor de jacht)

Figuur 19 - Verdeling van meestbezochte provincies voor jagers met woonplaats in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (meestbezochte provincie voor de jacht)

3.3. Jachtverenigingen

Om de beoefening van met de jacht verbonden activiteiten te vergemakkelijken, organiseren jagers zich regelmatig in jachtverenigingen (zie definitie hierboven). Meerdere jagers verenigen zich zo om een jachtvereniging te vormen op een bepaald terrein en ieder lid kan een of meerdere “jachtaandelen” kopen die hen het recht om te jagen verleent, met of zonder genodigde, op het grondgebied van de vereniging op in het algemeen vooraf voorziene data. Iedere vereniging stelt vooraf de kalender met zijn jachtdagen vast, waardoor de jager zijn jaarlijkse jachtkalender kan organiseren.³⁶

Ondanks de titel “jachtvereniging” hebben deze structuren in het algemeen geen wettelijk statuut, al nemen sommigen van hen soms de vorm van een vereniging zonder winstoogmerk aan. De door de aandeelhouders betaalde bedragen dekken de nodige uitgaven voor de organisatie van de jachtdagen en het beheer van het gebied. De prijs van de aandelen verschilt per jachtvereniging, omdat die afhangt van de kenmerken eigen aan het grondgebied (bijv. locatie en oppervlakte), van het aantal voorziene jachtdagen, van het aantal verwachte jagers, van de aard en dichtheid van het aanwezige wild, enz. De prijs van jachtaandelen is aldus niet vergelijkbaar tussen de verschillende verenigingen.

Jachtverenigingen worden in het algemeen bestuurd door een voorzitter, die als leidinggevende voor de jachtvereniging optreedt, maar kan eveneens door meerdere personen worden bestuurd. De houder of huurder van het jachtrecht is er vaak de voorzitter van, terwijl de andere aandeelhouders als vaste of betalende genodigden kunnen worden beschouwd.³⁷

Aangezien jachtverenigingen in België niet over een verplichte vorm beschikken, bestaan er in het land andere manieren om de jacht te organiseren. Bepaalde grondeigenaren of huurders van jachtrechten gebruiken bijvoorbeeld hun grondgebied alleen privé, en roepen geen enkel jachtaandeel in het leven.

3.4. Modaliteiten van de jacht

In België worden meerdere jachtsoorten beoefend, die afhankelijk van de verschillende gebruikte criteria van elkaar verschillen. In de eerste plaats kan een jacht op individuele of collectieve basis plaatsvinden.

Tijdens een collectieve jacht staat de organisator of inrichter van de drijfjacht in voor de organisatie en het goede verloop van een jachtdag. Er bestaat geen officieel overzicht van het aantal organisatoren of van het exacte aantal jachtdagen dat in België wordt georganiseerd. Uit verzamelde gegevens blijkt dat het aantal organisatoren van jachtpartijen in België op 4.047 wordt geraamd, wat ongeveer 17% van de Belgische jagerspopulatie vertegenwoordigt. De berekeningen en achterliggende redenering voor deze cijfers staan omschreven in ‘*Bijlage 9 - Schatting van het aantal organisatoren van jachtpartijen en in België georganiseerde jachtpartijen*’.

Vervolgens kan een jager tijdens een jacht op klein of grof wild jagen. Tot slot kan de jager verschillende technieken gebruiken om het wild te benaderen: de aanzitjacht, bersjacht of drijfjacht, enz.

3.4.1. Individuele of collectieve jacht

Volgens de antwoorden in ons onderzoek, jaagt de gemiddelde jager ongeveer 20 dagen per jaar in collectieve jachtpartijen en 22 dagen per jaar alleen. Dit cijfer van 22 dagen per jaar moet worden genuanceerd omdat het sterk wordt opgetrokken door een minderheid van de jagers, waarbij met name de dagen worden meegeteld die worden doorgebracht tijdens verblijven in het buitenland die volledig aan de jacht zijn gewijd. Als we voor deze variabele de mediaanwaarde nemen in plaats van het gemiddelde, valt het aantal individuele jachtdagen terug tot 10 dagen per jaar. Overigens beoefenen jagers eveneens andere activiteiten in verband met de jacht, zoals sportschieten en schietoefeningen. De gemiddelde Belgische jager verklaart deze soort van activiteit gemiddeld rond de 8,5 dagen per jaar uit te oefenen, waarbij 59% van de jagers aangeeft zich minimaal eenmaal per jaar met sportschieten of schietoefeningen bezig te houden.

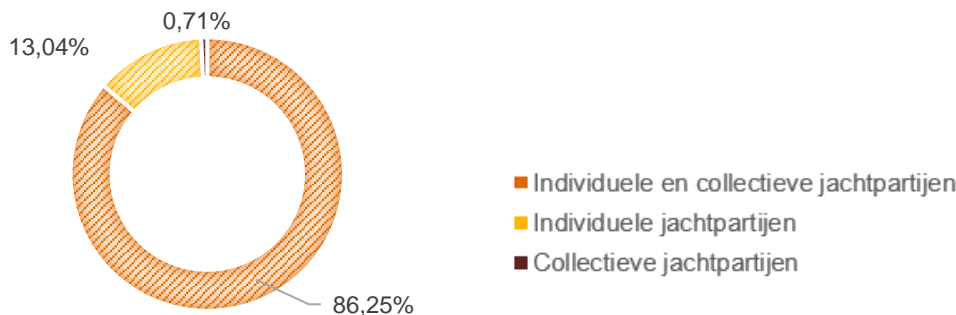
³⁶ “La chasse : derrière une passion, tout un secteur économique ? Étude de l’impact économique de la chasse en Région wallonne. (“De jacht: gaat achter een passie een hele economische sector schuil?” Evaluatie van de economische impact van de jacht in het Waalse Gewest”) Delwasse Caroline. Université Libre de Bruxelles (Solvay handelsschool), 2004.

³⁷ Ibid.

De onderstaande Figuur 20 geeft een overzicht van de gewoonten van de Belgische jagers op het vlak van de individuele en collectieve jacht. Deze grafiek laat zien dat de jacht een activiteit is die zelden op individuele basis plaatsvindt. Het merendeel van de jagers neemt tegelijk aan collectieve jachten en aan individuele jachten deel. Slechts 13% van de jagers verklaart zich uitsluitend met de individuele jacht bezig te houden en het deel van de jagers dat uitsluitend op collectieve wijze jaagt, is eerder onbeduidend (minder dan 1%). De collectieve beoefening van de jacht is aldus gemeengoed voor het merendeel van de jagers en het sociale aspect van de jacht lijkt hierin een belangrijke rol te spelen.

Dankzij de vragenlijst kon bovendien het bestaan van een minderheid aan het licht worden gebracht die zich uitsluitend met sportschieten of schietoefeningen bezighoudt (0,08% van de verzamelde antwoorden). Het betreft voornamelijk jagers die hun verlof tijdens het in de vragenlijst bedoelde jachtseizoen niet hebben vernieuwd en jagers die in de ogen van de wet niet als actieve jagers worden beschouwd.

Figuur 20 - Voorkeuren van Belgische jagers tussen collectieve en individuele jachtpartijen

3.4.2. Jacht op grof wild of op klein wild

Er bestaan twee soorten jacht in België: de jacht op grof wild en de jacht op klein wild.

Grof wild is een collectieve term waar alle grote hoefdieren onder vallen die in de Benelux worden aangetroffen. Zowel in het noorden als in het zuiden van het land, wordt onder deze categorie met name het edelhert (*Cervus elaphus*), de ree (*Capreolus capreolus*) en het wilde zwijn (*Sus scrofa*) gerekend.^{38 39} Volgens de vragenlijst jaagt een jager in België gemiddeld 24 dagen per jaar op grof wild. Wederom is het om bovengenoemde redenen waarschijnlijk relevanter om ook hier te focussen op de mediaanwaarde (15 dagen per jaar) in plaats van op de gemiddelde waarde.

Met klein wild wordt voornamelijk de haas (*Lepus europaeus*), fazant (*Phasianus colchicus*) en patrijs (*Perdix perdix*) bedoeld.^{40 41} Volgens onze vragenlijst jaagt een Belgische jager gemiddeld 14 dagen per jaar op klein wild, met een mediane waarde van 10 dagen per jaar.

Ieder gewest bepaalt de bejaagbare soorten op zijn grondgebied en de jachtdata voor iedere van deze soorten.^{42 43}

Naast deze twee grote categorieën, is het eveneens mogelijk om in België op waterwild te jagen (dit omvat bijvoorbeeld verschillende eenden- en ganzensoorten) alsook een categorie die als overig wild wordt aangeduid (zoals bijvoorbeeld houtduiven (*Columba palumbus*), konijnen (*Oryctolagus cuniculus*), enz.).^{44 45} Aangezien deze laatste twee categorieën relatief anekdotisch in België zijn, werden zij niet in ons onderzoek opgenomen.

³⁸ Waalse jachtwet van 28 februari 1882, artikel 1bis.

³⁹ ANB, 2022.

⁴⁰ Waalse jachtwet van 28 februari 1882, artikel 1bis.

⁴¹ ANB 2022.

⁴² De kalender voor de opening van de jacht wordt in het Waalse Gewest door het Besluit van de Waalse regering van 20 mei 2020 omschreven en wordt door het tijdschrift Chasse & Nature ("Jacht & Natuur") in een bijzondere editie gepubliceerd:

<https://en.calameo.com/read/0061950762df802488c4a>.

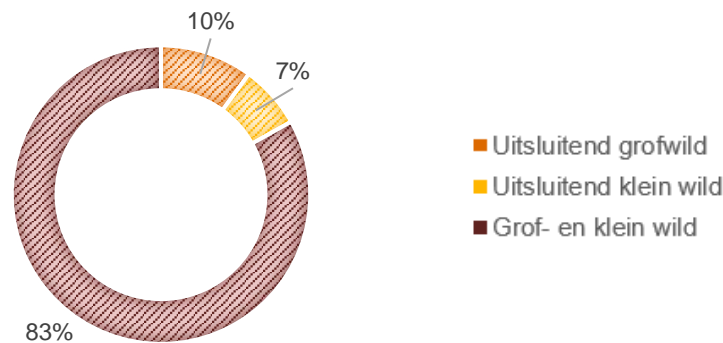
⁴³ Voor het Vlaamse Gewest, worden de openingsdata van de jacht door ANB voor iedere soort samengevat en online beschikbaar gesteld:

<https://natuurenbos.vlaanderen.be/jagen/jagen-waar-wanneer-hoe-en-op-welk-wild/wanneer-jagen-toegelaten>.

⁴⁴ Ibid.

⁴⁵ ANB, 2022.

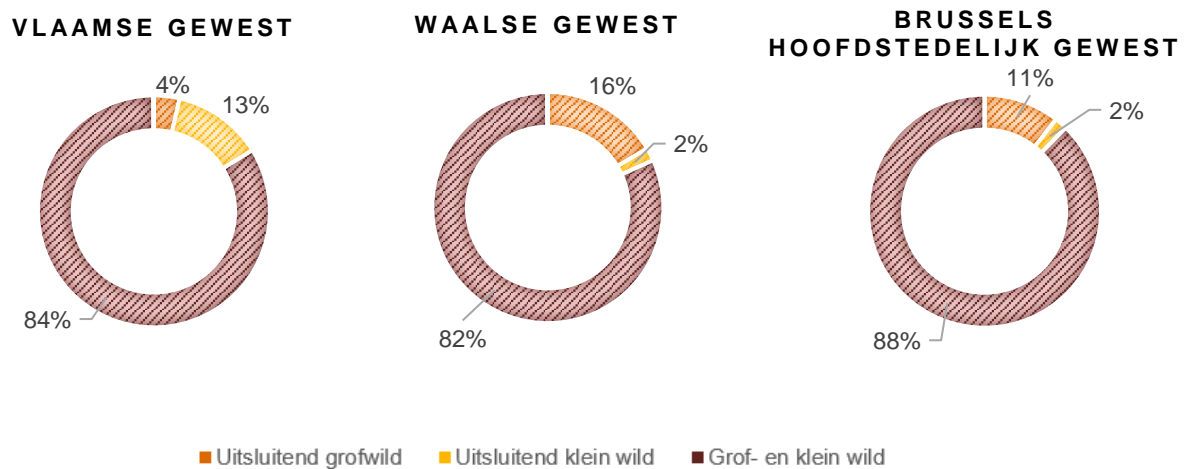
Volgens ons onderzoek beoefent 83% van de Belgische jagers tegelijk de jacht op grof wild als op klein wild. 7% van hen jaagt uitsluitend op klein wild en 10% van hen uitsluitend op grof wild.

Figuur 21 - Verdeling van de beoefening van de jacht in België

In de 3 gewesten jagen 80% van de jagers op beide wildsoorten. In het Vlaamse Gewest is klein wild de populairste soort voor de jagers die enkel een soort jacht beoefenen, terwijl in het Waalse of Brussels Hoofdstedelijke Gewest vaker de jacht op grof wild beoefenen.

Gemiddeld besteedt de Belgische jager 24 dagen per jaar aan de jacht op grof wild en 14 dagen per jaar op de jacht op klein wild. Wanneer de tendensen op gewestelijk niveau worden bekeken, kan worden vastgesteld dat de jager met woonplaats in het Vlaamse Gewest proportioneel meer op klein wild jaagt. Dit wordt verklaard door het feit dat dit soort grondgebied veel vaker aanwezig is in het noorden van het land.

Figuur 22 - Verdeling van de beoefening van de jacht naar gewest

Grof wild bevindt zich voornamelijk in de bossen en wouden terwijl klein wild vaker in open velden wordt aangetroffen. Dit verklaart waarom grof wild meer vertegenwoordigd is in het zuiden van België, ook al laat het sinds 2006 eveneens in het noorden van het land zijn aanwezigheid gelden.⁴⁶ Gelet op de grondinneming in België, ligt de frequentie van de jacht op grof wild in het zuiden van het land dus hoger, terwijl de jacht op klein wild overal in het land wordt georganiseerd.

⁴⁶ Zie sectie '5.2. Milieu-impact' voor meer informatie.

De jacht op iedere soort is enkel gedurende het jachtseizoen toegestaan. Iedere soort beschikt over zijn eigen specifieke kalender waarin de openings- en sluitingstijden van de jacht zijn opgenomen. In het Vlaamse Gewest worden deze verschillende perioden bepaald in het Besluit van de Vlaamse regering van 28 juni 2013.⁴⁷ In het Waalse Gewest worden de openings- en sluitingsdata voor 5 jaar vastgesteld. Momenteel bepaalt het besluit van de Waalse Regering van 29 mei 2020 de openings- en sluitingsdata en de schorsing van de jacht van 1 juli 2020 tot 30 juni 2025. Indien dat nodig is, kunnen deze data bijgewerkt worden (bijv. indien het afgeschoten wildaantal niet toereikend is om de regulering van de populatie te waarborgen).⁴⁸ Uit zorg voor de populatie van bedreigde dieren, kunnen deze niet-bejaagbaar worden verklaard.

In beide gewesten worden steeds meer wettelijke afschotplannen voor grof wild opgesteld. Deze worden ingevoerd om de populatie van bepaalde soorten te regelen en bijgevolg een bepaald evenwicht tussen landbouw, bosbouw en wildbeheer tot stand te brengen, maar ook om te voorkomen dat er teveel dieren afgeschoten worden.⁴⁹ ⁵⁰ Deze afschotplannen worden ieder jaar door de gewesten vastgesteld en bepalen het maximumaantal dieren dat, afhankelijk van leeftijd en geslacht, mag worden afgeschoten. Vervolgens dienen de wildbeheereenheden met het oog op de afschotplannen op gewestelijk niveau hun eigen afschotplan te bepalen en dit bij de gewestelijke administratie in te dienen. Afhankelijk van hun plan, krijgen ze dan van de gewestelijke overheden een aantal labels⁵¹ voor het wild dat overeenstemt met het aantal dat op het grondgebied van hun eenheid afgeschoten mag worden (zie sectie '3.7.1 Verwerking en verdeling van wildvlees'). Daarna worden deze labels overeenkomstig de verdelingsregels van iedere afzonderlijke eenheid onder de leden van de eenheid verdeeld. Iedere label is genummerd en dient aan het dier bevestigd te worden na afschot.

3.4.3. Aanzitjacht, bersjacht of drijfjacht

Bij de beoefening van de aanzitjacht, verbergt de jager zich in het algemeen in een gebied dat door dieren wordt aangedaan en wacht tot zijn prooi voorbijkomt. Deze soort jacht wordt vaak vanuit een jachtkansel beoefend, waarin de jager zich verbergt. Bij de bersjacht wordt zo stil mogelijk naar een dier gezocht om het te kunnen benaderen en van zo dichtbij mogelijk af te schieten. De jager verplaatst zich dus rechtstreeks door het jachtterrein en is dus eenvoudiger door het wild op te merken. Voor deze twee jachtsoorten dient de jager dus goed de gewoonten van het wild te kennen, wat meestal een lange observatieperiode vereist. Deze jachtsoorten worden gewoonlijk op individuele basis beoefend.

De drijfjacht is een specifiek soort van collectieve jacht. Tijdens de drijfjacht zijn er twee tussenkommende partijen: de drijvers en de in een lijn staande jagers. De eerste groep, die uit drijvers met hun honden bestaat, houdt zich bezig met het vinden van wild in het vooraf bepaalde omsingelingsgebied en drijft het naar de in lijn opgestelde jagers. Deze laatsten wachten tot het wild voorbijkomt om erop te kunnen schieten.

3.5. Elementen die een rol spelen bij de voorbereiding op een jachtdag

3.5.1. Verkrijgen van een jachtverlof

Om zijn jachtverlof te verkrijgen, dient de aanvrager ervan op de dag van zijn aanvraag minstens 18 jaar oud te zijn en dient hij bovendien in bezit te zijn van een geldig getuigschrift van een theoretisch en praktisch jachtexamen dat door het Waalse Gewest, het Vlaamse Gewest, Nederland, het Groothertogdom

⁴⁷ Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de jachtopeningstijden in het Vlaamse Gewest (opgeh. BVR 9 oktober 2015, art. 1, l: 22 oktober 2015) (citeeropschrift: "het jachtopeningsbesluit"). Zie voor meer informatie de site van het ANB:

<https://natuurenbos.vlaanderen.be/jagen/jagen-waar-wanneer-hoe-en-op-welk-wild/wanneer-jagen-toegelaten>.

⁴⁸ Voor het Waalse Gewest, stelt het AGW de jachtkalender van 2020 tot 2025 vast:

<http://environnement.wallonie.be/legis/dnf/chasse/chasse130.html>.

⁴⁹ Waalse regering, 2022, <https://borsus.wallonie.be/home/communiqués-de-presse/communiqués-de-presse/presses/chasse--les-plans-de-tir-2021-2022-sont-largement-realises.html>.

⁵⁰ Verhuur-Jacht - Besluit van de Vlaamse Regering van 25 april 2014 houdende de administratieve organisatie van de jacht in het Vlaamse Gewest.

⁵¹ Voor grof wild dient een 'label' (in het Vlaamse Gewest) of een ring (in het Waalse Gewest) op het wilde dier te worden aangebracht, waarmee de opvolging ervan vanaf de zone waar het dier werd geschoten (jachtterrein) tot aan de wildbewerkingsinrichting kan gebeuren. Deze ring wordt op de achterpoot van het dier aangebracht.

Luxemburg, Frankrijk of Duitsland werd georganiseerd.⁵² Terwijl het examen voor het verlof gratis is in het Waalse Gewest, dient er in het Vlaamse Gewest 70 euro voor het theoretisch examen en 180 euro voor het praktisch examen te worden betaald.

Gewest	Theoretisch getuigschrift	Praktisch getuigschrift
Vlaamse Gewest	70€	180€
Waalse Gewest	0€	0€

Tabel 9 - Prijs van het jachtexamen

Om in ieder gewest te mogen jagen, is het nodig om houder van een valideringsvignet voor het lopende jachtjaar te zijn. Dit houdt wederom jaarlijkse uitgaven in (zie sectie '3.1 De Belgische jager' voor meer informatie voor de afgifte van verlopen in beide gewesten). Om dit vignet te verkrijgen, is het daarnaast verplicht om een BA-jachtverzekering af te sluiten, die hieronder beschreven wordt.

Voor jagers die af en toe in een ander gewest willen jagen dan hetgeen waar hij een verlof voor bezit, is het dus mogelijk om een jachtvergunning te bekomen. De voorwaarden zijn min of meer gelijk (zie sectie '3.1 De Belgische jager' voor meer informatie voor de afgifte van verlopen in beide gewesten).

3.5.2. Verzekeringen

In België is de burgerlijke aansprakelijkheidsverzekering voor de jacht verplicht. In beide gewesten maakt zij onderdeel uit van de vereisten om een jachtverlof te verkrijgen. Hoewel de prijs van de verzekeringsmakelaar en de reikwijdte van de geboden dekking afhangt, bedraagt de gemiddelde prijs 100 euro/jaar. Daar kunnen nog andere individuele verzekeringen bijkomen, zoals: verzekeringen voor vuurwapens, jachtvoertuigen, enz. De gemiddelde jager verklaart **246 euro/jaar** aan verzekeringen in verband met de beoefening van de jacht te besteden.

Voor inrichters van drijfjachten bestaat eveneens de burgerlijke aansprakelijkheidsverzekering "organisator". Hiermee kan de aansprakelijkheid van de organisator jegens derden worden gedekt. Indien bijvoorbeeld een hond achter wild aangaat en voor een auto loopt waardoor een ongeval wordt veroorzaakt, dan kan de organisatoren van jachtpartijen daarvoor aansprakelijk worden gesteld. Dankzij deze verzekering kan hij voor dit soort voorvallen zijn verzekerd. De prijs ervan hangt af van verschillende factoren (bijv. bejaagde oppervlakte, aantal deelnemers, wilddichtheid, enz.).

De eigenaars of verenigingen die de jacht organiseerden kunnen eveneens besluiten om hun jachttopzichter⁵³ tegen schade die hij aan anderen toebrengt te verzekeren. Deze burgerlijke aansprakelijkheidsdekking "jachttopzichter" bedraagt **125 euro/jaar** per jachttopzichter.

Drijvers kunnen eveneens door een burgerlijke aansprakelijkheidsverzekering, de BA-"drijver" worden gedekt, waarbij de prijs van het aantal jachten en de omvang van de jachtvereniging (d.w.z. aantal aandelen en genodigden) afhangt. Ter illustratie kost een dergelijke verzekering volgens deskundigen 250 euro/jaar voor een gemiddelde jachtvereniging die drie tot vier jachtdagen per jaar organiseert (het gemiddelde aantal jachten op een grondgebied).

Bovendien beschikken de meeste jachtterreinen over een hut waar jagers voor en na de jacht kunnen samenkomen. Die kan door een brandverzekering worden gedekt met een gemiddelde kostprijs van 275 euro/jaar. Volgens de vragenlijst schatten de organisatoren van jachtpartijen op grof wild dat zij gemiddeld **453 euro/jaar** aan verzekeringen uitgeven. De organisatoren van de jacht op klein wild verklaren dat zij gemiddeld **268 euro/ jaar** uitgeven.

⁵² In het Vlaamse Gewest wordt eveneens een geldig bewijs van slagen uit Oostenrijk aanvaard.

⁵³ Jachttopzichter: persoon gelast met het toezicht op een jachtdomein, die daarbij op het behoud van het wild en het bos toeziet.

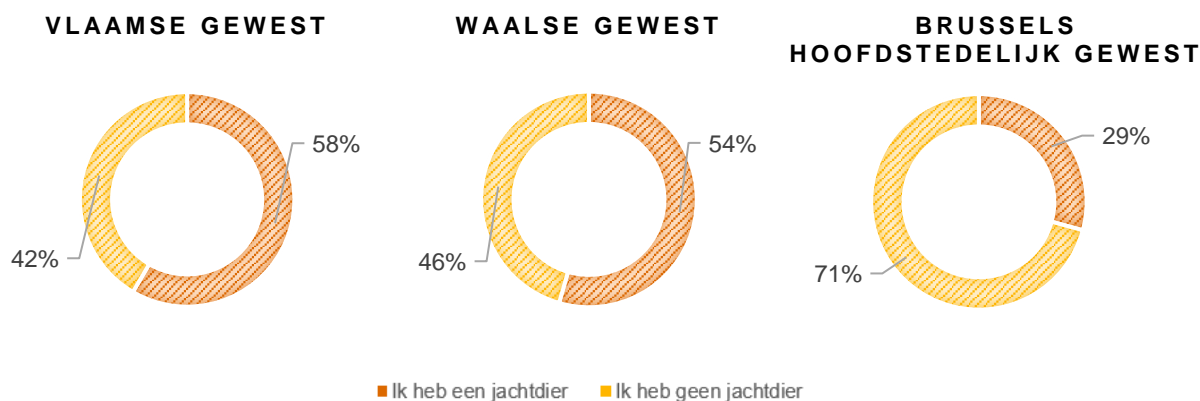

3.5.3. Dieren ingezet bij de jacht

De jager omgeeft zich in het algemeen door een of meerdere dieren ingezet bij de jacht: honden, fretten, valken, enz. Toch staat de hond bekend als de metgezel bij uitstek van de jager en het is dan ook geen verrassing dat deze laatste in ons onderzoek het meestgenoemde dier ingezet bij de jacht is. Er dient een onderscheid te worden gemaakt tussen jachthonden, opgenomen in onze vragenlijst, en drijfhanden, niet opgenomen.

Overigens bestaan er voor jachthonden gespecialiseerde dierenartsen. Deze worden ook opgeleid om hechtingen bij honden aan te brengen na een ongeval op het jachtterrein.

Op nationaal niveau zegt 55% van de jagers een dier ingezet bij de jacht in bezit te hebben. Deze tendens is vrijwel identiek in het noorden als in het zuiden van het land, maar ligt logischerwijs lager in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, zoals hieronder wordt weergegeven.

Figuur 23 - Aanschaf van een dier ingezet bij de jacht per provincie

Gemiddeld besteedt een Belgische jager bijna **1.000 euro/jaar** aan de aanschaf, verzorging, dierenartskosten, africhting en onderdak van zijn dieren ingezet bij de jacht uit.

Aanschafkosten	197€
Dierenartskosten (vanwege een ongeval, specifieke vaccinatie, enz.)	161€
Voeding	404€
Africhtingskosten	50€
Kosten onderdak	115€
TOTAAL	928€

Tabel 10 - Gemiddelde kosten in verband met dieren ingezet bij de jacht in België

3.5.4. Wapens en munitie

Aanschaf van wapens

Een jager die een vuurwapen wenst te bezitten, hoeft geen vergunning voor ieder wapen aan te vragen, maar dient echter wel bepaalde voorwaarden te vervullen: hij dient houder te zijn van een geldig jachtverlof en zijn strafrechtelijke antecedenten, kennis van de wapenwetgeving en geschiktheid om veilig een vuurwapen te hanteren dienen te zijn gecontroleerd. Dit wordt in het algemeen tijdens de theoretische en praktische jachtopleidingen gecontroleerd en een door het Waalse of Vlaamse Gewest toegekende jachtverlof geldt aldus als machtiging om deze wapens aan te schaffen of in bezit te hebben. Naast deze voorafgaande voorwaarden dienen houders van een jachtverlof hun wapens te laten inschrijven in het Belgische Centraal Wapenregister.⁵⁴

⁵⁴ FOD Justitie, 2022.

Afhankelijk van het soort beoefende jacht, heeft de jager verschillende wapens en optieken nodig.

Voor de jacht op grof wild zal de jager karabijnen gebruiken die per jachtsoort verschillen. Indien hij aan een drijfjacht deelneemt, wordt van relatief korte afstand geschoten, terwijl bij de aanzit- of bersjacht van verderaf dient te worden geschoten. Voor deze twee jachtsoorten worden twee verschillende karabijnen met verschillende optieken gebruikt⁵⁵.

Voor de jacht op klein wild, gebruikt de jager in het algemeen een jachtgeweer, dat een geweer met gladde loop wordt genoemd. Laatstgenoemd wapen heeft geen optiek nodig.

België kent een lange traditie van en beschikt over veel ervaring met de fabricage van wapens. Hoewel beide gewesten actief in de wapensector zijn, beschikt het Waalse Gewest in dit verband over een grensoverschrijdende reputatie, vooral FN Herstal in de provincie Luik. Wat de fabricage van jachtwapens in Europa betreft, treffen we drie grote spelers aan: Browning in België, Beretta in Italië en Blaser in Duitsland. Ter illustratie telde Browning, een dochtervennootschap van de FN Herstal-groep, bijvoorbeeld meer dan 1.400 medewerkers in 2021⁵⁶ en produceert het ieder jaar tussen de 1.500 en 2.000 jachtwapens in België.

Volgens de verschillende bij fabrikanten en detailhandelaars ingewonnen gegevens (hierna “deskundigen” genoemd), ligt de gemiddelde prijs voor de standaarduitvoering van een jachtwapen rond 3.500 euro, optiek daarin inbegrepen. Volgens een intern, bij Browning uitgevoerd onderzoek, wordt het vernieuwingsritme van jachtwapens geschat op 7 jaar.⁵⁷ Op grond van deze hypothesen, zijn wij in dit onderzoek van oordeel dat een minimale uitgave van **500 euro/jaar** per wapen redelijk lijkt. Daarbij wordt geen rekening gehouden met een eventuele restwaarde van het wapen in kwestie.

Deze gegevens in combinatie met de resultaten van ons onderzoek werden gebruikt om de gemiddelde jaarbesteding aan de aanschaf van wapens voor jagers te ramen. Nogmaals: volgens de resultaten van ons onderzoek, jaagt slechts 10% van de jagers uitsluitend op grof wild en 7% uitsluitend op klein wild. Aangezien de meerderheid van de jagers (83%) op beide soorten wild jaagt, lijkt het bezit van drie wapens een minimumvereiste te zijn. Deze beweringen werden bevestigd door de geraadpleegde wapendetailhandelaars.

Onze als representatief beschouwde steekproef van 2.397 jagers zou dus op zijn minst 2,76 wapens per persoon moeten bezitten, met bijgevolg een gemiddelde jaarbesteding van minimaal 1.381 euro/jaar aan de aanschaf van wapens, zoals in Tabel 11 wordt getoond.

	Vertegenwoordiging in verhouding tot de totale steekproef van respondenten (%)	Omvang van de populatie (aantal respondenten)	Minimumaantal benodigde wapens per jager	Minimumaantal benodigde wapens (voor totale steekproef)
Jaagt uitsluitend op grof wild	10%	240	2	480
Jaagt uitsluitend op klein wild	7%	164	1	164
Jaagt op beide soorten wild	83%	1.991	3	5.973
TOTAAL				6.617
Aantal wapens/jager				2,76
TOTAAL/jager/jaar (€)				1.381,27€

Tabel 11 - Berekening van de minimale besteding bij de aanschaf van wapens

⁵⁵ Volgens Larousse (2022): kan met een optiek, ook wel vizierkijker genoemd, op een doel worden gericht door correcties aan het bereik en de richting aan te brengen.

⁵⁶ FN Herstal, 2022.

⁵⁷ Gesprek met Browning, 2022.

Het door de jagers in het onderzoek vermelde gemiddelde bedrag ligt met **2.144 euro** echter aanzienlijk hoger, Deze afwijking kan op verschillende wijzen worden verklaard.

Allereerst gaat de berekening in de bovengenoemde tabel uit van het bedrag voor de aanschaf van standaarduitvoeringen van wapens. Het is dus vrijwel zeker dat het werkelijke door de jager bestede gemiddelde bedrag hoger ligt, waarbij sommigen, zoals in iedere andere sport het geval is, duurder materiaal aanschaffen. Er bestaat ook een markt voor de personalisering van wapens (personalisering van de kolf bijvoorbeeld), waaraan qua bovengrens niet echt een prijskaartje te hangen valt. Bovendien verzamelen bepaalde jagers jachtwapens ook uit passie en zijn dus bereid om meer te besteden dan het minimumbedrag voor een standaardwapen en om meer dan het minimumaantal wapens in huis te halen dat zij voor hun activiteit nodig hebben. Een dergelijke variabele is dus bijzonder afhankelijk van het koopgedrag van de jager en kan niet enkel op rationele factoren worden gebaseerd.

Ter illustratie: indien 10% van beide extreme waarden (zowel de 10% laagste als de 10% hoogste antwoorden) uit de antwoorden van ons onderzoek buiten beschouwing worden gelaten, zouden de gemiddelde kosten voor de aankoop van wapens tot 1.383 euro/jaar dalen, wat overeenstemt met het in Tabel 11 berekende bedrag.

Wapenonderhoud

Een wapen dient normaal gesproken ieder jaar te worden onderhouden om de goede werking ervan te kunnen waarborgen. Volgens gesprekken met de deskundigen, kost het onderhoud in het algemeen rond de 80 euro/jaar per wapen. Overwegende dat jagers in België tenminste ongeveer 2,76 wapens per persoon bezitten, zou dat een gemiddelde theoretische prijs van minimaal 221 euro/jaar opleveren.

Aantal wapens/jager	2,76
Onderhoudskosten/wapen/jaar (€)	80
Onderhoudskosten/jaar/jager (€)	221

Tabel 12 - Gemiddelde kosten in verband met onderhoud van jachtwapens in België

Toch onderhouden jagers volgens de geraadpleegde deskundigen in het algemeen hun wapens niet erg vaak en feitelijk zou deze theoretische waarde bijgevolg zelden bereikt worden. Dit stemt met de resultaten van ons onderzoek overeen, waarin de jagers verklaren gemiddeld **167 euro/jaar** aan het onderhoud van hun wapens uit te geven. Dit is dus het bedrag dat wij in onze ramingen hebben aangehouden.

Munitie

Ten gevolge van de gesprekken met deskundigen uit de sector, kan de prijs van jachtmunitie als volgt worden samengevat⁵⁸:

- Voor munitie die in karabijnen voor de jacht op grof wild wordt gebruikt, lopen de prijzen van 25 tot 100 euro uiteen voor een doos van 20 kogels, waarbij de gemiddelde prijs in de meeste gevallen rond de 80 euro bedraagt. Wij schatten de gemiddelde kogelprijs dus op 4 euro.
- Voor munitie van geweren met gladde loop voor de jacht op klein wild lopen de prijzen van 8,5 tot 40 euro uiteen voor een doos van 25 kogels, waarbij de gemiddelde prijs in de meeste gevallen rond de 15 euro bedraagt. Wij schatten de gemiddelde kogelprijs dus op 60 procent.

Volgens de resultaten van ons onderzoek, bedragen de gemiddelde uitgaven aan munitie bijgevolg rond de **460 euro/jaar**.

⁵⁸ De vermelde prijzen voor het laaggeprijsde gamma zijn gebaseerd op de minimumprijzen per type munitie op de website www.decathlon.fr in augustus 2022, omdat de Belgische website van de verdeler dit soort artikelen op het moment van de raadpleging niet in zijn catalogus aanbood.

3.5.5. Kleding en accessoires

Detailhandelaars in jachtkleding en -accessoires beantwoorden aan de vraag van een nichemarkt die bijna uitsluitend op de jachtwereld gericht is, hoewel sommige artikelen ook worden gekocht door wandelaars of andere consumentenprofielen die op zoek zijn naar specifieke artikels, zoals laarzen of jassen voor jagers. “Jachtaccessoires” is een nogal ruim begrip en omvat in dit geval ook accessoires voor honden (leiband, halsbanden, enz.), accessoires voor wapens, gps, enz.

Voor de beoefening van de jacht is een aantal kledingstukken en accessoires onmisbaar. Uit grond van verrichte gesprekken blijkt dat iedere jongjager een aanzienlijk bedrag dient uit te geven wanneer hij deze activiteit begint te beoefenen terwijl hij zich in een later stadium vooral in een vernieuwingsmarkt bevindt. Dit verklaart de aanzienlijke afwijkingen in het gemiddelde winkelmandje van de jager. Na gesprekken met meerdere detailhandelaars van jachtmateriaal en een analyse van de inkomsten van een gevestigde detailhandelaar, zou het gemiddelde winkelmandje van een jager minimaal 210 euro/jaar bedragen.⁵⁹

Doorheen de afgelopen jaren werden twee belangrijke verschijnselen in de sector waargenomen.

In de eerste plaats, heeft de opkomst van goedkopere sportwinkels ervoor gezorgd dat sporten zoals de jacht ook voor huishoudens met een lager inkomen toegankelijk werden. Naast artikels die tegen vaak lagere prijzen worden verkocht, hebben sommige detailhandelaars ook een assortiment aan eigen merkartikelen ontwikkeld met een vaak gunstigere prijs/kwaliteitsverhouding voor de consument, waarbij zij rechtstreeks met traditionele merken en verdelers concurreren. Hoewel dit verschijnsel de beoefening van de jacht heeft gedemocratiseerd, kunnen wij uit gesprekken met professionals uit de sector concluderen dat de markt voor jachtkleding en -accessoires niettemin een traditionele markt in het hogere prijssegment is, waar gevestigde merken nog altijd de sector domineren.

Ten tweede, een nog recenter verschijnsel betreft de daling van de fysieke verkoop van kleding en accessoires ten gunste van de online verkoop, ongeacht of dit al dan niet nieuwe of tweedehands kleding en accessoires betreft. Hoewel dit verschijnsel al enige jaren wordt waargenomen, heeft de COVID-19-crisis voor een duidelijke versnelling van deze gedragsverandering bij consumenten gezorgd. Dit verschijnsel bemoeilijkt niet alleen de samenstelling van gegevens betreffende deze variabele maar ook onze analyse, omdat een aanzienlijk deel van de uitgaven van de jager voor deze post kunnen zijn verricht ten gunste van buitenlandse vennootschappen. Helaas kunnen wij met de gebruikte methodologie niet de exacte verhouding te weten komen van uitgaven die rechtstreeks in de Belgische economie werden ingebracht.

Uit ons onderzoek blijkt dat jagers gemiddeld **598 euro/jaar** aan deze post besteden, met een gemiddeld bedrag van ongeveer 443 euro/jaar voor 80% van de jagers, indien 10% van de beide extreme waarden van onze steekproef buiten beschouwing worden gelaten. Het verschil tussen deze gemiddelden en de bij de detailhandelaars waargenomen gemiddelde winkelwagen kan worden verklaard door:

- Het feit dat deze variabele sterk afhangt van het koopgedrag van de jager. Er bestaan talrijke, verschillende merken, gaande van “basis”-materiaal tot “hoogwaardig” materiaal, met aanzienlijke prijsverschillen tussen beide categorieën. Aangezien iedere jager baas is over zijn eigen budget dat hij aan zijn passie besteedt, stellen wij vast dat de bestede bedragen razendsnel kunnen oplopen waardoor ook de gemiddelde waarde omhoog wordt getrokken.
- Er kan een vertekening in de verstrekte antwoorden optreden, deze kan worden verklaard door het feit dat deelnemers worstelen om met nauwkeurigheid de bestede jaarlijkse bedragen in te schatten, in de wetenschap dat de meeste artikels onder deze post een levensduur van meerdere jaren hebben en dus minder vaak vervangen hoeven te worden.

⁵⁹ Analyse van de gemiddelde winkelmandjes van de winkel Hunting Lodge te Waver.

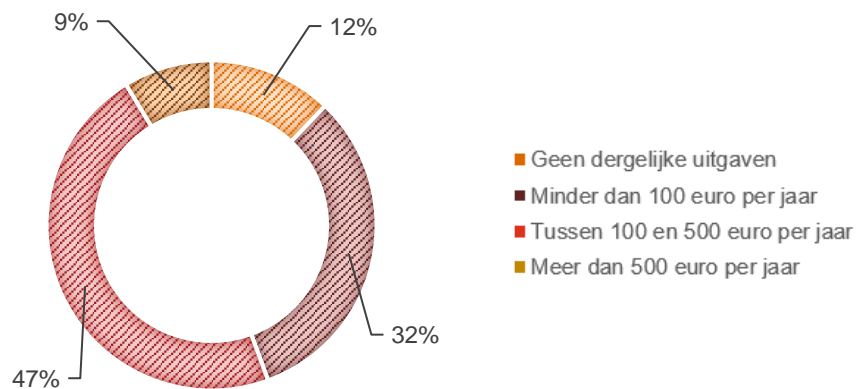

3.5.6. Toerisme en vrijetijdsbesteding

Het is belangrijk om op te merken dat deze sectie geen uitgaven in verband met de horecasector bevat, die in de sectie '3.6. Elementen die een rol spelen tijdens een jachtdag' aan bod zullen komen.

Vanwege haar activiteiten genereert de jacht aanzienlijke inkomsten voor het plaatselijk toerisme. Voor of na een jachtdag kunnen namelijk toeristische activiteiten worden georganiseerd, en sommige jagers aarzelen niet om hun verblijf op hun jachtlocatie te verlengen om de omliggende omgeving beter te leren kennen (bijv. Bezoeken aan parken en musea, culturele activiteiten, enz.). Abonnementen op of de aanschaf van gespecialiseerde tijdschriften en vakbladen en de deelname van conferenties in verband met de jacht worden ook onder deze post gerekend.

Gemiddeld besteden Belgische jagers ongeveer een budget van tussen de 100 en 500 euro/jaar aan vrijetijdsbesteding en toerisme die rechtstreeks met de jachtdagen verband houden.

Figuur 24 - Uitgaven aan vrije tijd, cultuur en toerism

3.5.7. Beheer van het grondgebied

Het beheer van het grondgebied is een bijzonder belangrijk element voor eigenaars of huurders van een jachtrecht. Buiten de jachtdagen steken jagers het hele jaar door hun energie in beheerwerken aan hun grondgebied. Ze voeren werken uit, staan in voor het beheer van wild en de schade die het heeft veroorzaakt en plaatsen eveneens specifiek materiaal op hun grondgebied, zoals jachtkansels (miradors), omheiningen, hutten, enz.⁶⁰ Jagers investeren eveneens in machines om deze aanpassingen uit te voeren, zoals tractoren, kettingzagen, quads, enz.

Op jaarbasis investeren organisatoren van jachtpartijen op grof wild rond de 6.217 euro om hun grondgebied te beheren. Op hun beurt besteden organisatoren van jachtpartijen op klein wild rond de 3.716 euro aan deze post. Het verschil tussen deze twee bedragen wordt door het soort wild verklaard. Zoals hierboven reeds werd vermeld, houdt grof wild zich in het algemeen in de grote bossen schuil, wat beheer van een grotere oppervlakte door de eigenaars of huurders van een jachtrecht vereist en bijgevolg hogere kosten met zich meebrengt. Grof wild veroorzaakt gewoonlijk ook meer schade en leidt bijgevolg tot hogere schadevergoedingen in hoofde van de jager jegens benadeelde eigenaars (vaak landbouwers).

In totaal besteden Belgische organisatoren van jachtpartijen volgens onze berekeningen ongeveer **48.834.092 euro/jaar** aan het beheer en de aanpassing van hun jachtterreinen.

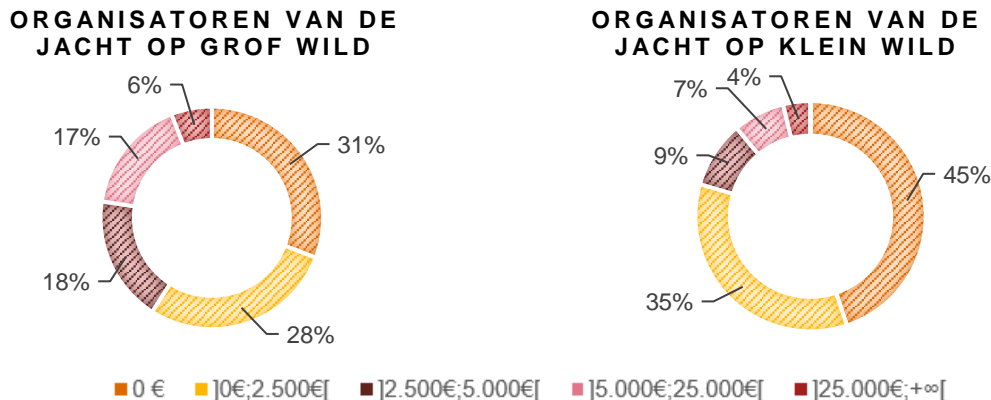
⁶⁰ Zie sectie '5.2.2. Ruimtelijke ordening' voor meer bijzonderheden.

3.6. Elementen die een rol spelen tijdens een jachtdag

3.6.1. Aan een jachtdag deelnemende hulpkrachten

Tijdens een collectieve jachtpartij, komen meerdere personen rechtstreeks tussen voor het goede verloop ervan.

De jachtopzichter zorgt het hele jaar voor het toezicht op het jachtterrein en voor de bescherming van de aanwezige soorten met het oog op behoud van de biodiversiteit.⁶¹ ⁶² Hij wordt aangesteld door particulieren of instellingen. Wordt hij door de gouverneur van de provincie erkend, dan wordt hij ook wel bijzondere veldwachter genoemd en wordt hij officier van de gerechtelijke politie.⁶³ Hij kan dan processen-verbaal opstellen wanneer de wet op de jacht en visvangst wordt overtreden (d.w.z. stroperij). De veldwachter houdt toezicht maar voert tevens sensibiliserings- en controleacties uit bij gebruikers van jachtterreinen en jagers. De jachtopzichter dient ook dieren te voeren tijdens strenge winters of soortentellingen uit te voeren indien dit nodig blijkt. Hij is tevens verantwoordelijk voor monsternemingen die eventueel dienen te worden uitgevoerd om toezicht te houden op en zorg te dragen voor de kwaliteit van de leefomgeving. Hij kan ook worden verzocht om beheerwerken op het jachtterrein te verrichten (schoonmaak, maai- en houthakwerkzaamheden).⁶⁴ De jachtopzichter kent dus het grondgebied goed en is een onmisbare bondgenoot van de jager. Hij kent bijvoorbeeld de gewoonten van het wild en kan dus moeiteloos de organisator en drijvers begeleiden. De jachtopzichter wordt betaald voor zijn diensten. Volgens de antwoorden uit onze vragenlijst, verklaren organisatoren van jachtpartijen op grof wild gemiddeld **6.643 euro/jaar** aan hun jachtopzichters uit te geven en spreken organisatoren van jachtpartijen op klein wild van **3.700 euro/jaar**. Wij stellen evenwel vast dat een groot deel van de organisatoren geen kosten voor een jachtopzichter oploopt. Dit kan worden verklaard door het feit dat bepaalde eigenaars hun eigen grondgebied beheren of door het feit dat zij onderdeel van een jachtvereniging uitmaken waarvan de kosten voor een jachtopzichter rechtstreeks in de jachtaandelen worden opgenomen.

Figuur 25 - Jaarlijkse kosten voor jachtopzichters

In het kader van de drijfjacht, wordt het wild door de drijvers in de richting van de in lijn wachtende jagers opgedreven en achtervolgd. In het bos krijgen ze tijdens hun zoektocht naar wild vaak te maken met bramen, struikgewas en waterwegen en dienen ze dienovereenkomstig te zijn uitgerust om hun veiligheid en zichtbaarheid te waarborgen. Ze worden vaak door hun drijfonden vergezeld. Dit alles vereist een zekere financiële investering door de drijver. Dit aspect komt evenwel niet in deze studie aan bod, aangezien deze op de jagers is gericht. Dat neemt niet weg dat drijvers van doorslaggevend belang zijn voor de organisatie van de jacht in België en dat zij vaak net zo gepassioneerd door de jachtwereld zijn als de jagers zelf.

⁶¹ RSHCB, 2022.

⁶² Beroepen van de Service d'Information sur les Etudes et les Professions à Bruxelles et en Wallonie (SIEP) ("Informatiedienst voor studies en beroepen in Brussel en Wallonië (SIEP)", 2022.

⁶³ Koninklijk besluit van 10 september 2017 tot regeling van het statuut van de bijzondere Veldwachters.

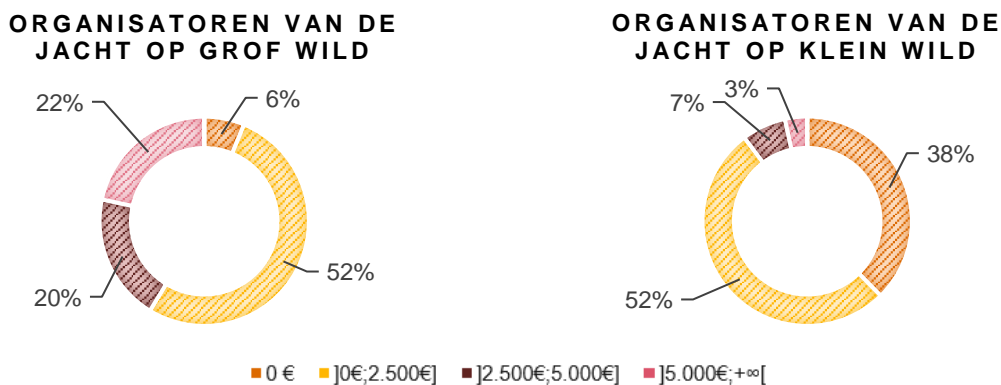
⁶⁴ Beroepen SIEP, 2022

Uit gesprekken met verschillende jagers alsook uit met gemeenten gevoerde gesprekken blijkt dat veel drijvers de jachtterreinen en hun biodiversiteit uitstekend kennen. Veel van hen nemen soms verlof op om te gaan drijven. In ruil voor hun diensten ontvangen zij in het algemeen een vergoeding van tussen de 30 en 50 euro per jachtdag, daarnaast komt er ongeveer 10 euro bij per speurhond, per jachtdag. Het totaalbedrag dat door een drijver wordt ontvangen, kan aanzienlijk oplopen wanneer de drijvers meerdere jachtdagen aaneenrijgt. Bepaalde drijvers nemen aan 50 jachtdagen per jaar deel, wat aldus een belangrijke inkomstenbron voor hen en hun familie vertegenwoordigt.

De hoornblazers brengen bij bepaalde jachtpartijen een eerbetoon aan het wild aan het eind van de jachtdag. Zodoende zetten zij een voorouderlijke traditie voort die voornamelijk in plattelandsgebieden diepgeworteld is. De kunst van het jachthoornblazen in België, Italië, Luxemburg en Frankrijk werd door UNESCO in 2020 zelfs als immaterieel cultureel erfgoed van de mensheid erkend.⁶⁵

Volgens ons onderzoek wordt door organisatoren van jachtpartijen op grof wild gemiddeld **4.005 euro/jaar** aan drijvers, gidsen en jachthoornblazers besteed, waarbij slechts een klein percentage van de organisatoren zegt niets aan deze post uit te geven (6%). Voor de jacht op klein wild wordt gemiddeld **1.087 euro/jaar** aan drijvers, gidsen en jachthoornblazers besteed, waarbij 38% van de organisatoren zegt niets aan deze post uit te geven. Dit verschil wordt verklaard door het feit dat de jacht op grof wild, in tegenstelling tot de jacht op klein wild, op systematische wijze meer begeleiding vereist.

Figuur 26 - Jaarlijks budget voor drijvers, jachthoornblazers, etc.

3.6.2. Voertuigen en vervoersmiddelen

Zoals hierboven reeds werd vermeld, wordt de jacht in bossen en open velden beoefend, ver weg van stedelijke gebieden. Om zich naar jachtterreinen te begeven, die zelden door het openbaar vervoer worden bediend, is het vaak nodig om een voertuig te lenen. Jagers geven aan dat zij gemiddeld 4.856 km per jaar voor hun passie afleggen. Door uit te gaan van een gemiddeld gebruik van 8 liter/100 km en een brandstofprijs van 1,6 euro/liter⁶⁶, vertegenwoordigt dat een brandstofbesteding van ongeveer **622 euro/jaar** per jager.

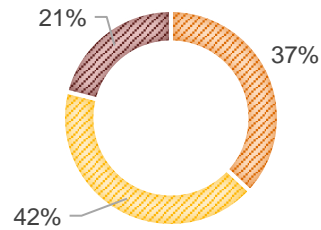
Overigens kunnen bepaalde jachtterreinen behoorlijk uitgestrekt zijn en kan men zich met een motorvoertuig ook gemakkelijker verplaatsen. Jachtpartijen worden in het algemeen in gebieden georganiseerd waar de wegen onbestraat of zelfs ongemarkeerd zijn.

In deze context besluiten bepaalde jagers om in een uitsluitend voor hun jachtactiviteiten bedoeld voertuig te investeren (verplaatsing tijdens een jachtdag maar ook tijdens de beheerwerken aan het grondgebied) en dat vrijwel uitsluitend voor deze doeleinden dient. Volgens ons onderzoek beschikt in België 37% van de jagers over een voertuig dat uitsluitend voor de jacht wordt gebruikt.

⁶⁵ Le soir, 2020.

⁶⁶ Gemiddelde prijs inclusief btw van 1,5624 euro/liter voor Euro 95 E10-benzine en 1,5727 euro/liter voor B7-diesel in 2021 in België (gegevens Statbel).

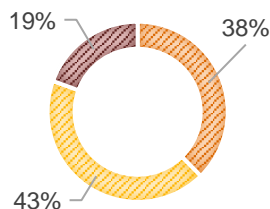
- Ik kocht een voertuig uitsluitend voor de jacht
- Ik heb geen voertuig gekocht dat uitsluitend bestemd is voor de jacht, maar mijn passie heeft mij beïnvloed bij de keuze van mijn dagelijks voertuig
- Ik heb geen voertuig gekocht dat uitsluitend bestemd is voor de jacht en mijn passie heeft mij niet beïnvloed bij de keuze van mijn dagelijks voertuig

Figuur 27 - Voertuigtendens bij Belgische jagers

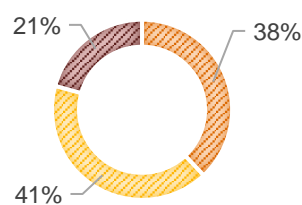
Deze tendens is in het gehele land zichtbaar, met uitzondering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, waar minder jagers over een uitsluitend voor de jacht gebruikt voertuig beschikken. Dit kan worden verklaard door de invoering van een lage-emissiezone, het gebrek aan plaats voor het parkeren van een dergelijke soort omvangrijker voertuig en hun ongeschiktheid voor stadswegen. Gemiddeld schat de Belgische jager **2.883 euro/jaar** aan zijn uitsluitend voor de jacht gebruikt(e) voertuig(en) te besteden.

Voor andere jagers wordt hun keuze voor een dagelijks voertuig beïnvloed door de beoefening van de jacht en kiezen zij rechtstreeks voor een voertuig dat voor de jacht is bedoeld dat zij ook voor andere activiteiten gebruiken. Dit laatste geval geldt voor 42% van de jagers in België. In België gelooft 67% van de 63% van de jagers die geen voor de jacht bedoeld voertuig bezitten, dat hun jachtactiviteiten een invloed hebben gehad op de keuze van hun dagelijkse voertuig. Opnieuw wordt deze tendens wel in het Waalse en Vlaamse Gewest maar niet in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bevestigd, waar dit verschijnsel minder goed zichtbaar is. Voor de jagers die aangeven dat hun beoefening van de jacht hun voertuigkeuze heeft beïnvloed, zorgt deze impact voor aanvullende kosten van **846 euro/jaar** in de aanschafprijs van voornoemd voertuig.

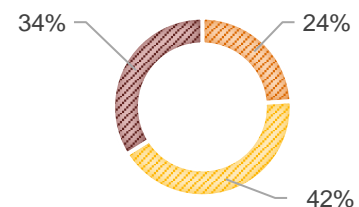
VLAAMSE GEWEST

WAALSE GEWEST

BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

- Ik kocht een voertuig uitsluitend voor de jacht
- Ik heb geen voertuig gekocht dat uitsluitend bestemd is voor de jacht, maar mijn passie heeft mij beïnvloed bij de keuze van mijn dagelijks voertuig
- Ik heb geen voertuig gekocht dat uitsluitend bestemd is voor de jacht en mijn passie heeft mij niet beïnvloed bij de keuze van mijn dagelijks voertuig

Figuur 28 - Tendens voor voertuigkeuze van jagers naar het gewest waarin zij hun woonplaats hebben

Voor deze variabelen werd een analyse uitgevoerd naar de verschillende marktprijzen voor voertuigen die uitsluitend voor de jacht kunnen worden gebruikt. Aangezien de prijsverschillen tussen instapmodellen en duurdere modellen aanzienlijk zijn, is het lastig om een theoretische gemiddelde prijs te bepalen die van toepassing is op de "gemiddelde" jager. Aangezien het daarnaast mogelijk is dat bepaalde jagers over meerdere uitsluitend voor de jacht gebruikte voertuigen beschikken (deze parameter werd niet in ons onderzoek vastgelegd), is het moeilijk om betrouwbare schattingen te doen. Er werd derhalve besloten om deze variabele uitsluitend te baseren op de antwoorden die jagers via onze vragenlijst hebben verstrekt.

In totaal verklaart de gemiddelde jager ongeveer **4.351 euro/jaar** aan vervoer (brandstof daarin inbegrepen) voor zijn jachtactiviteiten uit te geven.

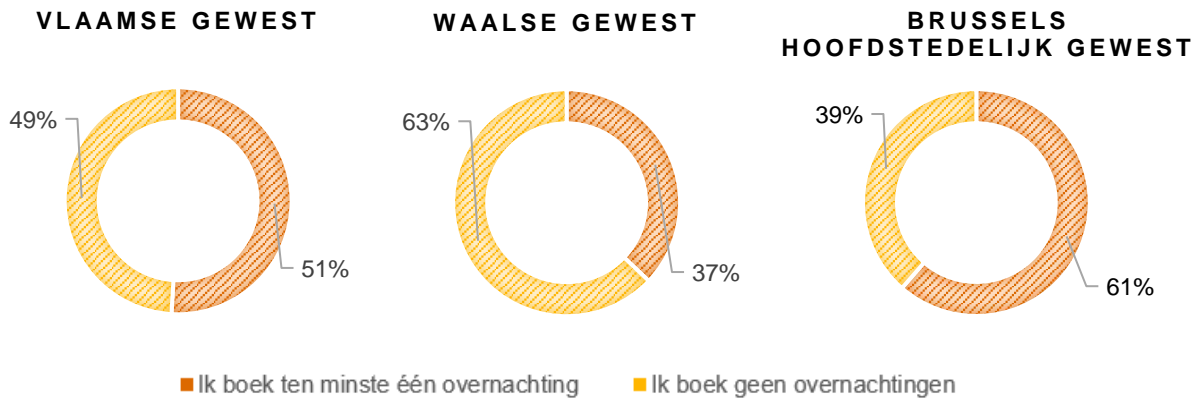

3.6.3. Horeca

Onderdak (hotels, vakantiehuisjes, gastenkamers, enz.)

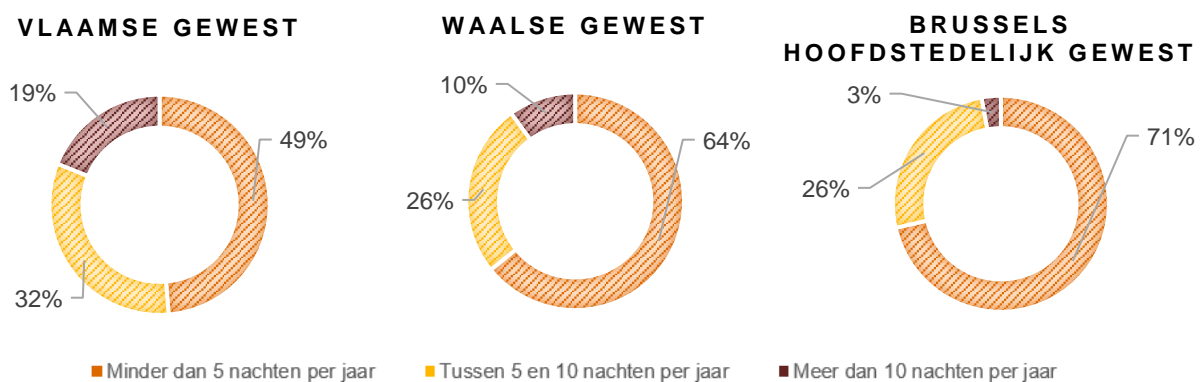
In het kader van bepaalde jachtpartijen reserveren jagers een verblijf in een hotel dicht bij de plaats waar zij hun activiteiten gaan beoefenen. Het vaakst voorkomende verschijnsel is de Vlaamse jager die in de Belgische Ardennen komt jagen en die, met het oog op de aanzienlijke afstand die voor deze activiteit dient te worden afgelegd, besluit daar enkele dagen te verblijven. Dat is echter niet het enige waargenomen verschijnsel. Bepaalde jachtpartijen strekken zich over meerdere dagen uit, waardoor de meeste jagers in de buurt moeten blijven overnachten.

We hebben meerdere gesprekken met gemeenten en bureaus voor toerisme gevoerd die zich dichtbij bij populaire jachtlocaties bevinden. Helaas zijn wij er niet in geslaagd om exploiteerbare gegevens te bemachtigen over de regelmaat waarmee jagers een verblijf reserveren. Bovendien is het met de opkomst van vakantiehuisjes en online verhuurplatforms vrijwel onmogelijk om met de aan ons in deze studie beschikbaar gestelde middelen een helder beeld van de situatie te schetsen. Voor deze post baseren wij ons daarom uitsluitend op de tijdens ons onderzoek verzamelde gegevens. Volgens deze resultaten geeft 45% van de Belgische jagers aan dat zij minstens een keer per jaar een overnachting tijdens een jachtpartij boeken. Deze gewoonte komt vaker voor in het Vlaamse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest dan in het Waalse Gewest.

Figuur 29 - Reservering van een overnachting

Onder de Belgische jagers die overnachtingen voor hun activiteit reserveren, zegt de meerderheid (57%) daar minder dan 5 nachten per jaar door te brengen. Deze tendens tekent zich duidelijker af voor jagers met woonplaats in het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Op hun beurt zijn Vlaamse jagers eerder geneigd om meer dan 10 overnachtingen per jaar te reserveren.

Figuur 30 - Aantal overnachtingen per jaar

Gemiddeld geeft 45% van de jagers, die jaarlijks minstens een overnachting zeggen te reserveren, ongeveer 1.000 euro per jaar uit. Wanneer dit gemiddelde over de gehele jagerspopulatie wordt verdeeld, daalt dit cijfer naar **468 euro/jaar** per jager in België. Ook dit bedrag verschilt aanzienlijk per gewest: voor jagers wonende in het Vlaamse Gewest bedraagt het gemiddelde jaarlijkse budget 595 euro/jaar, voor inwoners van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is dat 410 euro/jaar, terwijl het bedrag voor jagers met woonplaats in het Waalse Gewest naar 348 euro/jaar daalt. Er dient te worden opgemerkt dat deze verschillende bedragen tevens de tijdens de overnachtingen genuttigde maaltijden omvat.

Restaurants en cafés

Tijdens hun doortocht in jachtgebieden nemen jagers eveneens gebruik van de gelegenheid om in plaatselijke zaken uit eten te gaan. Dit levert op plaatselijk niveau inkomsten en werkgelegenheid op, die in deze studie wederom helaas niet nauwkeurig kunnen worden gekwantificeerd. Daarnaast wordt voor de deelnemers soms catering voorzien. Volgens ons onderzoek bedragen de gemiddelde uitgaven aan catering voor organisatoren van jachtpartijen op grof wild gemiddeld **3.251 euro/jaar** en ligt dit bedrag op **1.755 euro/jaar** voor organisatoren van jachtpartijen op klein wild.

3.7. Elementen die een rol spelen na afloop van een jachtdag

3.7.1. Verwerking en verdeling van wildvlees

Wildvlees, ook bekend als wildbraad, staat bekend om zijn karaktervolle smaak en wordt door veel jagers en niet-jagers gewaardeerd. Wanneer een jachtpartij vruchtbaar is geweest, kan de jager weer vertrekken met een stuk wildvlees of het ganse wild, indien de buit dat toestaat. Naar Belgische traditie wordt tijdens de jacht geschoten wild meestal verkocht. Het wordt allereerst binnen de jachtvereniging verkocht: de schutter krijgt altijd eerste keus, maar indien deze weigert, kunnen de andere jagers het kopen in de volgorde die werd bepaald op basis van vooraf bij de inrichter van de drijfjacht kenbaar gemaakte verzoeken. Indien vervolgens niemand interesse heeft, wordt het wild aan professionals verkocht. Slechts een beperkt aantal inrichtingen wordt erkend als “vrij-wildverwerkingsinrichting”, die als volgt worden omschreven: *“een vrij-wildverwerkingsinrichting, zijnde een inrichting waar gedood vrij wild wordt behandeld en waar vlees van vrij wild wordt verkregen, uitgesneden, uitgebeend, of met een onmiddellijke verpakking wordt omhuld of opnieuw omhuld.”*⁶⁷

De inrichtingen reizen door de verschillende gewesten met hun koelwagen om het wild na afloop van iedere jacht te komen ophalen. Zodra het wild van een jacht eenmaal bij de inrichting is aangekomen, wordt het afzonderlijk gewogen om het aan iedere jachtvereniging of organisator verschuldigde bedrag te weten te komen. Vervolgens wordt het wild gecontroleerd door de onafhankelijke dierenartsen van het Federaal Agentschap voor de veiligheid van de voedselketen (FAVV). Bij wilde zwijnen wordt bijvoorbeeld systematisch een trichine-test uitgevoerd om na te gaan of de genoemde bacterie niet in het dier aanwezig is. Indien het wild na onderzoek van de dierenarts wordt goedgekeurd, wordt er een goedkeuringszegel op aangebracht en kan het wild verder worden verwerkt (ontharen, uitsnijden, enz.).

Tegenwoordig worden, ondanks de zeer grondige dierenartscontrole door het FAVV, heel wat dieren in de verwerkingsinrichting aanvaard. De uiteindelijke hoeveelheid vlees is echter kleiner dan de hoeveelheid die binnenkomt: slechts een derde van het gejaagde dier wordt verwerkt tot voor consumptie geschikt vlees. Het wild wordt meerdere malen verwerkt: eerst wordt het onthaard, dan uitgebeend en uitgesneden. De uiteindelijke hoeveelheid hangt eveneens af van de zuiverheid van het schot. Indien het wild volgens de criteria van de inrichting goed werd geschoten, verloopt de verwerking ervan eenvoudiger en hoeft er minder vlees dan normaal voor consumptie geschikt zou zijn van het karkas te worden verwijderd. Het werk in de inrichting duurt ongeveer twee uur per dier (vervoer en onderzoek door dierenarts daarin niet begrepen).⁶⁸

⁶⁷ Gelieve voor meer informatie het koninklijk besluit van 9 oktober 1998 tot wijziging van het koninklijk besluit van 30 december 1992 betreffende het vervoer van vers vlees, vleesproducten en vleesbereidingen te raadplegen.

⁶⁸ Op grond van gesprekken met verschillende wildverwerkingsinrichtingen.

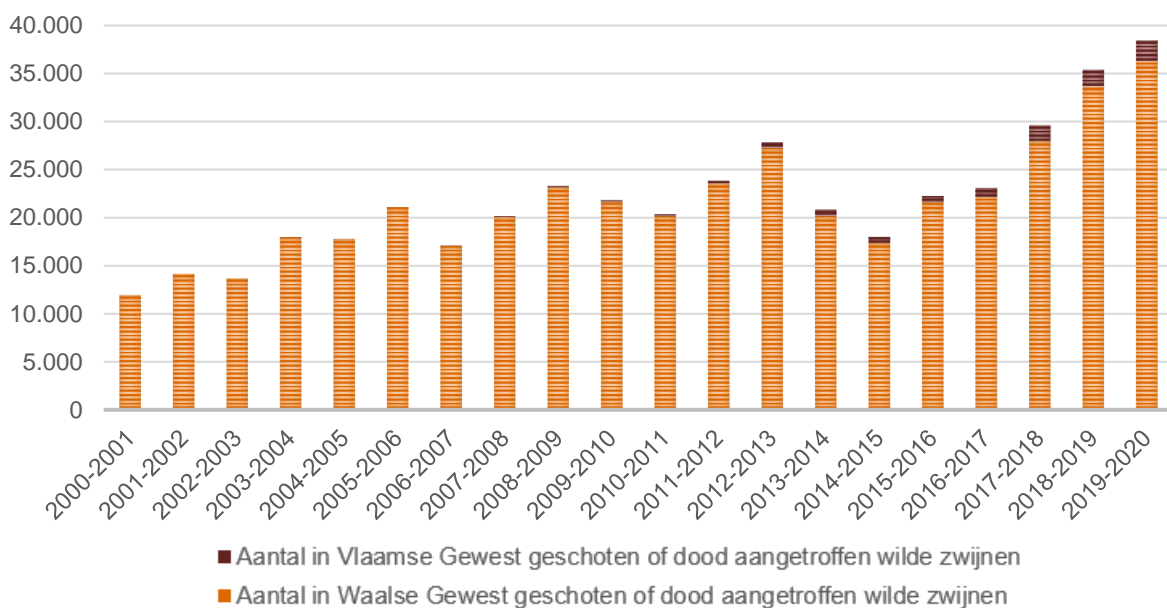

Voor grof wild werden bijkomende regels ingevoerd om de traceerbaarheid te waarborgen alvorens het ter consumptie wordt aangeboden. Nadat het werd geschoten, dient op grof wild een niet-herbruikbaar "label" (in het Vlaamse Gewest) of een "ring" (in het Waalse Gewest) tussen de pees en het bot van een van de achterpoten worden aangebracht waarop het lopende jachtjaar staat vermeld.^{69 70} In het Waalse Gewest zijn de regels licht anders voor hertachtigen⁷¹, maar de ring mag in ieder geval pas worden verwijderd nadat het in de erkende wildbewerkingsinrichting is aangekomen.

In het Waalse Gewest bestaan 6 erkende wildbewerkingsinrichtingen.⁷² Gezamenlijk vertegenwoordigen zij een omzet van rond de 5.000.000 euro. Helaas zijn er op Vlaams of nationaal niveau geen cijfers beschikbaar. Aangezien deze inrichtingen vaak kleine vennootschappen zijn zoals die door de Nationale Bank van België worden omschreven, mogen zij hun jaarrekening volgens het verkort model bekendmaken, wat inhoudt dat hun gegevens bij raadpleging niet rechtstreeks beschikbaar zijn (bijv. omzet).⁷³

Aangezien de hier genoemde bedragen noch met een rechtstreekse besteding van de jagers noch met een uitgave in verband met de organisatie van de jachtdag overeenstemmen, worden ze daarom voor de berekening van de economische impact van de jacht in België buiten beschouwing gelaten. Dat neemt niet weg dat het een belangrijke inkomstenbron betreft voor de sector en dat een aanzienlijke daling in de beoefening van de jacht in België duidelijke gevolgen voor de sector zou hebben.

Hoewel het niet mogelijk is om de omzet van deze inrichtingen op Belgisch niveau te ramen, kunnen wij uit gesprekken met de verschillende inrichtingen en gewestelijke overheden (ANB en DNF) het volume aan gedood en verwerkt wild afleiden. In België worden ieder jaar iets meer dan 38.000 wilde zwijnen geslacht.⁷⁴ Het kan in dit verband interessant zijn om op te merken dat het wild zwijn sinds 2006 weer in Vlaanderen rondloopt.^{75 76} In België komen van de 38.000 per jaar gedode wilde zwijnen zo'n 20.000 in de erkende wildbewerkingsinrichtingen terecht.

Figuur 31 - Aantal in België geschoten of dood aangetroffen wilde zwijnen (DNF & ANB, 2022)

⁶⁹ ANB, 2022.

⁷⁰ Besluit van de Vlaamse Regering van 25 april 2014 houdende vaststelling van de voorwaarden waaronder de jacht kan worden uitgeoefend.

⁷¹ Besluit van de Waalse Regering van 25 september 2008 tot regeling van het vervoer van doodgeschoten grof wild met het oog op de traceerbaarheid.

⁷² Inrichtingen: Chabot te Couvin, Le Fumet des Ardennes te Bouillon, Condroz gibier te Ciney en Maison Protin te Florenville (die nu gezamenlijk de onderneming Starsavor vormen), La Fagnarde is verbonden met Wild Vermeersch en Belgibier onder de benaming Belgibier te Bastogne.

⁷³ NBB, 2022, <https://www.nbb.be/nl/balanscentrale/opmaken/groottecriteria/groottecriteria-voor-vennootschappen>.

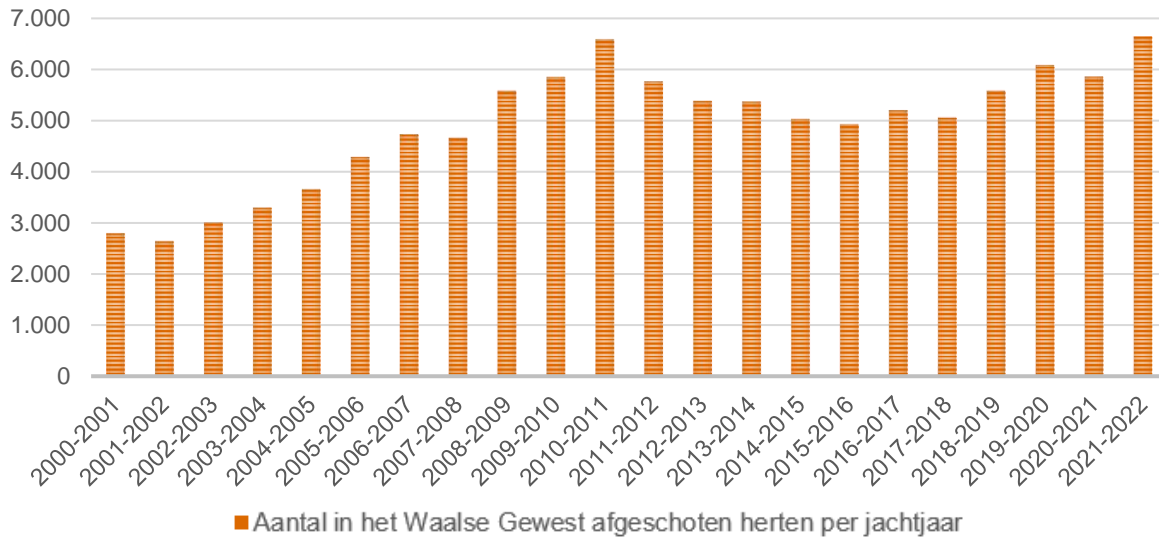
⁷⁴ Deze gegevens werden door de houders van jachtrechten verstrekt. Helaas verklaart de DNF dat dit niet het totaal betreft. Deze gegevens gelden daarom als een onderschatting.

⁷⁵ ANB, 2022, <https://www.natuurenbos.be/beleid-wetgeving/natuurgebruik/jacht/welke-soorten/wildzwijn>

⁷⁶ Boerenbond, 2020. <https://edepot.wur.nl/523867>

Over hertachtigen bestaan ook op Waals gewestelijk niveau statistieken.⁷⁷ Aangezien het hert in het Vlaamse Gewest nauwelijks wordt aangetroffen, is er geen enkele statistiek voorhanden.⁷⁸ Deze gegevens zijn aldus betrouwbaarder dan voor het wild zwijn, omdat de hertenjacht sinds lang beter geregeld is door de Waalse wetgeving.⁷⁹ Sinds 2008 belooft het aantal afgeschoten herten zich in het algemeen op een aantal tussen de 5.000 en 6.500 dieren.

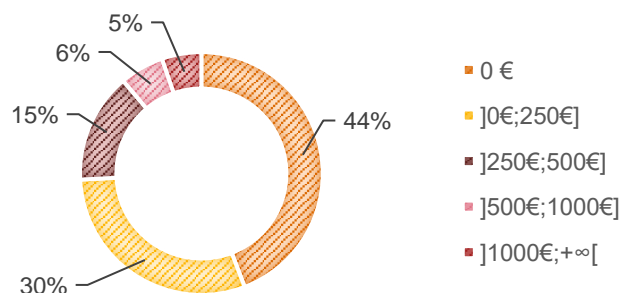

Figuur 32 - Aantal in het Waalse Gewest afgeschoten herten per jachtjaar (DNF, 2022)

3.7.2. Taxidermie

Taxidermie is de kunst van het prepareren van dode dieren met als doel om ze te behouden en levensecht te doen lijken. Bij bepaalde jachtpartijen leidt de vangst van bepaalde dieren, die als trofeeën worden beschouwd, tot het verlangen om ze te behouden. Jagers doen dan een beroep op een taxidermist die het dier opzet. Deze techniek, die pas sinds 2014 in België als beroep erkend wordt, bestaat sinds het oude Egypte.^{80 81}

In de afgelopen 5 jaar heeft de Belgische jager gemiddeld **287 euro/jaar** aan taxidermie uitgegeven. Wederom wordt dit gemiddelde door de extreme waarden beïnvloed. De onderstaande grafiek toont dat meer dan 40% van de Belgische jagers op jaarbasis niets aan taxidermie uitgeeft terwijl slechts 5% van de Belgische jagers meer dan 10.000 euro per jaar aan deze post zegt uit te geven.

Figuur 33 - Jaarlijkse bestedingen van Belgische jagers aan taxidermie

⁷⁷ DNF, 2022.

⁷⁸ Het edelhert is enkel aanwezig in Stamrooierbroek (gemeente Kinrooi, op de grens tussen België en Nederland). Zie voor meer informatie: <https://purews.inbo.be/ws/portalfiles/portals/6809647/KurstjensVanBraeckelPeters2003.pdf>.

⁷⁹ Waalse Gewestexecutieve van 22 april 1993 betreffende het afschotplan voor de jacht op edelhert, gewijzigd door de Waalse Gewestexecutieven van 6 mei 2004, 19 december 2008 en 29 juni 2017.

⁸⁰ <https://www.naturalsciences.be/nl/news/item/5528>.

⁸¹ <https://www.taxidermistes.fr/pratique-taxidermie/>.

3.8. Transversale jachtactiviteiten

3.8.1. Jachtverenigingen

In België zijn de twee voornaamste jachtverenigingen de RSHCB en de HVV. In het Waalse Gewest bestaat tevens de *amicale des chasseurs de la Région wallonne* (“Waalse gewestelijke jachtvereniging”) en de *fédération des chasseurs au Grand Gibier de Belgique* (“Belgische federatie van grofwildjagers”) maar de nadruk ligt hier op de twee grote jachtverenigingen.

Royal Saint Hubert Club de Belgique (“Koninklijke Sint-Hubertusvereniging België”)

De Royal Saint Hubert Club de Belgique, opgericht in 1909, is de oudste jachtvereniging van België en telt momenteel 12.000 leden. Haar rol bestaat uit de bevordering van de jacht en de belangenbehartiging van jagers.⁸²

Het lidmaatschap van de vereniging biedt jagers toegang tot een veelvoud aan diensten. Naast het beheer van lidmaatschapsgelden, staat het secretariaat op dagelijkse basis paraat voor bijstand en advies aan jagers bij het verkrijgen van formulieren (aanvraag Europese vuurwapenpas, subsidieaanvraag voor jachtbedrijfsinrichtingen, inschrijving jachtexamen, enz.) en modelakten (overdracht van jachtrecht, bestek, enz.). Het secretariaat put zich tevens uit in juridisch, technisch of wetenschappelijk advies aan jagers of aan plaatselijke wildbeheereenheden.

Tegelijk organiseert de RSHCB theorie- en praktijkopleidingen voor het jachtexamen in het Waalse Gewest, maar ook voor andere opleidingsvormen (brevetten voor jacht op grof of klein wild), brevet drijver, volksgezondheid & hygiëne. Zij komt daarnaast tussen bij de organisatie van of deelname aan meerdere evenementen (Journée Découverte de la Chasse, Journée de la chasse, Journée Chevreuil en Condroz, exposition d’art animalier, Foire de Libramont...) (“Dag van de ontdekking van de jacht, Dag van de jacht, Dag van het hert in Condroz, dierenkunsttentoonstelling, jaarmarkt van Libramont, enz.). Zij verspreidt bovendien negen keer per jaar het tijdschrift “Chasse et Nature” (“Jacht en Natuur”) onder haar leden.

Een van de activiteiten van de RSHCB bestaat uit de vertegenwoordiging van Belgische jagers bij politieke en administratieve overheden, de pers en andere verenigingen zoals de FACE (Europese Federatie van Verenigingen voor Jacht en Natuurbeheer), de UNACT (Union nationale des armuriers, chasseurs et tireurs (UNACT) (“Nationale Unie van Wapensmeden, Jagers en Schutters”)) en de Union rurale (“Landelijke Unie”). Het RSHCB staat ook de overheid bij tijdens activiteiten van openbaar nut (bijv. het verzamelen van vossen, waarbij de SPW jagers opriep om de kadavers van gedode vossen te verzamelen om na te gaan of ze drager waren van trichine, een parasiet die gekweekte varkens kan besmetten^{83 84}).

Soort lidmaatschapsgeld	Prijs
Beschermend lid	140€
Vast lid	70€
Jachtopzichter, drijver of jongjager	35€
Sympathisant of partner	15€

Tabel 13 - Contributie van RSHCB (2019)

Ieder jaar dient de jager die lid wil blijven lidmaatschapsgeld te betalen. De prijs hangt af van de jager. In totaal leveren deze lidmaatschapsgelden op jaarbasis een inkomstenbron op van ongeveer 300.000 euro voor de RSHCB. In 2019 bedroegen deze inkomsten 296.743 euro. In totaal ontving de RSHB in 2019 gelden ten bedrage van **788.863 euro** voor haar activiteiten en verleende diensten. Hiermee kunnen de aan haar activiteiten verbonden uitgaven worden gedekt.⁸⁵

⁸² RSHCB, 2022.

⁸³ SPW-DG ARNE (Waalse Overheidsdienst - Algemene Directie Landbouw, Natuurlijke Hulpbronnen en Leefmilieu): http://environnement.wallonie.be/cgi/dgrne/plateforme_dgrne/news/visiteur/displaynews.cfm?idnews=529&langue=FR.

⁸⁴ RTL, 2021, <https://www.rtl.be/info/video/780620.aspx>.

⁸⁵ RSHCB, 2022.

Hubertus Vereniging Vlaanderen

In het Vlaamse Gewest is Hubertus Vereniging Vlaanderen (HVV) de enige vereniging die de belangen van de jacht en van de jager behartigt. Het doel van de vereniging bestaat in de verdediging van de duurzame jacht, het duurzame gebruik van de hedendaagse en toekomstige natuur en de bevordering van het behoud van de Vlaamse biodiversiteit. HVV verleent eveneens advies aan wildbeheereenheden over het beheer van soorten en hun leefomgeving. HVV voert tevens onderzoek uit naar de ontwikkeling van de wildstand.⁸⁶

Haar opdracht bestaat in de creatie, via alle mogelijke kanalen, inclusief wetgeving en beleid, van een klimaat waarbinnen de uitoefening van de jacht vanzelfsprekend is. Dit geschiedt met samenwerking van alle actoren. HVV vertegenwoordigt jagers bij de Vlaamse overheid betreffende alles wat met de jacht te maken heeft. HVV staat eveneens in regelmatig rechtstreeks contact met de wildbeheereenheden.⁸⁷

Naast deze activiteiten is de HVV eveneens aanwezig op diverse aan de jachtwereld verbonden evenementen als de Gamefair en publiceert tien keer per jaar een tijdschrift.

Om lid van de HVV te worden, dient de jager ieder jaar lidmaatschapsgeld te betalen. In totaal vertegenwoordigden deze lidmaatschapsgelden in 2019 voor HVV een inkomstenbron van 465.230 euro.⁸⁸

Soort lidmaatschapsgeld	Prijs
Beschermend Lid	120€
Vast Lid	70€
Bijzondere veldwachter	40€
Sympathiserend lid	15€
Buitenlands Lid (jager die zijn woonplaats niet in België heeft)	120€

Tabel 14 - Lidmaatschapsgelden van HVV (2019)

In 2019 genereerde de HVV in totaal **1.310.761 euro** aan inkomsten.

Net als het geval is voor de inkomsten uit wildvlees, worden de bovengenoemde bedragen als door de jachtverenigingen gegenereerde inkomsten en niet als rechtstreeks door de jagers verrichte uitgaven bestudeerd. Om deze reden werd daarom besloten om deze bedragen niet in de berekening van de economische impact van de jacht in België te vermelden. Dat neemt niet weg dat deze inkomsten een bestaansvoorwaarde zijn voor Belgische jachtverenigingen.

3.8.2. Wildbeheereenheden

Op plaatselijk niveau wordt de jacht door de gewesten aan wildbeheereenheden toevertrouwd. Wildbeheereenheden zijn verenigingen zonder winstoogmerk die instaan voor een geheel van jachtterreinen dat gegroepeerd kan worden aan de hand van de gemeenschappelijke geografische kenmerken of convergerende jachtdoelen ervan. Aanvankelijk werden zij in het leven geroepen om de hertenjacht te reguleren en de soort te beschermen, maar tegenwoordig bestaat hun rol uit de coördinatie van het wildbeheer dat wordt uitgeoefend door houders van jachtrechten in de gebieden waarop deze van toepassing zijn.⁸⁹

Tegenwoordig is het lidmaatschap van een wildbeheereenheid verplicht bij de jacht op drie wildsoorten: geweidragende herten, patrijzen en hazen.⁹⁰ Deze eenheden zijn boven alles ontmoetingsplaatsen voor leden van de wildbeheereenheden en verschillende verenigingen. Zij laten de coördinatie van de jacht op grote oppervlakten toe waarbij een ecologisch gezonde wildpopulatie in stand kan worden gehouden en/of ontwikkeld.⁹¹

⁸⁶ HVV, 2022, <https://hvv.be/vereniging/hvv/>.

⁸⁷ HVV, 2022, <https://hvv.be/vereniging/hvv/>.

⁸⁸ HVV, 2022.

⁸⁹ DNF, 2022.

⁹⁰ Wildbeheereenheid van Haspengouw, 2019.

⁹¹ HVV, 2022.

Dankzij wildbeheereenheden kunnen tevens activiteiten ter bevordering van het milieu worden ontplooid. Zij moedigen bovendien houders van jachtrechten aan om dergelijke activiteiten op hun grondgebied te ontplooiën, door nuttige informatie in verband met deze activiteiten te verspreiden en door ze over deze problematiek in te lichten. Wildbeheereenheden voeren dit soort activiteiten in het merendeel van de gevallen niet rechtstreeks zelf uit. Toch komt het voor dat wildbeheereenheden met behulp van kleine financiële bijdragen houders van jachtrechten ondersteunen (bijv. voor de aanschaf van zaad voor de aanleg van wildakkers of wildvoerbakken voor wilde vogels).⁹²

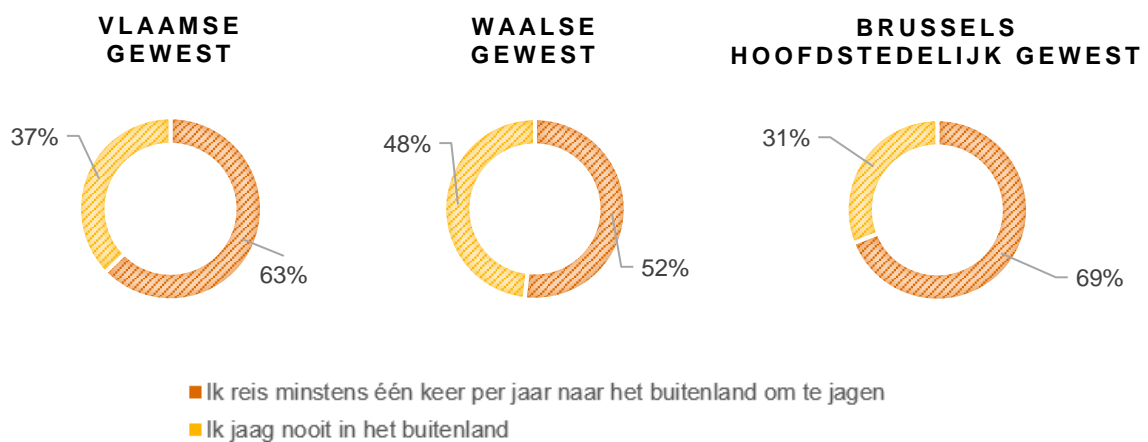
In België bestaan momenteel 182 wildbeheereenheden in het Vlaamse Gewest en 50 in het Waalse Gewest.

Iedere eenheid genereert relatief beperkte inkomsten door de betaling van lidmaatschapsgelden door de leden en door de boetes die door leden werden betaald die zich niet aan de beheersregels van het huishoudelijk reglement van de eenheid hebben gehouden. De totale inkomsten van wildbeheereenheden worden in België op 1.530.931 euro/jaar geraamd. De onderliggende hypothese voor deze raming wordt in 'Bijlage 10 - Schatting van de door wildbeheereenheden gegenereerde inkomsten' uiteengezet. Wildbeheereenheden ontvangen slechts zeer zelden subsidies van overheden, wat het geval was in het kader van de strijd tegen de Afrikaanse varkenspest onder wilde zwijnen of wanneer wildbeheereenheden op plaatselijk niveau een doorslaggevende rol speelden.

3.9. Buiten beschouwing gelaten elementen

In deze studie werden meerdere elementen in verband met jachtactiviteiten buiten beschouwing gelaten. Hieronder vallen uitgaven voor de aanschaf van tweede verblijfplaatsen die uitsluitend voor de beoefening van de jacht zijn bedoeld (met name om dichterbij de jachtterreinen te zijn tijdens de pieken van het seizoen). Dan zijn er de verschillende aspecten in verband met de jacht in het buitenland. Hoewel met deze activiteiten aanzienlijke bedragen gemoeid kunnen zijn, hebben zij geen rechtstreekse economische, sociale of milieu-impact in België en worden derhalve buiten het toepassingsgebied van deze studie gelaten. Dit aspect komt in de volgende paragrafen kortstondig aan bod, maar vereist, net als bij tweede verblijfplaatsen voor de jacht, grondiger onderzoek om er beter het toepassingsgebied van te kunnen schetsen.

Jachtreizen naar het buitenland worden op hun beurt mogelijk gemaakt omdat talrijke andere, al dan niet aangrenzende landen, eveneens de jacht op hun grondgebied toelaten. Het komt dus regelmatig voor dat Belgische jagers de grens oversteken om in het buitenland te gaan jagen. Hoewel de jacht in België plaatselijk mag worden beoefend, wordt de aantrekkingskracht van de jacht in het buitenland vaak gevormd door de ontdekking van een andere flora en fauna dan die waar de jager in België traditioneel mee te maken krijgt. Meer dan de helft (58%) van de jagers geeft aan minstens eenmaal per jaar in het buitenland te jagen. Deze tendens is meer uitgesproken bij jagers met woonplaats in Vlaanderen en Brussel dan in Wallonië.

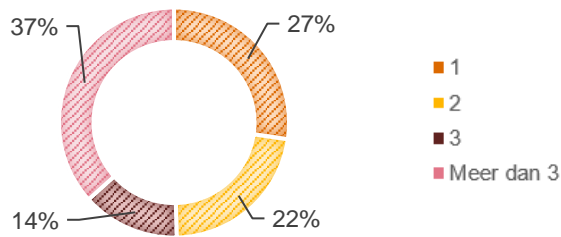
Figuur 34 - Verdeling van uitgevoerde reizen naar het buitenland per gewest

⁹² DNF, 2022.

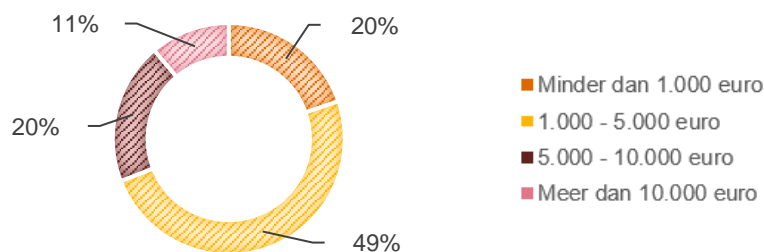

Onder de jagers die de jacht in het buitenland beoefenen, gaat het grootste deel (37%) meer dan drie keer per jaar naar het buitenland op reis. 14% van de jagers gaat drie keer per jaar naar het buitenland om te jagen, 22% twee keer en 27% maximaal één keer.

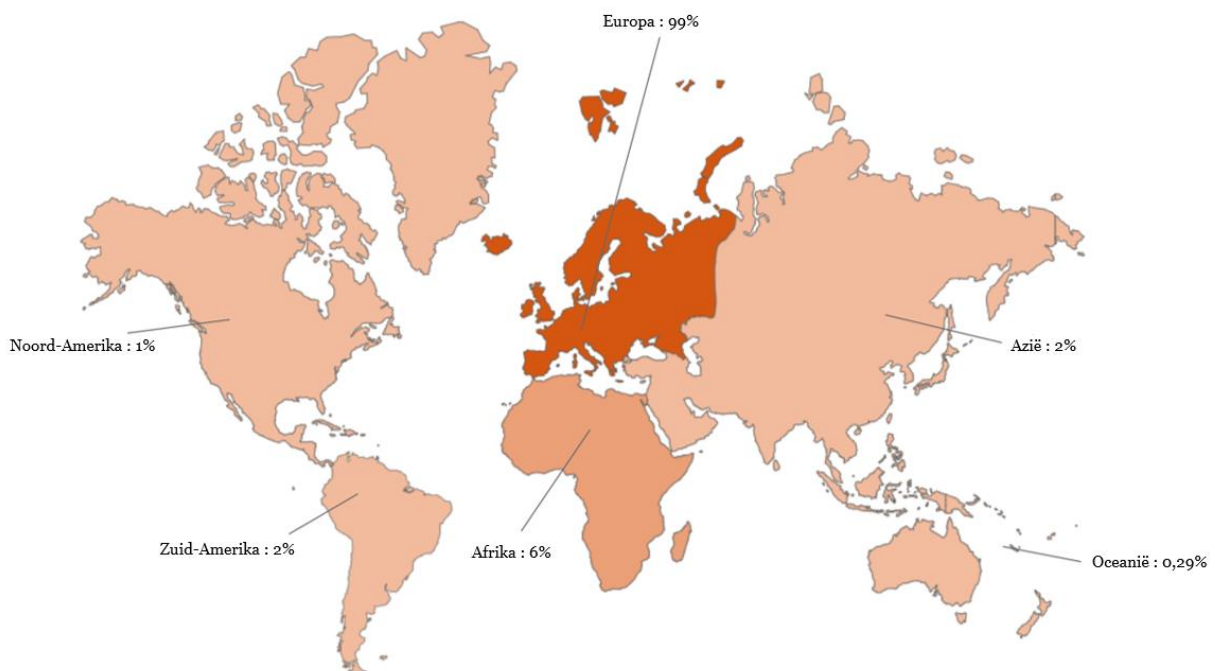
Figuur 35 - Frequentie van buitenlandse reizen door Belgische jagers

Het door jagers aan deze jachtreizen bestede budget overschrijdt zelden 10.000 euro (in 89% van de gevallen). 20% van hen zegt hieraan jaarlijks tussen 5.000 en 10.000 euro te besteden, terwijl rond de helft van de jagers die in het buitenland jagen tussen 1.000 en 5.000 euro besteedt. Tot slot geeft 20% van de jagers niet meer dan 1.000 euro uit om in het buitenland te jagen.

Figuur 36 - Gemiddeld jaarbudget van de Belgische jager voor buitenlandse reizen

Zoals hieronder in Figuur 37 wordt getoond, is Europa bij verre het meest populaire continent voor jagers die in het buitenland jagen, ver voor Afrika.

Figuur 37 - Bestemmingen van jachtreizen voor Belgische jagers

Zoals kon worden verwacht vanwege de geografische nabijheid, gaat 99% van de jagers die in het buitenland zeggen te jagen, minstens een keer per jaar op jacht in een ander Europees land. Op de tweede plaats komt Afrika (6% van de Belgische in het buitenland jagende jagers), ver voor de andere continenten (2% of minder).

Van alle landen die worden genoemd voor de beoefening van de jacht in het buitenland, is Frankrijk bij verre de populairste bestemming, waarbij 67% van de Belgische jagers aangeeft daar minstens eenmaal per jaar op jacht te gaan. Frankrijk wordt gevolgd door Polen (23% van de in het buitenland jagende jagers), Engeland (21%) en Duitsland (18%).

4. Economische impact van de jacht in België

Dit hoofdstuk beoogt om de economische impact van de beoefening van de jacht in België te kwantificeren op grond van de in het vorige hoofdstuk genoemde variabelen. Om de financiële stromen in verband met de beoefening van de jacht te structureren, hebben wij de verschillende onderzochte variabelen in drie afzonderlijke pijlers ondergebracht :

De eerste pijler betreft de rechtstreekse uitgaven die door de in België wonende jagers werden verricht ter beoefening van hun activiteit op grond van de in ons onderzoek ontvangen gegevens, die werden getoetst aan de andere externe gegevensbronnen zoals vermeld in het vorige hoofdstuk. Met de gehanteerde methodologie kunnen we bij deze inkomsten echter geen onderscheid maken tussen de in België verrichte uitgaven en die die in het buitenland werden verricht. Uit de gesprekken met verschillende actoren uit de jachtwereld blijkt onder andere dat een groeiend aantal jagers voortaan een deel van zijn bestedingen online verricht bij buitenlandse detailhandelaars. Bovendien heeft een reeks uitgaven in verband met de jacht in het buitenland geen enkele weerslag op België (58% van de jagers geeft aan ook in het buitenland te jagen, zoals we in het vorige hoofdstuk hebben gezien). Het is dus belangrijk om op te merken dat de in deze pijler genoemde bedragen een neiging vertonen om het daadwerkelijk door jagers in de Belgische economie geïnvesteerde bedrag te overschatten. Daarentegen dient het bedrag in deze pijler als conservatief te worden beschouwd voor de beoordeling van het totale effect van de jacht in België, aangezien de uitgaven van jachtopzichters, drijvers, gidsen, enz. niet in de gegevens werden opgenomen.

De tweede pijler betreft uitgaven gerelateerd aan de organisatie van jachtdagen in België, met uitzondering van verhuringen van openbare jachtrechten, die in de derde pijler werden opgenomen. De genoemde bedragen zijn gebaseerd op de ontvangen antwoorden uit de vragenlijst voor organisatoren van jachtpartijen.

De derde pijler is op haar beurt gewijd aan overheidsinkomsten uit de beoefening van de jacht in België (exclusief BTW op uitgaven die onder de eerste en de tweede pijler vallen). Dit omvat ontvangen inkomsten uit de verhuring van openbare jachtterreinen, uit de afgifte van jachtverloven en -vergunningen, inkomsten in verband met verschillende geïnde belastingen alsook uit jachtexamens in het Vlaamse Gewest.

Er dient te worden opgemerkt dat bepaalde in de eerste pijler opgenomen posten een rechtstreekse tegenpartij in de tweede en derde pijler hebben en het zal dus nodig zijn om deze te neutraliseren om dubbele tellingen te vermijden. Het gaat om:

(1) uitgaven in verband met deelname aan de (individuele en collectieve) jacht via de verhuring van jachtrechten, uiteen gesplitst volgens de gevallen waarin particuliere jachtrechten (tweede pijler) worden verhuurd en door overheden ontvangen inkomsten uit de verhuring van openbare jachtrechten (derde pijler) en;

(2) uitgaven in verband met jachtverloven en -vergunningen, die werden opgenomen in de inkomsten voor overheden (derde pijler).

Aangezien het hoofddoel van deze studie de analyse van de economische impact van de jacht in België is, leek het ons relevanter om deze elementen bij de consolidatie van de resultaten in de eerste pijler te verwijderen. Dankzij deze keuze kan met name een deel van de vertekening in verband met de beoefening van de jacht in het buitenland worden weggenomen. Terwijl de uitgaven van de eerste pijler uitgaven in verband met de aanschaf van een buitenlands jachtverlof kunnen omvatten, worden in de derde pijler immers de rechtstreeks op Belgisch niveau gegenereerde inkomsten opgenomen (met inbegrip van inkomsten in verband met aan buitenlandse ingezetenen verleende Belgische jachtverloven).

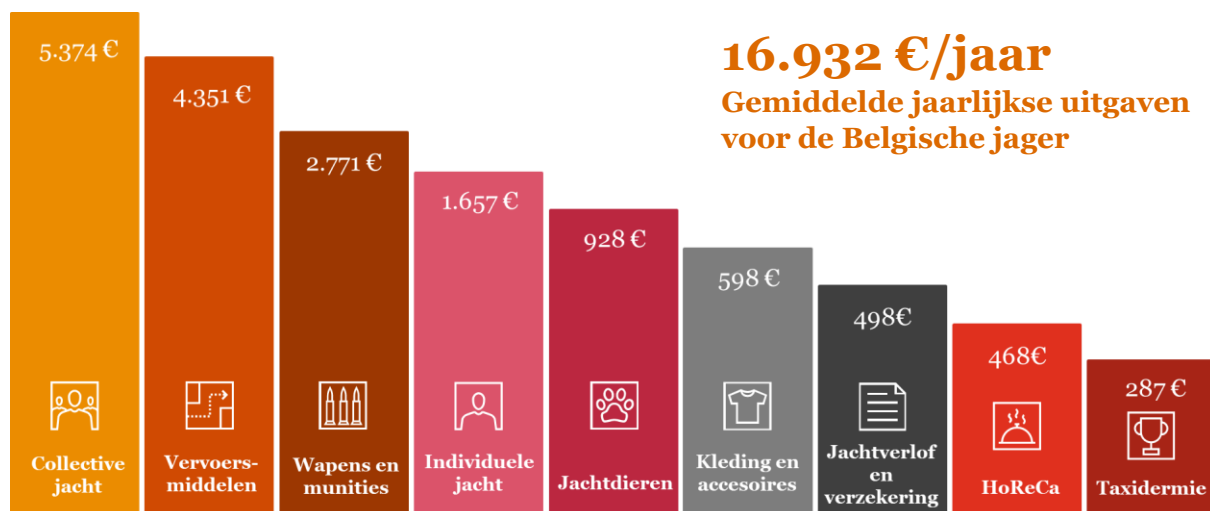

4.1. Uitgaven verricht door in België wonende jagers ter beoefening van hun activiteit

Dankzij de antwoorden in de vragenlijst bestemd voor jagers konden de gemiddelde uitgaven van de jager worden beoordeeld. Zij werden opgeschoond en geanalyseerd om een gemiddeld budget voor iedere uitgavepost te kunnen afleiden.

Volgens ons onderzoek, besproken in het vorige hoofdstuk, geeft de Belgische jager gemiddeld **16.932 euro/jaar** uit aan de beoefening van de jacht. Deze cijfers hebben betrekking op uitgaven van de gemiddelde jager met woonplaats in België, ongeacht of hij al dan niet organisator van jachtpartijen is.

Dit gemiddelde bedrag omvat uitgaven in verband met deelname aan (individuele en collectieve) jachtpartijen alsook uitgaven voor jachtverloven en -vergunningen, die vervolgens op bovengenoemde wijze worden geschraapt om dubbele tellingen te vermijden.

Figuur 38 - Rechtstreekse uitgaven die door de in België wonende jagers werden verricht (1^e pijler)

32% procent van de uitgaven betreft de deelname van de jager aan collectieve jachtpartijen. De gemiddelde jager besteedt namelijk 5.374 euro/jaar aan jachtaandelen, hoedgeld⁹³ en fooien en andere bijkomende kosten voor collectieve jachten. Deze bedragen liggen veel hoger dan de voor individuele jachtpartijen bestede bedragen, die op de vierde plaats komen en waaraan de jager met woonplaats in België gemiddeld 1.657 eur/jaar besteedt. Deze cijfers tonen aan dat de jager bij de besteding van zijn budget voor zijn passie de voorkeur geeft aan een relationeel aspect.

De op één na hoogste uitgavenpost betreft vervoersmiddelen. Om aan de 4.856 km te komen die hij gemiddeld per jaar voor zijn passie aflegt, besteedt de jager 26% van zijn jaarlijks budget aan voertuigen en brandstof, hetzij 4.351 euro/jaar. Wapens en munitie komen op de derde plaats, goed voor 16% van de uitgaven voor een bedrag van 2.771 euro/jaar.

Uitgaven in verband met dieren ingezet bij de jacht staan op de vijfde plaats, met 928 euro/jaar aan uitgaven die uiteenvallen in kosten voor aanschaf, dierenarts, voeding, africhting en onderdak. Er dient te worden opgemerkt dat dit bedrag overeenstemt met een bedrag dat wordt verspreid over alle jagers met woonplaats in België, ongeacht of deze al dan niet een dier ingezet bij de jacht bezitten en zonder rekening met drijfonden te houden.

De uitgaven in verband met kleding en accessoires komen op de zesde plaats, goed voor ongeveer 4% van het jaarlijkse budget van de jager. In dit geval is het van belang om te begrijpen dat het een cijfer betreft dat over het gehele jaar wordt verdeeld en dat de uitgaven in verband met deze post van het ene op het andere jaar aanzienlijk kunnen verschillen, met piekmomenten wanneer de jager voor het eerst zijn uitrusting in huis haalt of op daaropvolgende momenten wanneer artikelen met een aanzienlijk prijskaartje worden vernieuwd.

⁹³ Hoedgeld ("chapeau"): bedrag dat iedere jager bovenop het jachtaandeel betaalt voor zijn aandeel in de jacht.

Daarna komen uitgaven voor verloven en verzekering met een gemiddeld aan deze post besteed bedrag van 498 euro/jaar (3% van de uitgaven van de jager). Voor verloven merken wij hier eveneens een verschil op tussen jagers met één geldig jachtverlof en jagers met een afzonderlijk geldig verlof voor ieder gewest. Sommige jagers kunnen in deze rubriek eveneens het door hen bestede bedrag voor buitenlandse jachtverloven hebben vermeld. De Belgische jager verklaart op jaarbasis gemiddeld 252 euro aan jachtverlof(ven) te besteden. Het bedrag voor verzekeringskosten ligt op 246 euro/jaar, met aanzienlijke afwijkingen tussen jagers op grond van het materiaal dat zij al dan niet bovenop de verplichte burgerlijke aansprakelijkheidsverzekering voor de jacht besluiten te verzekeren.

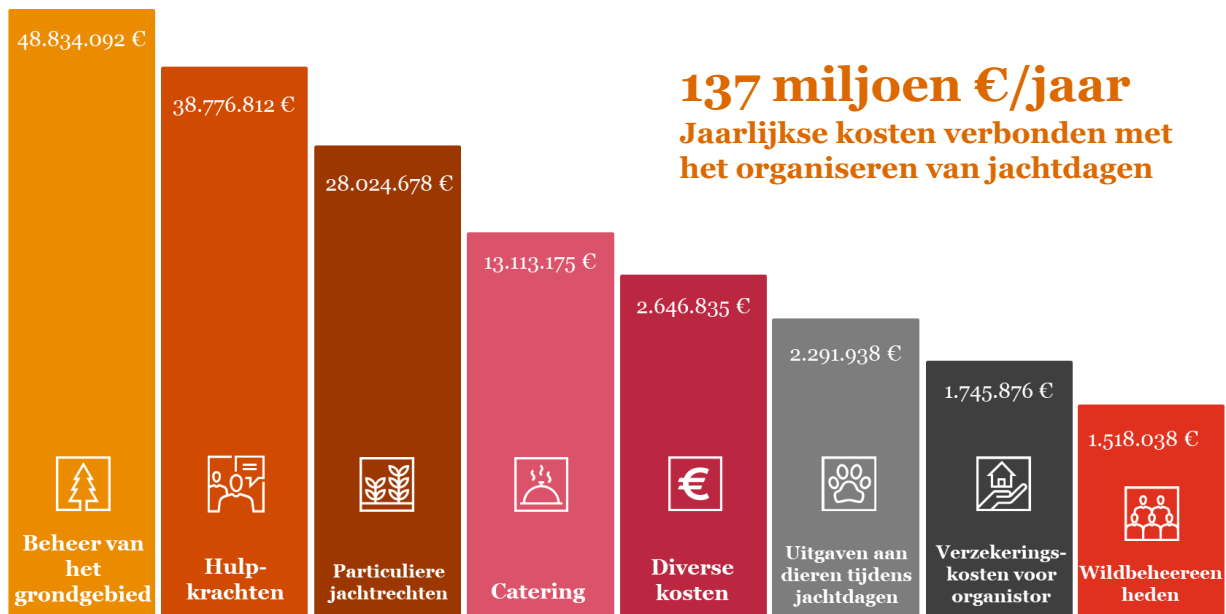
De uitgaven van de jager in de horecasector komen op de achtste plek en blijven in vergelijking met andere posten met een gemiddeld bedrag van 468 euro/jaar relatief beperkt (3% van de uitgaven van de jager). Zoals in het vorige hoofdstuk reeds werd vermeld, is het evenwel moeilijk om deze variabele met nauwkeurigheid te ramen en is het waarschijnlijk dat dit cijfer te laag wordt ingeschat.

Op de laatste plek komt taxidermie, dat met een bedrag van 287 euro/jaar slechts op 2% van het totaalbudget van de jager uitkomt. Net als bij de post voor dieren ingezet bij de jacht dient te worden opgemerkt dat dit bedrag over alle jagers met woonplaats in België werd verdeeld, ongeacht of zij al dan niet de diensten van een taxidermist hebben ingeroepen.

Door deze bedragen te vermenigvuldigen met het geschatte minimum aantal van 24.162 jagers (zie '3.1.2. Aantal in België wonende jagers') komen we op een totaalbedrag van **409.106.126 euro/jaar** voor deze eerste pijler dat in de Belgische economie wordt ingebracht.

4.2. Uitgaven gerelateerd aan de organisatie van jachtdagen in België

Deze sectie houdt zich bezig met uitgaven gerelateerd aan de organisatie van jachtdagen in België. Deze bedragen kunnen worden berekend op grond van de uitgaven die door organisatoren van jachtpartijen werden verricht. In totaal genereerde de organisatie van jachtdagen in België volgens onze ramingen jaarlijkse uitgaven ter waarde van **136.951.443 euro/jaar**.

Figuur 39 - Uitgaven gerelateerd aan de organisatie van jachtdagen in België (2^e pijler)

De grootste uitgavenpost betreft het beheer van het grondgebied, dat een groot deel van de tijd opeist van de bezittende jagers en/of huurders van een jachtrecht (zie sectie '5.2.2. *Ruimtelijke ordening*'). Deze variabele omvat beheerwerkzaamheden aan het grondgebied, de investering in specifiek materiaal voor het jachtterrein (jachtkansels, hutten, quads, enz.) maar ook het beheer van opgelopen schade door wild op en in nabijheid van het jachtterrein. Volgens de gehanteerde hypothesen, ramen wij de uitgaven van alle organisatoren van jachtpartijen op nationaal niveau op 48.834.092 euro/jaar om hun grondgebied op het vlak van biodiversiteit jaar in jaar uit te verbeteren. Dit bedrag stemt min of meer overeen met het bijeengetelde bedrag van de verhuringen van particuliere jachtrechten (28.024.481 euro/jaar) en openbare jachtrechten (17.376.290 euro/jaar) in België. Dit doet ons vermoeden dat de huur van een jachtrecht in België uiteindelijk een gelijkwaardige uitgave voor het beheer van dit gebied door de organisatoren van de jacht met zich meebrengt. Dit punt wordt in hoofdstuk '5. *Milieu-impact van de jacht in België*' verder uitgediept.

De betaling van jachtopzichters, drijvers, gidsen, enz., onmisbare en doorslaggevende actoren voor het goede verloop van een jachtdag, staat op de tweede plaats met een naar schatting besteed bedrag van 38.776.812 euro. Uit onze gesprekken met verschillende actoren uit de jachtwereld blijkt nochtans dat dit bedrag mogelijk te laag wordt ingeschat, aangezien een deel van de betalingen naar goedgevoel door bepaalde eigenaars wordt betaald.

Op de derde plek vinden wij de verhuringen van particuliere jachtrechten terug die, zoals reeds eerder werd vermeld, naar onze schattingen 28.024.678 euro/jaar voor hun eigenaars opleveren.

De door organisatoren tijdens jachtpartijen voorziene catering komt op de vierde plek en vertegenwoordigt naar onze schattingen globale uitgaven op nationaal niveau van 13.113.175 euro/jaar. Deze post omvat geen persoonlijk restaurantbezoek van de jagers tijdens hun verplaatsingen voor jachtpartijen.

Op de vijfde plaats vinden we de categorie diverse kosten die tijdens de organisatie van jachtdagen worden opgelopen, zoals administratieve kosten, aankondigingen, afdrukken van kaarten, enz. Naar onze schattingen lopen deze kosten toch op naar een bedrag van 2.646.835 euro/jaar.

Op de zesde plaats staan de specifieke uitgaven aan dieren tijdens jachtdagen, zoals voederkosten en dierenartskosten die een rechtstreeks gevolg van jachtdagen zijn. Volgens onze schattingen bedragen deze uitgaven 2.291.938 euro/jaar.

Deze worden gevolgd door verzekeringskosten in verband met de organisatie van jachtdagen met een totaal van 1.745.876 euro/jaar op nationaal niveau volgens onze schattingen. Als organisator van een jachtdag is het namelijk nodig om een bijzondere verzekering genaamd "BA organisator van jachtpartijen" af te sluiten. De prijs hiervan hangt van meerdere variabelen af en wordt dus van geval tot geval door de verzekeraar bepaald die zich met de dekking bezighoudt. Naast deze specifieke verzekering, is het soms eveneens nodig om andere elementen te verzekeren die tijdens jachtdagen een rol spelen, zoals drijvers of hutten die zich op het jachtterrein bevinden.

Op de laatste plaats staan de inkomsten die door wildbeheereenheden worden ontvangen, met een geschatte gecumuleerde omzet van 1.518.038 euro/jaar.

Deze pijler laat de uitgaven in verband met de verhuring van openbare jachtrechten buiten beschouwing, omdat dit punt reeds in de derde pijler aan bod komt. Deze keuze wordt gerechtvaardigd door het feit dat mogelijk is om nauwkeurigere gegevens over dit punt te verkrijgen door zich rechtstreeks op de door overheden ontvangen inkomsten uit de jacht in België te baseren.

4.3. Overheidsinkomsten uit de beoefening van de jacht in België

De in deze sectie genoemde cijfers werden voor het merendeel door openbare diensten meegedeeld, namelijk de DNF in het Waalse Gewest en het ANB, haar tegenhanger in het Vlaamse Gewest. De meegedeelde cijfers hebben betrekking op het jaar 2019, dat als referentiejaar voor deze studie wordt beschouwd. De enige cijfers die we voor deze pijler niet wisten te verkrijgen hebben betrekking op de inkomsten die door gemeenten in het Vlaamse Gewest werden ontvangen (waarvoor in 'Bijlage 7 - Schatting van de huurprijs van openbare jachtrechten voor gemeenten' desondanks een schatting wordt verricht) en op de uit militaire domeinen ontvangen inkomsten.

In 2019 leverde de jachtactiviteit in België inkomsten ten bedrage van **24.307.888 euro** op voor overheden.

Figuur 40 - Overheidsinkomsten uit de beoefening van de jacht in België (3^e pijler)

De belangrijkste inkomsten zijn afkomstig uit de verhuring van openbare jachtrechten door de gewesten, gemeenten en OCMW's. Zij vertegenwoordigen afzonderlijk al een bedrag van 17.376.290 euro in 2019 (roerende voorheffing daarin begrepen). De gemeenten zijn de belangrijkste begunstigen van deze terugkerende inkomstenbron. Zoals door meerdere gemeenten waarmee we hebben gesproken werd meegedeeld, kunnen deze inkomsten vooral aan Waalse kant als een aanzienlijke bijdrage voor het budget van gemeenten met omvangrijke jachtterreinen worden beschouwd. Voor bepaalde gemeenten vertegenwoordigt dit budget tot 8% van het jaarlijkse gemeentebudget.

Op grond van aan ons ter beschikking gestelde informatie, achten wij het zeer waarschijnlijk dat dit bedrag te laag wordt ingeschat, enerzijds omdat wij geen nauwkeurige cijfers voor het Vlaamse Gewest konden verkrijgen en anderzijds omdat cijfers voor de militaire domeinen ontbreken (zie sectie '3.2.2. De verhuur van jachtrechten op openbare eigendommen').

Jachtverloven leverden op nationaal niveau eveneens aanzienlijke jaarlijkse inkomsten op ten bedrage van 6.099.998 euro in 2019. Dit bedrag omvat de 31.286 jaarlijkse jachtverloven die door beide gewesten worden toegekend (met inbegrip van de aanvragen voor verloven afkomstig uit het buitenland) maar ook de in Vlaanderen op zondag geldige 213 jachtverloven.

Overheden innen ook andere, geringere inkomsten, zoals provinciebelastingen (381.657 euro), eenmalige heffingen voor jachtvergunningen (119.216 euro) en de inschrijving voor jachtexamens (101.160 euro).

Door de staat geïnde belastingen en accijnzen op handelstransacties die door jagers en organisatoren van jachtpartijen worden uitgevoerd, worden daarentegen niet in deze pijler opgenomen, aangezien deze bedragen reeds in beide andere pijlers werden meegerekend.

4.4. Consolidatie van de gegevens

Dankzij de consolidatie van de uitgaven en inkomsten in de drie bovengenoemde pijlers kan de totale economische impact van de jacht in België worden vastgesteld.

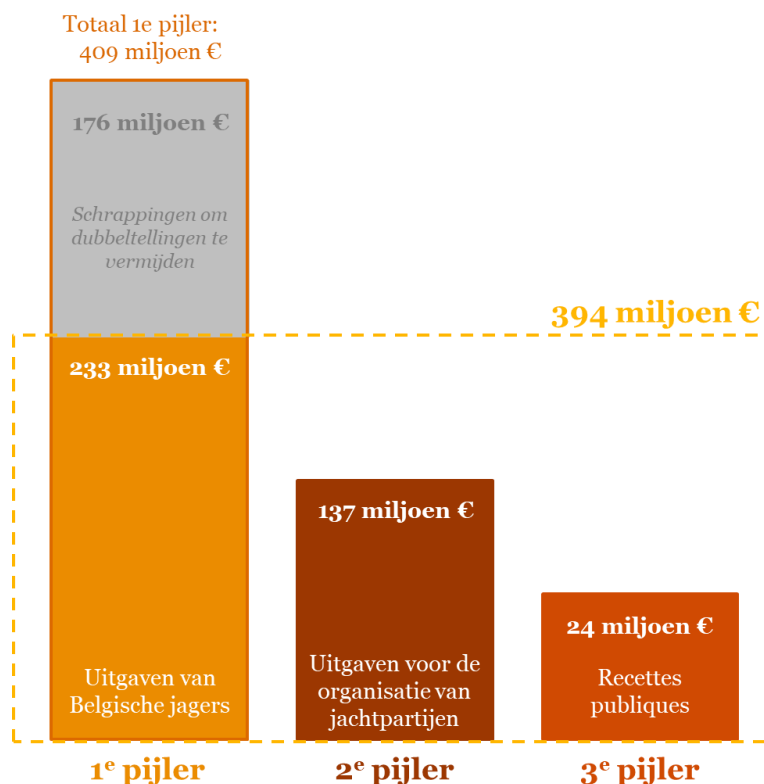
Zoals reeds aan het begin van dit hoofdstuk werd vermeld, is het evenwel nodig om bepaalde elementen uit de eerste pijler te verwijderen om dubbele tellingen bij de consolidatie van gegevens te vermijden.

Zoals reeds vermeld, betreft het de kosten in verband met de deelname aan individuele en collectieve jachtpartijen, die in de tweede pijler werden opgenomen, en de kosten voor jachtverloven en -vergunningen, die onder de derde pijler vallen. Zoals Tabel 15 laat zien, leveren deze drie sleutelposten gezamenlijk uitgaven op van **176 miljoen euro/jaar** in de eerste pijler en dat is dus het bedrag dat van het eindtotaal dient te worden afgetrokken.

	Gemiddeld per jager per jaar besteed bedrag ⁹⁴	Totaalbedrag voor de volledige Belgische jagerspopulatie
Uitgaven in verband met jachtverloven en -vergunningen;	252,10 €	252,10 € x 24.162 = 6.091 k€
Uitgaven in verband met collectieve jachtpartijen	5.373,83 €	5.374,83 € x 24.162 = 129.844 k€
Uitgaven in verband met individuele jachtpartijen	1.657,32 €	1.657,32 € x 24.162 = 40.045 k€
		175.980 k€

Tabel 15 - Uit de 1e pijler verwijderde uitgaven om dubbele tellingen te vermijden

Door de drie pijlers bijeen te tellen en daar de genoemde dubbele tellingen van af te trekken, kunnen we dus concluderen dat **de beoefening van de jacht in België ieder jaar een geschatte economische impact van 382.449.206 euro oplevert.**

Figuur 41 - Aftrek van dubbele tellingen bij de berekening van de economische impact

⁹⁴ Zie '4.1. Uitgaven verricht door in België wonende jagers ter beoefening van hun activiteit'.

4.5. De kosten van faunabeheer zonder jacht

In Europa heeft enkel het kanton Genève in Zwitserland momenteel beslist om de beoefening van de jacht op haar grondgebied volledig te verbieden ten gevolge van een volksstemming in 1974. Volgens de verdedigers van de Geneefse jacht heeft dit verbod evenwel geleid tot: (1) een stijging van de populatie van wilde zwijnen, die meer schade tot gevolg heeft en (2) de noodzaak om nieuwe openbare wachters aan te werven, wat zorgt voor aanvullende uitgaven voor de overheden om het werk uit te voeren dat anders door de jagers zou zijn verricht.

Het geval van het kanton Genève

In Genève is de jacht sinds 1974 verboden. Het kanton ziet vandaag de dag de langetermijneffecten van dit verbod. Klein wild is bijna uit de biotoop verdwenen, evenals de populaties grijze patrijzen.⁹⁵ Anderzijds is de populatie van grof wild (en met name wilde zwijnen) in het kanton aanzienlijk gegroeid, waardoor aanzienlijke schade aan bossen en landbouwers wordt toegebracht. Deze kosten komen nu ten laste van de staat. Als gevolg daarvan heeft de staat een vijftiental natuurwachters met het recht om wilde zwijnen af te schieten moeten aanwerven (tussen 2000 en 2010 werden 3.270 wilde zwijnen afgeschoten).

Het jachtverbod in het kanton Genève heeft de geweren niet tot zwijgen gebracht: tussen 1974 en 2010 moesten ongeveer 30.000 dieren door deze wachten worden doodgeschoten. Tot slot, heeft dit verbod niet alleen jagers maar ook hun activiteiten voor natuurbehoud doen verdwijnen (bijv. beheerwerken aan het grondgebied, uitroeien van roofdieren, enz.), zonder dat het afschieten tot een einde is gekomen.

Deze wetgeving betekent een aanzienlijk verlies en hoge uitgaven voor de staat, geraamd op ongeveer 1 miljoen Zwitserse frank per jaar (of ongeveer hetzelfde bedrag in euro's op basis van de in juli 2022 toepasselijke koers): kosten voor jachttopzieners, verlies van inkomsten uit jachtvergunningen, toename van wildschade, enz. Deze bedragen vertegenwoordigen echter slechts 0,01% van de totale begroting van het kanton Genève.

Manue Piauchaud, die de gevolgen van dit verbod heeft bestudeerd, benadrukt echter dat het model van Genève moeilijk naar een groter gebied kan worden overgeheveld, omdat het veel hogere uitgaven met zich mee zou brengen en dus moeilijker te dragen zou zijn.^{96 97 98}

Op grond van dit Geneefse geval is het dus erg waarschijnlijk dat een jachtverbod in België aanzienlijke economische gevolgen voor het Vlaamse en Waalse Gewest zou hebben die wij hier proberen te meten.

Met betrekking tot de aanvullende uitgaven die een dergelijk scenario met zich mee zouden brengen voor de regulering van de wildstand door gewestelijke ambtenaren (de jacht valt in België onder de gewestelijke bevoegdheden), is het uiteraard moeilijk nauwkeurige cijfers te verstrekken zonder een gedetailleerde studie naar dit thema uit te voeren.

Er bestaat evenwel een hulpmiddel dat door Manue Piauchaud⁹⁹ op grond van het Geneefse geval werd ontwikkeld, waarmee op grond van twee parameters het aantal theoretisch benodigde beambten kan worden geraamd: (1) het aantal jagers op het betreffende grondgebied (geraamd op 22.925 actieve jagers in deze studie, zie daarvoor sectie '3.1.2. Aantal in België wonende jagers' en (2) het aantal afgeschoten dieren per jaar op het betreffende grondgebied.

⁹⁵ Jacht in Genève, 2022, <https://chassegeneve.ch/actualites-genevoise/etat-des-lieux-40-ans-sans-chasse/>.

⁹⁶ Jacht in Genève, 2022, <https://chassegeneve.ch/actualites-genevoise/etat-des-lieux-40-ans-sans-chasse/>.

⁹⁷ Manue Piauchaud, p.24, https://projetfaune.com/wp-content/uploads/2020/04/Piauchaud-2018_brochure-illustr%C3%A9e.pdf.

⁹⁸ Teutates, 2022, <http://www.teutates.org/chasse-services/includ-page/objectifs.asp#>.

⁹⁹ Hulpmiddel ontwikkeld door Manue Piauchaud, etho-antropotechnoloog die de economische, sociale en milieu-effecten van het stopzetten van de beoefening van de jacht in het kanton Genève heeft bestudeerd. Met dit hulpmiddel kunnen de gevolgen voor de staat worden gekwantificeerd die kunnen voortvloeien uit het stopzetten van de beoefening van de jacht, met name het minimumaantal voor de regulering benodigde wachters, de minimumprijs van de staatsregulering, het budget voor de staatsregulering, enz.

Voor deze laatste parameter werd besloten om zich te concentreren op de drie voornaamste soorten waarvoor voor België betrouwbare afschotstatistieken bestaan (zie Tabel 16): wilde zwijnen (~38.000), herten (~6.000) en reeën (~20.000).¹⁰⁰

In totaal komt dat dus neer op ongeveer 64.000 dieren in de categorie “grof wild” dat jaarlijks in België wordt afgeschoten. Voor klein wild is bij gebrek aan betrouwbare statistieken en de moeilijkheid om de Belgische werkelijkheid op die van het kanton Genève te projecteren, besloten om deze categorie bij de berekening buiten beschouwing te laten.

Dieren	Afschotstatistieken		
	Vlaamse Gewest	Waalse Gewest	België
Wilde zwijnen	~ 3.000	~ 35.000	~ 38.000
Herten	-	~ 6.000	~ 6.000
Reeën	~ 6.500	~ 13.500	~ 20.000
TOTAAL	~ 9.500	~ 54.500	~ 64.000

Tabel 16 - Afschotstatistieken voor grof wild in België voor het jachtseizoen 2019-2020

Door de beschikbare statistieken voor afgeschoten grof wild in beide gewesten op het Geneefse model toe te passen, zouden er minstens 187 voltijdse ambtenaren nodig zijn om de populaties van wilde zwijnen, herten en reeën in België te reguleren.¹⁰¹

Om de impact op het totaalbudget te meten die een dergelijke aanwerving van ambtenaren voor de regulatie van de wildstand met zich mee zou brengen, baseren wij ons op de officiële in het Waalse Gewest toepasselijke barema's. Volgens ons onderzoek zou voor een openbare jachtopzichter een arbeidsovereenkomst volgens barema C3 gelden, die dus met een ervaring van 5 jaar een jaarloon van 28.328,67 euro zou ontvangen.¹⁰² Op grond van deze informatie kunnen wij dus de totaalverloning van 187 beambten met een gemiddelde van 5 jaar ervaring op 5.297.461,29 euro/jaar ramen.¹⁰³ Dit bedrag vertegenwoordigt echter alleen de verloning die door openbare jachtopzichters zou worden ontvangen, terwijl de loonkosten voor de gewesten in werkelijkheid veel hoger zou liggen. Volgens het simulatieinstrument SD Worx¹⁰⁴ waarmee de loonkosten van een aanvullende werknemer voor een werkgever uit de openbare sector kan worden berekend, zouden de loonlasten van een openbaar ambtenaar die 28.328,67 euro/jaar ontvangt uiteindelijk voor zijn werkgever 47.686,40 euro/jaar bedragen.¹⁰⁵ Bijgevolg zou de aanwerving van 187 voltijdse ambtenaren met gemiddeld 5 jaar ervaring de overheden alleen al voor de regulering van grof wild **8.917.357 euro/jaar** aan totale loonkosten opleveren.

Lasten	% loon	Bedrag (€)
Bruto jaarloon	100%	28.328,67 €
Haard- of standplaatstoelage	2,44%	691,91 €
Werkgeversbijdragen	24,35%	6.898,71 €
Pensioenbijdragen	25,43%	7.202,91 €
Eindejaarspremie	8,50%	2.408,64 €
Dubbel vakantiegeld	7,61%	2.155,56 €
Loonkosten (totaal)	168%	47.686,40 €

Tabel 17 - Loonkosten van een ambtenaar volgens barema C3 (2022)

¹⁰⁰ DNF & ANB, 2022.

¹⁰¹ De uit dit model afkomstige resultaten worden in Bijlage 11 getoond.

¹⁰² <https://www.selor.be/fr/emplois/job/AFW17002/Pr-pos-de-la-Nature-et-des-For-ts-en-triage-m-f-x-#:~:text=Traitement%20de%20d%C3%A9part%20minimum%2022.424,%2C%20allocations%20%C3%A9glementaires%20non%20comprises%29.&text=Retrouvez%20toutes%20les%20informations%20et,du%20Service%20public%20de%20Wallonie.>

¹⁰³ De theoretische marge ligt tussen 4.913.122,06 euro (voor 187 ambtenaren zonder enige ervaring) en 8.405.249,82 euro (voor 187 ambtenaren met 30 jaar ervaring). Op grond van gesprekken met deskundigen, lijkt voor een dergelijke functie, indien die in het leven zou worden geroepen, een gemiddelde van 5 jaar ervaring het minimum te zijn. Meer informatie is te vinden in 'Bijlage 12 - Loonniveau volgens barema C3 in het Waalse Gewest'.

¹⁰⁴ SD Worx is een dienstverlener op het vlak van human resources en sociaal secretariaten, waarvan de maatschappelijke zetel in België is gevestigd. Meer informatie: <https://www.sdworx.be/nl-be/simulatiertools/bruto-netto-calculator>.

¹⁰⁵ De voor dit model gebruikte hypothesen luiden als volgt: de ambtenaar is ongehuwd en werkt op contractuele basis voor de gemeentelijke administraties in voltijds dienstverband, voor een brutoloon volgens barema C3 (hetzij 28.328,67 euro/jaar).

Afgezien van deze loonkosten bestaan er ook een hele reeks werkingskosten die verband houden met de tewerkstelling van deze ambtenaren, zoals de aankoop of huur van kantoren en voertuigen voor hun activiteiten, verschillende energiekosten (elektriciteit, verwarming, brandstof, enz.) en de kosten in verband met de wapens en munitie die nodig zijn om de regulering van het wild te waarborgen.

Evenmin wordt in dit bedrag rekening gehouden met de landbouwschade die dan ten laste van de overheid zou zijn, evenals de bouw van omheiningen langs wegen en rond akkers die in sommige gevallen door de jagers zelf wordt gefinancierd (zie sectie '5.2. Milieu-impact'). Volgens de deskundigen die aan het woord kwamen, lopen de bedragen voor deze posten alleen al voor het Waalse Gewest in de miljoenen euro's.

Bij deze uitgaven dient ook nog eens een verlaging van de openbare inkomsten te worden geteld die uit de beoefening van de jacht voortvloeit, wat een inkomstenverlies van 24.078.321 euro/jaar vertegenwoordigt, indien we het op de gegevens baseren die eerder in deze studie in de derde pijler werden genoemd (zie Tabel 18). Er dient te worden opgemerkt dat in dit bedrag geen rekening wordt gehouden met de daling van de onrechtstreekse openbare inkomsten (btw en accijnzen) die onvermijdelijkerwijs voortvloeit uit de winstderving door de particuliere actoren als gevolg van een verbod op de jacht zoals die thans wordt beoefend.

Inkomstenbronnen	Ontvangen inkomsten
Verhuring van openbare jachtrechten	17.376.290 €
Jachtverloven	6.099.998 €
Provinciebelastingen	381.657 €
Jachtvergunningen	119.216 €
Jachtexamen	101.160 €
TOTALE HUIDIGE ONTVANGEN INKOMSTEN	24.078.321 €

Tabel 18 - Huidige door de overheden ontvangen openbare inkomsten

Faunabeheer zonder jacht zou dus een aanzienlijke economische impact hebben voor gewestelijke overheden, zowel door de verdwijning van inkomsten uit de verhuur van openbare jachtrechten, jachtverloven en -vergunningen, provinciebelastingen en jachtexamens, als door de aanvullende noodzakelijke uitgaven in verband met de volledige regulering van wildpopulaties. Het totale effect van een faunabeheer zonder jacht in België wordt dus geraamd op ten minste **32.995.678 euro/jaar** (24.078.321 euro/jaar aan gederfde inkomsten + 8.917.357 euro/jaar aan aanvullende uitgaven), zoals blijkt uit de onderstaande Figuur 42. Er dient te worden opgemerkt dat dit cijfer enkel betrekking heeft op de openbare uitgaven en dus geen rekening houdt met het inkomensverlies van particuliere actoren die al dan niet nauw verbonden zijn met de jachtwereld, zoals wapensmeden of detailhandelaars van jachtmateriaal.

Figuur 42 - Economische impact van het jachtverbod voor overheden

5. Sociale en milieu-impact van de jacht in België

5.1. Sociale impact

De beoefening van de jacht heeft een impact op meerdere niveaus van de samenleving. In de eerste plaats creëert ze rechtstreeks werkgelegenheid voor een reeks beroepen in België - en dan meer bepaald in de secundaire sector. Jagers dragen ook onrechtstreeks bij aan belangrijke delen van de economie in de tertiaire sector, zoals de horeca- en de toerismesector. Ten slotte biedt de beoefening van de jacht ook de mogelijkheid om een bepaalde folklore in verband met die activiteiten in leven te houden.

5.1.1. Rechtstreekse sociale impact

Sommige beroepen in België zijn bijna uitsluitend afhankelijk van de beoefening van de jacht. We denken daarbij meer bepaald aan¹⁰⁶ (niet-exhaustieve lijst):

- Particuliere jachtopzichters;
- Wapensmeden en de verkopers van jachtoerusting;
- fokkers van jachthonden;
- taxidermisten (hoewel het aandeel van hun inkomsten in verband met jachttrofeeën elk jaar afneemt ten gunste van andere klanten dan de jagers, zoals musea);
- handelaars van materiaal en voer voor wild;
- personeel van wildverwerkingsinrichtingen.

Voor iedereen die die beroepen uitoefent, zou een afname van de beoefening van de jacht in België onvermijdelijk leiden tot een aanzienlijk of zelfs een volledig verlies van inkomsten.

Zonder een specifieke studie uit te voeren naar die beroepen is het helaas niet mogelijk om het juiste aantal banen te bepalen dat in België door die verschillende activiteiten wordt voortgebracht.

Om het maatschappelijke belang van de beoefening van de jacht te doorgronden, werden meerdere gesprekken¹⁰⁷ gevoerd met een aantal leveranciers en verleners van diensten voor jagers (wapenfabrikanten, wapensmeden, detailhandelaars van uitrustingen, dierenartsen gespecialiseerd in jachthonden, enz.), waarmee op een empirische wijze werd bevestigd dat de beoefening van jacht wel degelijk heel wat werkgelegenheid creëert in België. Tijdens die gesprekken werd ook duidelijk dat de activiteiten van wapensmeden en detailhandelaars van specifieke uitrustingen voor de jacht naast sportschieten in hoge mate afhankelijk zijn van de beoefening van de jacht. Voor de andere vermelde beroepen kan deze uitspraak niet worden bevestigd, aangezien hun activiteitenportefeuille meer gediversifieerd is.

5.1.2. Onrechtstreekse sociale impact

De organisatie van jachtdagen in België levert ook een impact op een ruimere schaal. Jagers maken door hun activiteiten deel uit van een globaal ecosysteem waarin meer bepaald de horeca- en de toeristische sector, die hierna aan bod komen, zijn opgenomen.

¹⁰⁶ De meeste van die beroepen worden beschreven in hoofdstuk '3. De jacht in België'

¹⁰⁷ Bekijk de lijst van de interviews op Tabel 1 - Lijst van gesprekken gevoerd met actoren uit de privésector

De horecasector

De beoefening van de jacht brengt, zeker tijdens het jachtseizoen, meer drukte met zich mee, zoals werd bevestigd door de resultaten van de enquête bij jagers (zie sectie '3.6.3. Horeca'). Wanneer jagers gaan jagen, boeken ze overnachtingen in hotels, vakantiehuisjes, gastenkamers, enz.). In België wordt die trend nog versterkt door de Vlaamse jagers die in de Ardennen komen jagen en die vaak van de gelegenheid gebruikmaken om het hele weekend samen met hun echtgenoot of echtgenote en soms nog andere familieleden in de streek door te brengen.¹⁰⁸ De jagers geven ook geld uit in plaatselijke cafés en restaurants.

Uit een gesprek met een vaak door jagers bezochte gelegenheid bleek dat haar jaaromzet tijdens de jachtperiode een stevige duw in de rug krijgt. Op basis van andere gesprekken met verschillende gemeenten¹⁰⁹ konden we ook het belang kwalificeren van de komst van jagers voor de plaatselijke economie. Gezien het hoge aantal jagers dat met name tijdens het jachtseizoen op bezoek komt, konden de verschillende ondervraagde gemeenten bevestigen dat met name de toeristische sector meer personeel in dienst kan nemen, wat zonder de jacht niet mogelijk zou zijn, waardoor zij een belangrijke impuls voor de economie vormt. Voor de grootste jachtgemeenten maakt die activiteit zelf integraal deel uit van hun identiteit.

Naast de grote door de jagers verrichte bestedingen, brengt de jacht ook inkomsten voort dankzij het natuurtoerisme, wat dan weer andere soorten toeristen naar de streek lokt. Naast de uitgaven in de horecasector nemen de jagers en hun families ook deel aan andere soorten activiteiten (bijv. sportactiviteiten), die bijkomende economische inkomsten opleveren. Algemeen gesteld zorgt de opening van het jachtseizoen ervoor dat liefhebbers van gastronomie naar traditionele jachtgebieden komen, waar de horecasector overigens vaak wild op het menu zet.

Culturele activiteiten in verband met de beoefening van de jacht

De beoefening van de jacht maakt integraal deel uit van het Belgische culturele erfgoed. Deze passie, die traditioneel van generatie op generatie wordt doorgegeven, wordt volgens onze studie tegenwoordig nog door 22.925 jagers (m/v) beoefend.

De jacht heeft in de loop der eeuwen een belangrijke impact gehad op het Belgische erfgoed: Saint-Hubert ontleent bijvoorbeeld zijn naam aan een grote jager uit de 7e eeuw ("Sint-Hubertus") die volgens de legende op een Goede Vrijdag in de bossen plots oog in oog kwam te staan met een buitengewoon hert met een kruisbeeld tussen zijn gewei. De streek van Saint-Hubert staat bij Belgische en buitenlandse jagers dan ook al eeuwenlang als jachtparadijs bekend. In 1990 duidde de Europese Federatie van verenigingen voor jacht en natuurbeheer (FACE) de stad Saint-Hubert zelfs aan als Europese hoofdstad van de jacht en wees daarbij op het belang van de beoefening van de jacht in België en zijn pioniersrol op Europees niveau. De jacht wordt tegenwoordig overigens tot ver buiten die streek beoefend, zoals blijkt uit de resultaten van ons onderzoek (zie sectie '3.2.4. Bezoek aan jachtgebieden door jagers').

Overall in het land worden meerdere evenementen georganiseerd in verband met de beoefening van de jacht, die talrijke liefhebbers aantrekken. We denken daarbij aan de Journée de la Chasse ("Dag van de Jacht"), die eind augustus door het Luikse comité van de RSHCB wordt georganiseerd met talrijke exposanten en animaties rond de jachtactiviteiten. Bovendien verenigt het Chapitre Annuel d'Intronisation des Compagnons de St-Hubert ("jaarlijks kapittel ter inhuldiging van de metgezellen van Sint-Hubertus") op de eerste zaterdag na Hemelvaart jagers die plechtig trouw hebben gezworen aan de erecode van de metgezellen van Sint Hubertus. Daarnaast is er het Fête de la Saint-Hubert ("Feest van Sint-Hubertus"), waar jagers hun dieren ingezet bij de jacht kunnen komen inzegenen of de Gamefair Vlaanderen, die eind augustus in het kasteel van Duras te Sint-Truiden plaatsvindt.

Naast die evenementen bestaan er ook andere initiatieven op plaatselijk niveau, die we hier niet op een volledige manier kunnen opsommen.

¹⁰⁸ De aankoop van een tweede verblijfplaats door jagers die op die manier dichterbij hun jachtterrein willen blijven, viel buiten het toepassingsgebied van deze studie. Dit is een moeilijk kwantificeerbaar aspect, maar toch is het belangrijk om het niet uit het oog te verliezen.

¹⁰⁹ De ondervraagde gemeenten zijn de gemeenten die bereid waren om een interview te geven van de 17 gemeenten met de hoogste inkomens uit de verhuring van jachtrechten, en die 50% van de totale inkomsten vertegenwoordigen voor de verhuring van jachtrechten.

5.2. Milieu-impact

Na de maatschappelijke impact behandelen we nu de milieu-impact van de jacht in België. In dit sectie wordt eerst aandacht besteed aan het behoud van de plaatselijke fauna en flora. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen de problematieken in verband met het klein en het grof wild, en wordt vervolgens aandacht besteed aan het specifieke geval van de kraaiachtigen. Vervolgens richten we ons op één van de opdrachten van algemeen belang van de jager, namelijk het behoud van de ruimtelijke ordening, het behoud van de diversiteit en de veiligheid.

5.2.1. Behoud van de plaatselijke fauna en flora

De gesprekken die we met jagers hebben gevoerd, tonen aan dat de beoefening van de jacht een onmiskenbare positieve impact heeft op het behoud van fauna en flora in België. Op basis van gekruiste inlichtingen en analyses van documenten hebben we de exacte reikwijdte van die stelling kunnen nagaan. Zo onderstreept de Raad van State in haar arrest van 25 oktober 2019 de bijdrage van de jacht aan het behoud van soorten op de volgende manier: *“in het algemeen wordt niet aanbevolen om een vogelsoort in een ongunstige staat van instandhouding aan de jacht te onderwerpen, ook al is de jacht niet de oorzaak van de achteruitgang en draagt ze er ook niet aan bij, tenzij het toestaan van de jacht op een soort een sterke prikkel kan vormen om de habitats te beheren en andere factoren die tot de achteruitgang van de populatie bijdragen te beïnvloeden, en aldus bij te dragen aan de doelstelling om de populaties weer in een gunstige staat van instandhouding te brengen.”*¹¹⁰

Tegenwoordig zijn jagers zich ervan bewust dat enerzijds de populaties van grof wild op Europees niveau in het algemeen toenemen, met name als gevolg van de opwarming van de aarde en landbouwpraktijken, en dat anderzijds de populaties klein wild afnemen, en dan met name laagland-soorten (bijvoorbeeld fazanten, patrijzen en hazen). Deze achteruitgang is met name te wijten aan de wijziging van hun biotoop, veroorzaakt door de verstedelijking, ontwikkeling van wegeninfrastructuur en industriële landbouwpraktijken die het ecosysteem van de vlakten fundamenteel hebben veranderd, waardoor het systeem niet meer zo goed voldoet aan de behoeften van deze soorten als voorheen.¹¹¹

Daarnaast proberen jagers de verschillende soorten waarop in België (al dan niet) mag worden gejaagd te behouden, zowel om de duurzaamheid van hun activiteit te garanderen als hun betrokkenheid met de natuur. Wanneer in een bepaald gebied wordt gejaagd, is er een actief beheer van dit gebied dat door de jager zelf wordt gefinancierd en uitgevoerd (bijv. herstel van biotopen, uitroeiing van roofdieren enz.) met het oog op het behoud van die soorten. De jager voert bosbouwactiviteiten en andere beheerswerken uit, zoals het planten van verschillende soorten bomen en hagen, die het bos gastvrijer maken voor de fauna, en dit heeft een gunstig effect op de flora. Door de biodiversiteit te bevorderen, verbeteren jagers de veerkracht van bossen en vlakten.

Volgens voorstanders van de jacht heeft een soort waarop niet mag worden gejaagd, de neiging te verdwijnen. Dat is bijvoorbeeld het geval van het korhoen, waarop al lang niet meer mag worden gejaagd, maar die intussen toch bijna volledig verdwenen is in België.¹¹² ¹¹³ In Wallonië hebben de overheden dit goed begrepen: de jacht op de patrijs bijvoorbeeld, waarvan de populatie sinds enkele jaren sterk afneemt, is toegestaan, maar op voorwaarde dat door de wildbeheereenheden beheersplannen worden opgesteld die de herplaatsing ervan bevorderen.¹¹⁴

¹¹⁰ Arrest van de Raad van State nr. 245.927 van 25 oktober 2019.

¹¹¹ La Libre, 2017, <https://www.chasse.be/files/files/2017-article-llb-20170126.pdf>.

¹¹² Le Soir, 2017, <https://www.lesoir.be/art/1191824/article/demain-terre/biodiversite/2016-04-25/tetras-lyre-disparait-nos-regions>.

¹¹³ Notre Nature, 2021, <https://www.onzenatuur.be/artikel/hoe-zou-het-nog-zijn-met-het-korhoen-in-de-hoge-venen>.

¹¹⁴ L'Avenir, 2021, <https://www.lavenir.net/fil-info/belgiqueetmonde/2021/08/23/sauver-la-perdrix-grise-avec-les-chasseurs-ZXN4GPLYJNCABF4CLCIONU43WU/>.

Klein wild en waterwild

Kunstmatig met de hand voederen van klein wild en waterwild door de jager is noodzakelijk in perioden waarin op de velden geen voedsel voor deze soorten kan worden gevonden of wanneer de natuurlijke voorzieningen ontoereikend worden.¹¹⁵ Moderne landbouwpraktijken laten velden en weiden in de winter vaak braak liggen, waardoor weinig hulpmiddelen en schuilplaatsen voor de dieren overblijven. Bovendien zijn veel soorten klein wild zeer gevoelig voor vocht en kou, die de belangrijkste oorzaken zijn van sterfte onder vogels, fazanten en patrijzen. Dit rechtvaardigt het belang van een schuilplaats en de beschikbaarheid van natuurlijk voedsel.

Het probleem van kraaiachtigen

Voor de Belgische landbouwers wordt de schade door kraaiachtigen aan zaaillingen van zomergranen, maïs, zaaibedden en MAEC-stroken¹¹⁶ steeds zorgwekkender. In juni 2022 is bijvoorbeeld alleen al in Haspengouw, sinds het begin van het jaar, meer dan 100 hectare gedecimeerd door kraaien.^{117 118} Deze zijn zaadeters, maar ook omnivoren en vallen zowel gewassen als kleine laaglandsoorten aan.

Steeds meer landbouwers doen daarom een beroep op jagers om hen te helpen om die invasies tegen te gaan - een mooi voorbeeld van de samenwerking die kan bestaan tussen jagers en landbouwers.¹¹⁹ De jagers kunnen deze toename van de populatie kraaiachtigen echter niet ongehinderd bestrijden, aangezien die soorten beschermd zijn.

Aan de gewestelijke instellingen kan een ontheffing worden gevraagd om op de kraaiachtigen te jagen, maar die procedure kan soms vrij veel tijd in beslag nemen. Jagers en landbouwers hopen daarom dat de afwijkingsprocedure van hun bescherming wordt vereenvoudigd. Hun populatie wordt namelijk onbeheersbaar en hun schade is niet alleen voor de landbouwer, maar ook voor de populaties van laaglandfauna aanzienlijk. Voor de vogelbeschermingsverenigingen is de door deze dieren veroorzaakte schade nog te gering om een vermindering van hun bescherming te rechtvaardigen. In plaats daarvan geven zij de intensieve landbouw de schuld van de achteruitgang van de fauna in het laagland.^{120 121}

Grof wild

Onder bepaalde specifieke, in een Besluit van de Waalse Regering vastgestelde voorwaarden kunnen Belgische jagers ook deelnemen aan het bijvoederen van grof wild en ontradende bijvoeding van wilde zwijnen, maar alleen ten zuiden van de Samber-en-Maas-as.¹²² Terwijl bijvoeding tot doel heeft het agro-sylvo-cynegetisch evenwicht te waarborgen in de maanden waarin het bos niet in de behoeften van de dieren kan voorzien, wordt ontradende bijvoeding omschreven als aanvullende voeding die wordt georganiseerd om wilde zwijnen ervan te weerhouden zich op de akkers te voeden.¹²³

Bij sommige tegenstanders van de jacht wordt soms intensief gejaagd om de dieren op hun grondgebied te concentreren en zo de jacht aantrekkelijker te maken.¹²⁴

De populatie wilde zwijnen is enorm toegenomen (er wordt gesproken over een verdrievoudiging van de populatie in 30 jaar), waardoor het risico op schade voor de landbouwers toeneemt.^{125 126}

¹¹⁵ Associations des Gardes Chasse-Pêche Particuliers et des Piégeurs de l'Aisne ("Verenigingen van opzichters voor de jacht en visvangst en vallenzetters van Aisne"), 2022, <https://www.agc3pa02.fr/actualite-172-petit-gibier-l-agrainage.html>.

¹¹⁶ MAEC: méthodes agro-environmentales et climatiques ("agromilieue- en klimaatmethodes").

¹¹⁷ RTL, 2022, <https://www.rtl.be/info/belgique/societe/des-corneilles-ravagent-les-cultures-de-jules-agriculteur-en-hesbaye-mais-il-n-a-pas-le-droit-de-les-chasser-c-est-la-catastrophe--1382442.aspx>.

¹¹⁸ FWA, 2021, <https://www.fwa.be/elevage/les-degats-de-corvides-une-realite-de-plus-en-plus-preoccupante>.

¹¹⁹ RTL, 2022, <https://www.rtl.be/info/belgique/societe/des-corneilles-ravagent-les-cultures-de-jules-agriculteur-en-hesbaye-mais-il-n-a-pas-le-droit-de-les-chasser-c-est-la-catastrophe--1382442.aspx>.

¹²⁰ La libre, 2017, <https://www.chasse.be/files/files/2017-article-llb-20170126.pdf>.

¹²¹ Ligue Royale Belge pour la Protection des Oiseaux ("Koninklijke Belgische Liga voor Vogelbescherming"), 2017, <https://protectiondesoiseaux.be/2017/02/13/modification-de-la-loi-sur-la-conservation-de-la-nature-partie-33/>.

¹²² BWR tot bepaling van de voorwaarden voor de bijvoeding van grof wild (B.S. van 29/10/2012).

¹²³ BWR tot bepaling van de voorwaarden voor de bijvoeding van grof wild (B.S. van 11/05/1995).

¹²⁴ Stop dérives chasse, 2021, <https://stopderiveschasse.be/wp-content/uploads/2022/02/Nourrissage-du-sanglier.pdf>.

Een plaatselijk te conservatief wildbeheer heeft bijgedragen tot de ontwikkeling van de populaties, in combinatie met voeding die de dieren concentreert, waardoor op sommige plaatsen zeer hoge aantallen van herten ontstaan, met meer schade aan de flora tot gevolg.¹²⁷

Jagers verklaren het bijvoederen allereerst door het gebrek aan voedsel in de bossen. Lange tijd waren de bossen gericht op houtproductie, wat tot de verdwijning leidde van rijke natuurgebieden waar (grof) wild op natuurlijke wijze voedsel kon vinden. Tegenwoordig zeggen de jagers die tevens bezitter van het grondgebied zijn, dat zij een project voor de omschakeling van het bos zijn begonnen, zodat het bos op termijn de populaties grof wild weer op een natuurlijke wijze kan voeden. Het voederen door de jagers is dus bedoeld als afschrikmiddel, met als doel het wild, dat een gebrek aan voedsel in het bos wil compenseren, ervan te overtuigen zich niet te voeden met de aantrekkelijke gewassen van de naburige boeren.¹²⁸ Sommige dieren, zoals herten, zijn oorspronkelijk vlaktedieren, maar de open vlakten zijn nu voor hen verboden of onveilig. Daarom dient hun voeding in de bossen te worden gewaarborgd. Ook al bestaan er, zoals altijd het geval is, bepaalde excessen, geeft de Koninklijke Belgische Bosbouwmaatschappij toe dat deze praktijk het mogelijk heeft gemaakt de schade aan de gewassen te beperken.¹²⁹

Het is tevens belangrijk te onthouden dat de wildbeheereenheden oorspronkelijk werden opgericht voor een beter beheer van de hertenpopulaties in een tijd waarin de populaties afnamen. Er wordt aangenomen dat dit gecoördineerde beheer één van de factoren is die heeft geleid tot een toename van hun populaties sinds de jaren '70.

Zoals gezegd is de toename van de populatie grof wild ook het gevolg van de opwarming van de aarde, waardoor de omstandigheden gunstiger worden voor hun overleving en voortplanting, maar ook de beschikbaarheid van bosvruchten op zeer positieve wijze beïnvloedt.¹³⁰ Dit verklaart waarom de toename van de populatie wilde zwijnen tegenwoordig vooral wordt waargenomen ten noorden van de Sambre-en-Maas-as, waar de jagers het grof wild niet kunnen voederen. Dit is namelijk een van de gebieden in Europa waar het wilde zwijn was verdwenen en waar het op natuurlijke wijze terugkeert. Dit verschijnsel kan ook in heel Europa worden waargenomen, ook in regio's waar niet of nauwelijks wordt gevoederd.¹³¹ Het voederen van wilde zwijnen kan dus niet worden gebruikt als enige verklaring voor dit verschijnsel van een toenemende populatie wilde zwijnen.¹³²

Andere verzwarende menselijke factoren, onafhankelijk van de jagers, verklaren eveneens de waargenomen dynamiek van de populaties van grof wild. Zoals eerder al werd vermeld, heeft de ontwikkeling van landbouwpraktijken een weerslag gehad: de ontwikkeling van de populatie wilde zwijnen in het Waals Gewest houdt bijvoorbeeld rechtstreeks verband met de toename in het gewest van de maïsteelt (waarvan het productiegebied in 50 jaar¹³³ met een factor 10 is toegenomen), koolzaad en mosterd (die een ideale schuilplaats voor wilde zwijnen vormen). Bovendien verstoort het steeds frequentere gebruik van het bos voor "vrijtijdsbesteding" de door de dieren zo gewenste rust. Naast voedselbronnen vereist het behoud van een wildpopulatie in een bos rust om zijn rol als toevluchtsoord en voortplantingsgebied te kunnen vervullen.¹³⁴

De aantrekkingskracht van de Belgische bossen maakt ze levendiger, wat het wild verstoort, dat vervolgens vertrekt op zoek naar rustiger gebieden zoals de grote landbouwvlakten. Soms vluchten ze uit angst ook

¹²⁵ Stop derives chasse, 2021, <https://stopderiveschasse.be/chasse-et-biodiversite/>.

¹²⁶ FIEW, 2021, <https://www.iew-test.be/wp-content/uploads/2016/06/dossierchasse.pdf>.

¹²⁷ Stop derives chasse, 2021, <https://stopderiveschasse.be/chasse-et-biodiversite/>.

¹²⁸ La libre, 2007, <https://www.lalibre.be/belgique/2007/08/03/nourrir-les-sangliers-une-necessite-UGQ5OIXCWNCAXKFNXMRFVWLIA/>.

¹²⁹ La libre, 2007, <https://www.lalibre.be/belgique/2007/08/03/nourrir-les-sangliers-une-necessite-UGQ5OIXCWNCAXKFNXMRFVWLIA/>.

¹³⁰ Etat de l'environnement wallon ("toestand van het Waalse leefmilieu"), 2018, <http://etat.environnement.wallonie.be/contents/indicatorsheets/FFH%2010.html>.

¹³¹ Tack, J. (2018). Wild Boar (*Sus scrofa*) populations in Europe: a scientific review of population trends and implications for management. European Landowners' Organization, Brussels, 56 pp.

¹³² L'Avenir, 2021, [https://www.lavenir.net/actu/societe/2021/11/18/reglementation-de-la-chasse-wallonne-il-faut-integrer-les-non-chasseurs-au-debat-Y3UPC3GXJZCNTLEMHJ3UYHYHZYU/#:~:text=En%20r%C3%A9ponse%20au%20bilan%20de,par%20rapport%20r%C3%A0%202020\)%22](https://www.lavenir.net/actu/societe/2021/11/18/reglementation-de-la-chasse-wallonne-il-faut-integrer-les-non-chasseurs-au-debat-Y3UPC3GXJZCNTLEMHJ3UYHYHZYU/#:~:text=En%20r%C3%A9ponse%20au%20bilan%20de,par%20rapport%20r%C3%A0%202020)%22).

¹³³ Statbel, 2021, <https://agriculture.wallonie.be/documents/20182/43924/Chiffres-cles-de-l-agriculture-2021--L-agriculture-belge-en-chiffres.pdf/903f8b2d-954d-426f-b93d-3da5305f5e22>.

¹³⁴ ELO, 2012, https://www.wildlife-estates.eu/tartalom/publication/study_on_the_demographic_explosion_of_wild_boar_population_in_europe_1_1.pdf.

naar ongebruikelijkere gebieden. Dit verklaart waarom sommige wilde zwijnen verdwalen en soms in de buitenwijken of zelfs in de parken van bepaalde steden terechtkomen, zoals blijkt uit de wilde zwijnen die in januari 2022 in Brussel werden aangetroffen.¹³⁵

Zelfs zonder het voeden van grofwildpopulaties door jagers zouden ze ieder jaar aanzienlijk blijven groeien, totdat de toename oncontroleerbaar zou worden. Dit zou de schade aan gewassen, maar ook aan bossen nog verergeren of tot een voor de soort verwoestende gezondheids crisis kunnen leiden. De jacht is dus een manier om de soort te reguleren en de bovengenoemde klimatologische en menselijke effecten te verzachten.

Terwijl dierenbeschermingsorganisaties de jacht in het algemeen hekelen, weet de samenleving meestal niet dat de overheid afschietquota vaststelt waaraan jagers dienen te voldoen. Meer bepaald stellen de gewesten quota voor grof wild vast waaraan jagers dienen te voldoen om de populaties te reguleren. Terwijl de jachtplannen voor hertachtigen bindend zijn, gelden de genoemde quota voor wilde zwijnen in Wallonië als niet-verplichte doelstellingen. Wanneer niet aan de quota voor hertachtigen wordt voldaan, leidt dit tot het opstellen van processen-verbaal met boetes en in sommige gevallen tot strafrechtelijke vervolging. Jagers hebben dus ook een plicht tegenover de gewesten en indien zij die niet volledig vervullen, worden zij zowel strafrechtelijk als financieel gestraft.¹³⁶

Het lijkt er dus op dat de jacht in België, ongeacht of het al dan niet klein of grof wild betreft, zeer positief is voor het behoud van de plaatselijke fauna en flora.

5.2.2. Ruimtelijke ordening

De redenen die jagers aanvoeren om hun praktijk te rechtvaardigen zijn talrijk: het gevoel weer bij de natuur te horen, populaties van wilde en niet-gedomesticeerde soorten reguleren, een landelijk erfgoed voortzetten enz. Hoewel jagers vooral worden gezien als schutters, besteden zij ook het grootste deel van hun tijd aan het ontwikkelen van hun grondgebied om het voor wild geschikt te maken.¹³⁷ De jager neemt dus vele initiatieven om zijn jachtgebied te ontwikkelen, waarvan de belangrijkste hieronder worden beschreven:

- Indien hij de vele taken die nodig zijn om een jachtgebied te onderhouden niet zelf kan uitvoeren, wijst hij een jachtopziener aan die verantwoordelijk is, zoals vermeld in hoofdstuk '3. *De jacht in België*', van het dagelijkse beheer van dat grondgebied. Dit is een persoon die zich volledig toelegt op het beheer en de bescherming van het bos of open vlakte, die dagelijks ter plaatse is, zodat de toestand regelmatig kan worden gecontroleerd en eventuele problemen vroegtijdig kunnen worden opgespoord. Zo waren jachtopzieners en jagers de eersten die waarschuwen voor de afname van de populatie van bepaalde soorten en de achteruitgang van biotopen in intensief bebouwde gebieden.¹³⁸
- Hij (her)plant bomen, struiken, heggen enz. wanneer dat nodig is en verbetert zo de biotoop voor wild en prooi.
- Om het wild onderdak te bieden, roept de jager ook open voederplaatsen in het leven waar het wild zijn voedsel kan halen.¹³⁹ Hij zorgt ook voor drinkplaatsen zodat het wild kan komen drinken in de zwaardere seizoenen.
- Hij maait paden en onderhoudt brandgangen en draagt zo bij aan goed bosbeheer en brandpreventie. Hij is een ecologische wachter en speelt een actieve rol in het toezicht op de gezondheid ervan.

Ieder jachtterrein wordt dus voortdurend ontwikkeld om het wild te herbergen en te behouden, en de jaarlijkse inkomsten uit de jacht worden vaak bijna volledig besteed aan het onderhoud en de ontwikkeling van de bossen.¹⁴⁰

¹³⁵ La libre, 2022, <https://www.lalibre.be/regions/bruxelles/2022/01/27/remarquable-un-troupeau-de-sangliers-en-balade-sur-lavenue-de-tervuieren-a-woluwe-saint-pierre-IZWTSXFPQJHZ3J2RU6DKSM72DA/>.

¹³⁶ La libre, 2013, <https://www.lalibre.be/debats/ripostes/2013/10/13/la-chasse-necessite-ecologique-ou-simple-divertissement-D6D7M2OSSRCERNFX64KAR4QWIM/>.

¹³⁷ Le soir, 2015, <https://www.lesoir.be/art/1004952/article/debats/2015-10-01/pourquoi-chasse-fait-elle-tant-d-adeptes>.

¹³⁸ Journées de la chasse ("Dag van de Jacht"), 2019, <http://www.journeesdelachasse.be/files/files/Brochure-JDC-2019-VO.pdf>.

¹³⁹ Le Robert, 2022,

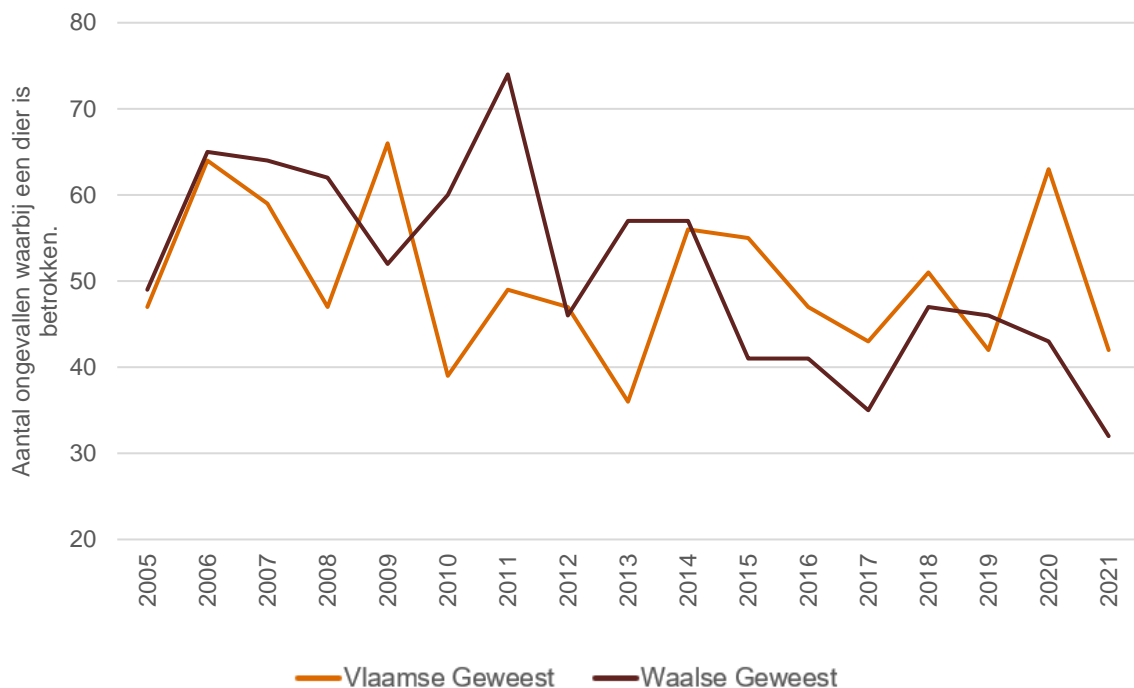
<https://dictionnaire.lerobert.com/definition/gagnage#:~:text=Terres%20labour%C3%A9es%20o%C3%B9%20vont%20paistre%20les%20bestiaux>.

5.2.3. Omheiningen langs de wegen

Naast de bovengenoemde elementen van ruimtelijke ordening zijn er ook een aantal ‘openbare’ voorzieningen buiten het jachtgebied, zoals omheiningen langs wegen die door bossen lopen, die zijn opgericht om automobilisten te beschermen tegen wild dat deze wegen zou kunnen oversteken.

De laatste jaren zijn de populaties van grof wild, vooral wilde zwijnen, toegenomen. Sinds 2005 is het aantal door dieren veroorzaakte verkeersongevallen met alle soorten voertuigen in beide gewesten echter relatief constant gebleven of zelfs licht gedaald (zie Figuur 43). Uit statistieken van Statbel en het Agence Wallonne de Sécurité Routière (ASWR) (“Waalse dienst voor verkeersveiligheid”) blijkt dat in alle provincies in de periode 2017-2021 tussen de 3 en de 10 ongevallen met dieren per jaar plaatsvinden. Zoals blijkt uit Figuur 44 (p.72), blijft het aandeel van de ongevallen met dieren in het totale aantal ongevallen met letsel hoger in de provincies Namen en Luxemburg, waar meer grof wild voorkomt.

Figuur 43 - Verloop van het aantal lichamelijke ongevallen waarbij een dier is betrokken in België (ASWR, 2022)

Er dient evenwel te worden opgemerkt dat de door dieren veroorzaakte ongevallen in België nog steeds klein zijn in vergelijking met het totale aantal verkeersongevallen. Tussen 2017 en 2021 vertegenwoordigden zij immers slechts 0,2% van de ongevallen in het Vlaamse Gewest en 0,4% in het Waalse Gewest.¹⁴¹

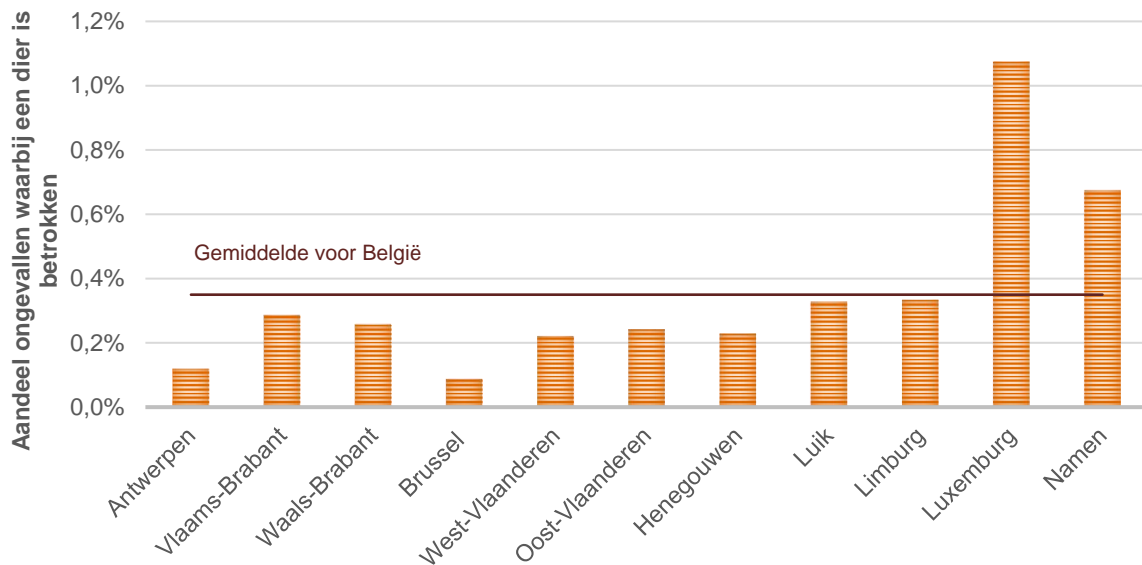
In absolute aantallen is de provincie Oost-Vlaanderen het zwaarst getroffen (in totaal 70 ongevallen met een dier in de periode 2017-2021), gevolgd door de provincies Luik (in totaal 53 in dezelfde periode), Namen (49) en Luxemburg (47), die dichterbij bossen zijn bedekt. Bij een fout van zijn kant kan de jachtorganisator 24 uur na de jachtpartij aansprakelijk worden gesteld voor wildschade.¹⁴² Om de risico's zoveel mogelijk te beperken, neemt hij daarom de verantwoordelijkheid voor het plaatsen van omheiningen op risicovolle plaatsen, waaronder wegen. Met deze inrichtingen draagt hij bij aan de verbetering van de veiligheid op de Belgische wegen.

¹⁴⁰ La libre, 2022, <https://www.lalibre.be/planete/environnement/2022/02/27/ce-nest-pas-parce-quon-coupe-du-bois-quon-massacre-la-foret-L5BOHMABINEYTOSZFIFTN4MXPE/>.

¹⁴¹ AWSR, 2022.

¹⁴² Informatie uit interviews met verschillende verzekeringsmakelaars.

Deze actie van de jager komt a priori goed tot uiting in de statistieken, waar het aantal ongevallen niet evenredig is toegenomen met de groei van de populatie wilde zwijnen. Toch wordt de jager soms in sommige van zijn handelingen tegengehouden door het bestuur, dat het dierenverkeer voorrang geeft boven de verkeersveiligheid.

Figuur 44 - Aandeel ongevallen waarbij een dier is betrokken in België (ASWR, 2022)

5.2.4. De plaatsing van omheiningen rond gewassen

Zoals eerder al werd gezegd, proberen jagers en boeren in de meeste gevallen samen te werken om zo goed mogelijk samen te leven. Merk op dat het herstel van door grof wild veroorzaakte schade aan velden, vruchten en gewassen de verantwoordelijkheid is van iedere houder van het jachtrecht van de bossen waaruit het wild afkomstig is.¹⁴³ De jager is aansprakelijk voor alle schade die door wild aan de landbouw wordt toegebracht tot op een aanzienlijke afstand van zijn jachtgebied (soms tot 3 km volgens sommige erkende deskundigen). Wildschade aan gewassen is dan ook een groot probleem dat onenigheid kan veroorzaken tussen jagers en boeren. De landbouwer hoeft immers geen schuld van de houder van het jachtrecht te bewijzen om hem aansprakelijk te stellen, aangezien hij per definitie aansprakelijk wordt gesteld. De landbouwer dient enkel de schade te kunnen aantonen en het perceel te kunnen identificeren waarvan het voor de schade verantwoordelijke dier afkomstig is.¹⁴⁴ In dit verband investeren veel jagers in omheiningen op het terrein van de naburige landbouwer om de schade die het wild zou kunnen aanrichten tot een minimum te beperken. In geval van schade kunnen beide partijen echter een minnelijke schikking treffen en bij gebreke van overeenstemming tussen de partijen kan de landbouwer altijd een vordering instellen bij de vrederechter. In Vlaanderen kan weliswaar geen enkele houder van een jachtrecht aansprakelijk worden gesteld voor wildschade, al biedt het gewest onder bepaalde voorwaarden wel een rechtstreekse vergoeding aan de landbouwers.¹⁴⁵

Door de verschillende voorzieningen die jagers aanbrenge, kunnen we daaruit afleiden dat zij ook deelnemen aan opdrachten van openbaar nut voor de samenleving vanwege de inrichting van het grondgebied waaraan zij bijdragen. Deze inrichtingen vereisen aanzienlijke bijdragen die door de jagers voor hun rekening wordt genomen, niet alleen ter verbetering van de biodiversiteit maar ook voor de verkeersveiligheid en de landbouwproductiviteit. Hoewel ruimtelijke ordening hier is opgenomen in de sectie over de milieueffecten van de jacht, zou dit onderdeel in zekere zin ook kunnen worden opgenomen in de sectie over de sociale gevolgen van deze activiteiten.

¹⁴³ Wet van 14 juli 1961 tot regeling van het herstel der door grof wild aangerichte schade.

¹⁴⁴ Agriculture Wallonie ("Landbouw Wallonië"), 2019, <https://agriculture.wallonie.be/degats-de-gibier>.

¹⁴⁵ Zie voorwaarden: <https://www.vlaanderen.be/vergoeding-voor-schade-door-jachtwildsoorten-of-beschermdediersoorten>.

6. Conclusie

Dankzij deze studie kon de economische impact van de jacht in België worden onderzocht en gekwantificeerd, met name wat de uitgaven van jagers en organisatoren van de jacht betreft. Dit werk heeft het mogelijk gemaakt om het effect van de beoefening van jachtactiviteiten op ons grondgebied te meten door te trachten de verankering ervan in onze samenleving in geld uit te drukken. In totaal en onder voorbehoud van de in dit rapport uiteengezette hypothesen, wordt het economische gewicht van de jacht in België op meer dan **394 miljoen euro per jaar** geraamd. Aangezien dit cijfer geen rekening houdt met de uitgaven van jachttopzichers, drijvers, gidsen, enz., dient dit cijfer als conservatief te worden beschouwd bij de beoordeling van het totale effect van de jacht in België. De hier vermelde economische impact is onderverdeeld in drie pijlers.

In de eerste pijler bevinden zich de rechtstreeks door jagers met woonplaats in België verrichte uitgaven. Volgens de tijdens de studie verzamelde gegevens en op basis van het geschatte minimum aantal van 24.162 actieve Belgische jagers, zouden deze uitgaven meer dan 409 miljoen euro per jaar bedragen. Aangezien sommige posten in deze eerste pijler een rechtstreekse tegenhanger hebben in de andere pijlers, dienden andere elementen te worden geneutraliseerd om dubbele tellingen te vermijden. Het gaat om (1) uitgaven voor de deelname aan (individuele en collectieve) jachtpartijen via de huur van jachtrechten, uiteen gesplitst in de verhuring van particuliere jachtrechten (tweede pijler) en inkomsten voor overheden uit de verhuring van openbare jachtrechten (derde pijler), en (2) uitgaven voor jachtverloven en -vergunningen, die werden opgenomen in de inkomsten voor overheden (derde pijler). Nadat deze cijfers werden afgetrokken, verkrijgen wij na correctie een bedrag van ongeveer 233 miljoen euro per jaar.

De tweede pijler omvat de uitgaven voor de organisatie van jachtdagen in België. Het totaal van deze uitgaven, geraamd op basis van gegevens van jachtorganisatoren en de gesprekken met actoren uit de sector, wordt geschat op ongeveer 137 miljoen euro per jaar.

De derde pijler bestaat uit de overheidsinkomsten uit de beoefening van de jacht in België. Op grond van de officiële gegevens van de gewestelijke overheidsdiensten worden die inkomsten voor de overheidsfinanciën op meer dan 24 miljoen euro per jaar geraamd. De onrechtstreekse belastingen en accijnzen die door de staat worden geïnd op handelstransacties van jagers en jachtorganisatoren, werden niet in deze pijler opgenomen, aangezien deze bedragen reeds in de andere twee pijlers werden meegerekend.

In deze studie werden ook kort de economische gevolgen onderzocht van een verbod op de jacht zoals die momenteel in België wordt beoefend. Naar voorbeeld van het kanton Genève, waar de jacht sinds 1974 verboden is, zou een jachtverbod in België zowel tot een verlies aan inkomsten voor de gewesten (door het wegvallen van de belastingen op jachtactiviteiten) als tot extra uitgaven voor de regulering van wildpopulaties leiden. De kosten van een dergelijk scenario worden geschat op meer dan 33 miljoen euro per jaar voor de overheid alleen, nog afgezien van het verlies aan inkomsten voor particuliere actoren die verbonden zijn met de jachtwereld.

Uit deze studie is ook gebleken dat de jacht weliswaar een economische sector op zichzelf is, maar ook een activiteit die door zijn sociale wortels in onze gebieden een symbool van de identiteit is dat verder reikt dan onze grenzen. Zij maakt talrijke interacties, sociale banden, populaire, culturele en artistieke evenementen, toeristische evenementen en de ontwikkeling van landelijke entiteiten mogelijk.

Bovendien zorgen de diensten die door de jacht aan natuurlijke ecosystemen worden verleend (regulering van de dierenpopulaties, gezondheidscontrole, ontwikkeling en onderhoud van de grondgebieden enz.) voor ondersteuning van het ecologische en maatschappelijke nut van de jachtsector en de daaraan toebehorende structuren, zoals de wildbeheereenheden. Het toezicht op wildbeheerpraktijken door de gewestelijke overheden waarborgt de positieve maatschappelijke gevolgen ervan.

Hoewel de beoefening van de jacht een debat binnen onze samenleving oproept waarop dit rapport niet ingaat, blijkt uit deze studie dat de jacht een niet te verwaarlozen economische bijdrage levert aan België en zijn gewesten, alsook voor vele particuliere actoren die met de jachtwereld verbonden zijn, en tevens een erkende sociale en ecologische rol vervult.

7. Bijlagen

Bijlage 1 - Vragenlijst bestemd voor jagers

De jachtwereld, verenigd rond de Belgische delegatie van de Internationale Jachtraad voor het Behoud van het Wild (CIC) en ondersteund door de Belgische jachtverenigingen, heeft het plezier om u uit te nodigen om deel te nemen aan een vragenlijst die ons toelaat de economische impact van de jacht in België beter te begrijpen. Deze vragenlijst wordt uitgevoerd door PwC België.

Deze vragenlijst is beschikbaar van 5 tot 23 mei 2022 en zal niet meer dan 15 minuten van uw tijd in beslag nemen. Doordat het doel van deze enquête is om de impact van de jacht op de Belgische economie te meten, hebben wij uw bijdrage meer dan ooit nodig om de meest volledige informatie te verkrijgen over de passie die ons allen verenigt.

Wij garanderen u dat de resultaten van deze enquête volledig anoniem zullen worden behandeld en dat het niet mogelijk zal zijn om een verband te leggen tussen de persoon die op deze enquête reageert en de verschillende geregistreerde reacties. Wij danken u bij voorbaat voor uw medewerking en houden ons eraan om u de resultaten van deze studie te bezorgen zodra deze is afgerond.

Belangrijke opmerking: gezien de recente gebeurtenissen die een impact hebben gehad op de activiteiten met betrekking tot onze passie in de afgelopen jaren (de Covid-19 crisis, de Afrikaanse varkenspest, enz.), verzoeken wij u vriendelijk om de gestelde vragen te beantwoorden op basis van een zogenaamd “normaal” jaar, dat wil zeggen een kalenderjaar waarin wordt gejaagd zonder enige verstorende gebeurtenis.

A. Demografische vragen

- (1) Geslacht
 - Man
 - Vrouw
 - X

- (2) Leeftijd
 - <25
 - 25-45
 - 46-65
 - 65+

- (3) Hoofdverblijfplaats
 - Antwerpen
 - Brussel
 - Henegouwen
 - Limburg
 - Luik
 - Luxemburg
 - Namen
 - Oost-Vlaanderen
 - Vlaams-Brabant
 - Waals-Brabant
 - West-Vlaanderen

B. Vragen gerelateerd aan de uitoefening van uw jacht

(4) Van welk gewest bezit u een geldig jachtverlof?

Kruis alle opties aan die van toepassing zijn

- Jachtverlof uitgegeven door het Vlaams Gewest
- Jachtverlof uitgegeven door het Waals Gewest

(5) In welke provincie jaagt u gewoonlijk?

Kruis alle opties aan die van toepassing zijn waar u minimum 1 keer per jaar gaat jagen

- Antwerpen
- Henegouwen
- Limburg
- Luik
- Luxemburg
- Namen
- Oost-Vlaanderen
- Vlaams-Brabant
- Waals-Brabant
- West-Vlaanderen

(6) Waar jaagt u het meest?

Gelieve een klassement te maken van de drie provincies waar u het meeste jaagt, waarbij de eerste keuze de provincie is waar u het meeste jaagt.

1ste provincie: _____

2de provincie: _____

3de provincie: _____

(7) Aan welke soort van jachtpartijen (en gerelateerde activiteiten) neemt u gewoonlijk deel?

Kruis alle opties aan die van toepassing zijn en geef, indien mogelijk, de hoeveelheid jachtpartijen per soort waaraan u deelneemt aan.

- Collectieve jachtpartijen _____ dagen/ jaar gemiddeld
- Individuele jachtpartijen _____ dagen/ jaar gemiddeld
- Andere soorten (schietsport, training ...) _____ dagen/ jaar gemiddeld

(8) Op welk soort wild jaagt u gewoonlijk?

Kruis alle opties aan die van toepassing zijn en geef, indien mogelijk, de hoeveelheid jachtpartijen per soort waaraan u deelneemt aan.

- Grofwild _____ dagen/jaar gemiddeld
- Klein wild (incl. waterwild en overig wild) _____ dagen/jaar gemiddeld

(9) Jaagt u ook soms in het buitenland?

- Nee
- Ja

Indien « Ja » :

Gelieve te verduidelijken in welke land(en) : _____

Hoeveel keer per jaar reist u naar het buitenland om te jagen?

- 1
- 2
- 3
- Meer dan 3

Wat is uw gemiddeld, jaarlijks budget om in het buitenland te jagen ?

- Minder dan 1.000 euro
- 1.000-5.000 euro
- 5.000-10.000 euro
- Meer dan 10.000 euro

C. Specifieke uitgaven die gerelateerd zijn aan de praktijk van de jacht

Verzekeringsuitgaven

(10) Wat is het gemiddelde bedrag dat u per jaar uitgeeft aan verzekeringen gerelateerd aan de jacht (inclusief eventuele verzekeringen gerelateerd aan uw jachtwapens)?
_____ €

Wapens en munitie

(11) In de laatste 10 jaar, wat zijn uw gemiddelde jaarlijkse uitgaven met betrekking tot de aankoop van jachtwapens en de gerelateerde accessoires (inclusief richtkijkers, afstandmeters, verrekijkers...)?
_____ € / jaar over de loop van de laatste 10 jaar

(12) Wat zijn uw gemiddelde jaarlijkse uitgaven voor het onderhoud van uw jachtwapens?
_____ € / jaar

(13) Wat zijn uw gemiddelde jaarlijkse uitgaven voor munitie?
_____ € / jaar

Kleren en accessoires

- (14) In de laatste 5 jaar, wat zijn uw gemiddelde jaarlijkse uitgaven met betrekking tot de aankoop van jachtkledij en specifieke accessoires voor de jacht (jassen, schoenen, laarzen...)?
_____ € / jaar over de loop van de laatste 5 jaar

Uitgaven voor uw verplaatsing

- (15) Hoeveel km denkt u gemiddeld per jaar te rijden voor al uw verplaatsingen gerelateerd aan de jacht?
_____ km/jaar
- (16) Bent u in het bezit van een auto die (bijna) exclusief gebruikt wordt voor het jagen?
- Nee
 - Ja

Indien « ja » :

Over de laatste tien jaar, wat zijn uw gemiddelde jaarlijkse uitgaven met betrekking tot de aankoop van een wagen exclusief voor de jacht?

_____ € / jaar

Indien « nee » :

Heeft uw passie voor de jacht de keuze van uw huidige wagen, die u dagelijks gebruikt, beïnvloedt?

Ja
Nee

Indien « ja » :

Hoe hoog schat u de extra kosten die jaarlijks worden gegenereerd door uw keuze voor een voertuig dat is aangepast aan de jachtpraktijk in vergelijking met het type voertuig dat u anders zou hebben gekocht?

_____ € / jaar

Jacht gerelateerde dieren en hulpkrachten

- (17) Bent u in het bezit van dieren die u inzet bij de jacht (jachthonden, speurhonden, fretten, valken...)
- Nee
 - Ja

Indien « ja » :

Wat zijn uw gemiddelde jaarlijkse uitgaven voor/aan :

Aankop van dieren :	_____ € /jaar
Dierenarts :	_____ € /jaar
Dierenvoeding :	_____ € /jaar
Opleiding :	_____ € /jaar
Accomodatatie :	_____ € /jaar

Taxidermie

"De kunst van het bewerken of opzetten van dode dieren".

- (18) In de laatste 5 jaar, wat zijn uw gemiddelde jaarlijkse uitgaven voor taxidermie?
_____ € / jaar over de loop van de laatste 5 jaar

D. Uitgaven die direct gerelateerd zijn aan de deelname aan een jacht

- (19) Wat is het budget dat u jaarlijks uitgeeft aan uw deelname van collectieve jachtpartijen ?
- Jacht-aandelen en jachtactiviteiten: _____ € / jaar
 - Hoedengeld en fooi: _____ € / jaar
 - Andere types van uitgaven (radio licentie...): _____ € / jaar
- (20) Wat is het budget dat u jaarlijks uitgeeft aan uw individuele jachtactiviteiten (bersjacht, aanzitjacht, loerjacht,)?
- Jacht-aandelen en jachtactiviteiten: _____ € / jaar
 - Hoedengeld en fooi: _____ € / jaar

- (21) Zonder rekening te houden met de bovengenoemde uitgaven, welk budget besteedt u jaarlijks aan vrijetijds-, culturele en toeristische activiteiten die verband houden met uw jachtdagen (aankoop of abonnement op tijdschriften, conferenties, bezoeken van parken en musea, culturele activiteiten, enz.)?
- Ik heb dergelijke kosten niet
 - Minder dan 100 euro per jaar
 - Tussen 100 en 500 euro per jaar
 - Meer dan 500 euro per jaar
- (22) Wanneer u deelneemt aan een jacht in België, boekt u dan soms ook een accommodatie in de buurt van waar u de volgende dag zal jagen?
- Nee
 - Ja

Indien « Ja » :

Hoeveel nachten (hotel, B&B, gastenkamers...) reserveert gemiddeld per jaar u in België wanneer u gaat jagen ?

- Minder dan 5 nachten per jaar
- Tussen 5 to 10 nachten per jaar
- Meer dan 10 nachten per jaar

Wat is uw gemiddeld jaarlijks budget dat u hieraan spendeert?
(inclusief de maaltijden die u hier neemt)

____ € /jaar

Bijlage 2 – Vragenlijst bestemd voor organisatoren

De jachtwereld, verenigd rond de Belgische delegatie van de Internationale Jachtraad voor het Behoud van het Wild (CIC) en ondersteund door de Belgische jachtverenigingen, heeft het plezier om u uit te nodigen om deel te nemen aan een vragenlijst die ons toelaat de economische impact van de jacht in België beter te begrijpen. Deze vragenlijst wordt uitgevoerd door PwC België.

Deze vragenlijst is beschikbaar van 5 tot 23 mei 2022 en zal niet meer dan 15 minuten van uw tijd in beslag nemen. Doordat het doel van deze enquête is om de impact van de jacht op de Belgische economie te meten, hebben wij uw bijdrage meer dan ooit nodig om de meest volledige informatie te verkrijgen over de passie die ons allen verenigt.

Wij garanderen u dat de resultaten van deze enquête volledig anoniem zullen worden behandeld en dat het niet mogelijk zal zijn om een verband te leggen tussen de persoon die op deze enquête reageert en de verschillende geregistreerde reacties.

Wij danken u bij voorbaat voor uw medewerking en houden ons eraan om u de resultaten van deze studie te bezorgen zodra deze is afgerond.

Belangrijke opmerking: gezien de recente gebeurtenissen die een impact hebben gehad op de activiteiten met betrekking tot onze passie in de afgelopen jaren (de Covid-19 crisis, de Afrikaanse varkenspest, enz.), verzoeken wij u vriendelijk om de gestelde vragen te beantwoorden op basis van een zogenaamd "normaal" jaar, dat wil zeggen een kalenderjaar waarin wordt gejaagd zonder enige versturende gebeurtenis.

Uitgaven gerelateerd aan de organisatie van een jacht

(1) Bent u organisator van een jacht op grof wild?

- Nee
- Ja

Indien « Ja » :

Hoeveel jachtdagen organiseert u per jaar ? ___

Probeer aan te geven wat uw totale uitgaven hiervoor zijn op jaarbasis
(Gelieve "0" aan te geven indien een uitgave niet van toepassing is voor u) :

Huur van jachtrechten :	___ € / jaar
Drijvers / oprapers / gidsen :	___ € / jaar
Jachtopzichter (alles inbegrepen) :	___ € / jaar
Aangeboden traiteurdiensten :	___ € / jaar
Dierenarts uitgaven :	___ € / jaar
Materiële uitgaven (miradors, quads, ...) :	___ € / jaar
Uitgaven aan de inrichting van het jachtrevier :	___ € / jaar
Verzekeringskosten :	___ € / jaar
Opgelopen schade door wild :	___ € / jaar
Wildbeheer (voeding, ...) :	___ € / jaar
Bijdragen (Wildbeheereenheid, radiovergunningen...) :	___ € / jaar
Andere soorten van uitgaven :	___ € / jaar
Specificeer deze andere kostensoorten indien van toepassing: ___	

(2) Bent u organisator van jachtpartijen op klein wild?

- Nee
- Ja

Indien « Ja » :

Hoeveel jachtdagen organiseert u per jaar ? ___

Probeer aan te geven wat uw totale uitgaven hiervoor zijn op jaarbasis
(Gelieve "0" aan te geven indien een uitgave niet van toepassing is voor u) :

Huur van jachtrechten :	___ € / jaar
Drijvers / oprapers / gidsen :	___ € / jaar
Jachtopzichter (alles inbegrepen) :	___ € / jaar
Aangeboden traiteurdiensten :	___ € / jaar
Dierenarts uitgaven :	___ € / jaar
Materiële uitgaven (miradors, quads, ...) :	___ € / jaar
Uitgaven aan de inrichting van het jachtrevier :	___ € / jaar
Verzekeringskosten :	___ € / jaar
Opgelopen schade door wild :	___ € / jaar
Wildbeheer (voeding, ...) :	___ € / jaar
Bijdragen (Wildbeheereenheid, radiovergunningen...) :	___ € / jaar
Andere soorten van uitgaven :	___ € / jaar

Specificeer deze andere kostensoorten indien van toepassing: ___

(3) Genereert u inkomsten uit de verkoop van wild?

- Ja
- Nee

Indien « Ja » :

Inkomsten uit de verkoop van wild : ___ €/jaar

(4) Bent u de voorzitter/voorzitster van een jachtvereniging?

- Ja
- Nee

Indien « Ja » :

Hoeveel jacht-aandelen zijn er per jachtactiviteit voor uw jachtvereniging?

Wat is de oppervlakte van het jachtterrein? ___ ha

Wie is de hoofdeigenaar van het terrein ?

- Privé
- Het gewest
- De gemeente(s)
- Andere (OCMW, kerkfabriek...)

Bijlage 3 – Vragenlijst bestemd voor wildbeheereenheden

De jachtwereld, verenigd rond de Belgische delegatie van de Internationale Jachtraad voor het Behoud van het Wild (CIC) en ondersteund door de Belgische jachtverenigingen, heeft het plezier om u uit te nodigen om deel te nemen aan een vragenlijst die ons toelaat de economische impact van de jacht in België beter te begrijpen. Deze vragenlijst wordt uitgevoerd door PwC België.

Deze vragenlijst is beschikbaar van 23 tot 29 mei 2022 en zal niet meer dan 20 minuten van uw tijd in beslag nemen. Doordat het doel van deze enquête is om de impact van de jacht op de Belgische economie te meten, hebben wij uw bijdrage meer dan ooit nodig om de meest volledige informatie te verkrijgen over de passie die ons allen verenigt.

Wij garanderen u dat de resultaten van deze enquête volledig anoniem zullen worden behandeld en dat het niet mogelijk zal zijn om een verband te leggen tussen de wildbeheereenheid die op deze enquête reageert en de verschillende geregistreerde reacties. Wij danken u bij voorbaat voor uw medewerking.

Belangrijke opmerking: Deze vragenlijst is enkel bedoeld voor Vlaamse wildbeheereenheden. Verder is het van uiterst belang dat u alles zo accuraat mogelijk invult en dus verzoeken wij u om de juiste gegevens bij de hand te nemen. Antwoorden met afgeronde cijfers zullen worden verwijderd. Antwerpen

(1) In welke provincie(s) bevindt uw wildbeheereenheid zich?

- Waals-Brabant
- Henegouwen
- Luik
- Luxemburg
- Namen

(2) Hoeveel leden telt uw wildbeheereenheid op dit moment? _____

(3) Wat is het bedrag van uw jaarlijkse lidgeld? (€/lid, indien dit op een andere manier wordt berekend dan per lid, gelieve te verduidelijken)

Financiële gegevens

Zoals voordien aangegeven is het van uiterst belang dat dit onderdeel zo accuraat mogelijk wordt ingevuld. Wij verzekeren u nogmaals dat deze vragenlijst anoniem is en er aldus geen rechtstreekse link gelegd zal worden tussen uw wildbeheereenheid en de resultaten. **OPGELET:** Antwoorden met afgeronde cijfers zullen worden verwijderd. Wij zouden u zo graag verzoeken om de jaarrekeningen en balans bij u te nemen voor de jaren 2016-2021.

Inkomsten van het jaar 2016

- (1) Hoeveel euro bedroegen de totale inkomsten van uw wildbeheereenheid in 2016?
_____ €
- (2) Hoeveel euro bedroegen de totale inkomsten afkomstig van lidgelden van uw wildbeheereenheid in 2016?
_____ €
- (3) Hoeveel euro bedroegen de totale inkomsten afkomstig van subsidies in 2016?
_____ €
- (4) Hoeveel euro bedroegen de andere soorten van inkomsten van uw wildbeheereenheid in 2016?
_____ €
- (5) Wat waren deze andere soorten van inkomsten?

Inkomsten van het jaar 2017

- (1) Hoeveel euro bedroegen de totale inkomsten van uw wildbeheereenheid in 2017?
_____ €
- (2) Hoeveel euro bedroegen de totale inkomsten afkomstig van lidgelden van uw wildbeheereenheid in 2017?
_____ €
- (3) Hoeveel euro bedroegen de totale inkomsten afkomstig van subsidies in 2017?
_____ €
- (4) Hoeveel euro bedroegen de andere soorten van inkomsten van uw wildbeheereenheid in 2017?
_____ €
- (5) Wat waren deze andere soorten van inkomsten?

Inkomsten van het jaar 2018

- (1) Hoeveel euro bedroegen de totale inkomsten van uw wildbeheereenheid in 2018?
_____ €
- (2) Hoeveel euro bedroegen de totale inkomsten afkomstig van lidgelden van uw wildbeheereenheid in 2018?
_____ €
- (3) Hoeveel euro bedroegen de totale inkomsten afkomstig van subsidies in 2018?
_____ €
- (4) Hoeveel euro bedroegen de andere soorten van inkomsten van uw wildbeheereenheid in 2018?
_____ €
- (5) Wat waren deze andere soorten van inkomsten?

Inkomsten van het jaar 2019

- (1) Hoeveel euro bedroegen de totale inkomsten van uw wildbeheereenheid in 2019?
_____ €
- (2) Hoeveel euro bedroegen de totale inkomsten afkomstig van lidgelden van uw wildbeheereenheid in 2019?
_____ €
- (3) Hoeveel euro bedroegen de totale inkomsten afkomstig van subsidies in 2019?
_____ €
- (4) Hoeveel euro bedroegen de andere soorten van inkomsten van uw wildbeheereenheid in 2019?
_____ €
- (5) Wat waren deze andere soorten van inkomsten?

Inkomsten van het jaar 2020

- (1) Hoeveel euro bedroegen de totale inkomsten van uw wildbeheereenheid in 2020?
_____ €
- (2) Hoeveel euro bedroegen de totale inkomsten afkomstig van lidgelden van uw wildbeheereenheid in 2020?
_____ €
- (3) Hoeveel euro bedroegen de totale inkomsten afkomstig van subsidies in 2020?
_____ €
- (4) Hoeveel euro bedroegen de andere soorten van inkomsten van uw wildbeheereenheid in 2020?
_____ €
- (5) Wat waren deze andere soorten van inkomsten?

Inkomsten van het jaar 2021

- (1) Hoeveel euro bedroegen de totale inkomsten van uw wildbeheereenheid in 2021?
_____ €
- (2) Hoeveel euro bedroegen de totale inkomsten afkomstig van lidgelden van uw wildbeheereenheid in 2021?
_____ €
- (3) Hoeveel euro bedroegen de totale inkomsten afkomstig van subsidies in 2021?
_____ €
- (4) Hoeveel euro bedroegen de andere soorten van inkomsten van uw wildbeheereenheid in 2021?
_____ €
- (5) Wat waren deze andere soorten van inkomsten?

Bijlage 4 – Inkomsten voor Waalse gemeenten uit de verhuur van openbare jachtrechten

EIGENDOMMEN	Gemiddelde jaarlijkse inkomsten (2015-2019)	% van de totale inkomsten	cumulatief % van de totale inkomsten
Libin (gemeente)	651.227,77 €	5,87%	5,87%
Saint-Hubert (gemeente)	521.531,41 €	4,70%	10,56%
Gedinne (gemeente)	402.973,71 €	3,63%	14,19%
Bouillon (gemeente)	377.268,17 €	3,40%	17,59%
Manhay (gemeente)	368.585,62 €	3,32%	20,91%
Vresse (gemeente)	367.934,09 €	3,31%	24,23%
Couvin (gemeente)	362.613,43 €	3,27%	27,49%
Nassogne (gemeente)	358.715,00 €	3,23%	30,72%
Beauraing (gemeente)	298.285,16 €	2,69%	33,41%
Wellin (gemeente)	278.876,46 €	2,51%	35,92%
Daverdisse (gemeente)	263.781,05 €	2,38%	38,30%
Florenville (gemeente)	263.586,50 €	2,37%	40,67%
Bertrix (gemeente)	263.128,12 €	2,37%	43,04%
Doische (gemeente)	235.557,27 €	2,12%	45,16%
La Roche-en-Ardenne (gemeente)	228.902,45 €	2,06%	47,23%
Chimay (gemeente)	226.223,45 €	2,04%	49,26%
Chiny (gemeente)	216.535,66 €	1,95%	51,21%
Herbeumont (gemeente)	211.213,31 €	1,90%	53,12%
Bièvre (gemeente)	208.655,78 €	1,88%	55,00%
Libramont-Chevigny (gemeente)	199.951,29 €	1,80%	56,80%
Tellin (gemeente)	190.065,13 €	1,71%	58,51%
Paliseul (gemeente)	169.198,23 €	1,52%	60,03%
Philippeville (gemeente)	163.992,23 €	1,48%	61,51%
Rendeux (gemeente)	161.195,14 €	1,45%	62,96%
Aywaille (gemeente)	156.047,16 €	1,41%	64,37%
Hotton (gemeente)	147.000,56 €	1,32%	65,69%
Houffalize (gemeente)	142.933,68 €	1,29%	66,98%
Virton (gemeente)	138.094,89 €	1,24%	68,22%
Theux (gemeente)	133.818,08 €	1,21%	69,43%
Jalhay (gemeente)	125.408,95 €	1,13%	70,56%
Sivry-Rance (gemeente)	112.914,37 €	1,02%	71,57%
Stoumont (gemeente)	110.392,98 €	0,99%	72,57%
Érezée (gemeente)	103.356,40 €	0,93%	73,50%
Cerfontaine (gemeente)	95.567,54 €	0,86%	74,36%
Momignies (gemeente)	92.278,00 €	0,83%	75,19%
Tintigny (gemeente)	89.463,47 €	0,81%	76,00%
Tenneville (gemeente)	84.409,59 €	0,76%	76,76%
Neufchâteau (gemeente)	79.289,10 €	0,71%	77,47%

Vielsalm (gemeente)	77.627,47 €	0,70%	78,17%
Gouvy (gemeente)	77.482,98 €	0,70%	78,87%
Marche en Famenne (gemeente)	77.150,45 €	0,69%	79,56%
Malmedy (gemeente)	76.885,25 €	0,69%	80,26%
Lierneux (gemeente)	76.197,83 €	0,69%	80,94%
Walcourt (gemeente)	74.443,12 €	0,67%	81,61%
Hastière (gemeente)	73.004,56 €	0,66%	82,27%
Léglise (gemeente)	70.534,15 €	0,64%	82,91%
Froidchapelle (gemeente)	70.291,71 €	0,63%	83,54%
Aarlen (gemeente)	69.852,66 €	0,63%	84,17%
Houyet (gemeente)	64.406,76 €	0,58%	84,75%
Stavelot (gemeente)	63.141,47 €	0,57%	85,32%
Gerpennes (gemeente)	61.994,94 €	0,56%	85,88%
Ferrières (gemeente)	59.234,86 €	0,53%	86,41%
Étalle (gemeente)	58.793,42 €	0,53%	86,94%
Meix-Devant-Virton (gemeente)	57.477,20 €	0,52%	87,46%
Waimes (gemeente)	57.071,95 €	0,51%	87,97%
Attert (gemeente)	57.044,40 €	0,51%	88,48%
Vaux-sur-Sûre (gemeente)	51.270,48 €	0,46%	88,95%
Mettet (gemeente)	49.037,86 €	0,44%	89,39%
Thuin (gemeente)	41.013,74 €	0,37%	89,76%
Florennes (gemeente)	40.540,90 €	0,37%	90,12%
Doornik (OCMW)	40.406,73 €	0,36%	90,49%
Yvoir (gemeente)	39.019,38 €	0,35%	90,84%
Beaumont (gemeente)	37.522,24 €	0,34%	91,18%
Ciney (gemeente)	35.715,54 €	0,32%	91,50%
Somme-Leuze (gemeente)	34.428,41 €	0,31%	91,81%
Habay (gemeente)	34.048,84 €	0,31%	92,11%
Profondeville (gemeente)	33.112,49 €	0,30%	92,41%
Assesse (gemeente)	32.965,32 €	0,30%	92,71%
Sprimont (gemeente)	32.959,75 €	0,30%	93,01%
Havelange (gemeente)	29.357,92 €	0,26%	93,27%
Anhée (gemeente)	27.815,96 €	0,25%	93,52%
Dinant (gemeente)	27.583,14 €	0,25%	93,77%
Saint-Leger (gemeente)	27.056,25 €	0,24%	94,01%
Andenne (gemeente)	25.903,18 €	0,23%	94,25%
Luik (OCMW)	25.297,56 €	0,23%	94,48%
Musson (gemeente)	24.587,00 €	0,22%	94,70%
Ham-sur-Heure-Nalinnes (gemeente)	23.610,00 €	0,21%	94,91%
Gesves (gemeente)	22.536,82 €	0,20%	95,11%
Aubange (gemeente)	22.373,14 €	0,20%	95,31%
Pepinster (gemeente)	20.950,74 €	0,19%	95,50%
Ouffet (gemeente)	19.391,29 €	0,17%	95,68%
Hamois (gemeente)	18.148,14 €	0,16%	95,84%

Rouvroy (gemeente)	17.899,67 €	0,16%	96,00%
Esneux (gemeente)	17.737,09 €	0,16%	96,16%
Limburg (OCMW)	17.681,26 €	0,16%	96,32%
Anthisnes (gemeente)	17.252,80 €	0,16%	96,48%
Neupré (gemeente)	16.357,35 €	0,15%	96,62%
Plombières (gemeente)	16.242,46 €	0,15%	96,77%
Nijvel (OCMW)	16.086,52 €	0,14%	96,91%
Fosses-la-Ville (gemeente)	15.503,42 €	0,14%	97,05%
Ohey (gemeente)	14.836,32 €	0,13%	97,19%
Clavier (gemeente)	14.300,26 €	0,13%	97,32%
Érezée (OCMW)	13.297,92 €	0,12%	97,44%
Châtelet (gemeente)	13.042,57 €	0,12%	97,55%
Spa (gemeente)	11.866,92 €	0,11%	97,66%
Rochefort (gemeente)	11.782,46 €	0,11%	97,77%
Namen (gemeente)	11.276,90 €	0,10%	97,87%
Bernissart (gemeente)	10.601,57 €	0,10%	97,96%
Erquennes (gemeente)	10.333,93 €	0,09%	98,06%
Mont-de-l'Enclus (gemeente)	10.000,00 €	0,09%	98,15%
Onhaye (gemeente)	9.577,88 €	0,09%	98,23%
Saint Ghislain (gemeente)	9.509,30 €	0,09%	98,32%
Hamoir (gemeente)	9.075,02 €	0,08%	98,40%
Lobbès (gemeente)	9.010,55 €	0,08%	98,48%
Comblain-au-Pont (gemeente)	8.936,10 €	0,08%	98,56%
Jemeppe-sur-Sambre (gemeente)	8.554,48 €	0,08%	98,64%
Amay (gemeente)	8.462,57 €	0,08%	98,72%
Messancy (gemeente)	8.316,17 €	0,07%	98,79%
Fernelmont (gemeente)	8.262,55 €	0,07%	98,87%
Bastogne (gemeente)	7.935,56 €	0,07%	98,94%
Fauvillers (gemeente)	7.544,38 €	0,07%	99,00%
Huy (gemeente)	7.465,95 €	0,07%	99,07%
Grez-Doiceau (gemeente)	7.140,77 €	0,06%	99,14%
Floreffe (gemeente)	7.091,39 €	0,06%	99,20%
Aiseau-Presles (gemeente)	7.082,17 €	0,06%	99,26%
Modave (gemeente)	6.770,10 €	0,06%	99,32%
La roche (OCMW)	6.685,81 €	0,06%	99,39%
Fontaine-l'Évêque (gemeente)	6.135,87 €	0,06%	99,44%
Lessines (OCMW)	5.520,83 €	0,05%	99,49%
Gembloux (gemeente)	5.429,81 €	0,05%	99,54%
Manhay (OCMW)	3.616,64 €	0,03%	99,57%
Dalhem (gemeente)	3.418,18 €	0,03%	99,60%
Doische (OCMW)	3.133,10 €	0,03%	99,63%
Éghezée (gemeente)	3.058,02 €	0,03%	99,66%
Trooz (gemeente)	2.914,53 €	0,03%	99,68%
Belœil (gemeente)	2.714,71 €	0,02%	99,71%

Sombreffe (gemeente)	2.579,89 €	0,02%	99,73%
Blegny (gemeente)	2.495,98 €	0,02%	99,75%
Le Roeulx (OCMW)	2.051,39 €	0,02%	99,77%
Malmedy (OCMW)	2.035,08 €	0,02%	99,79%
Bertogne (gemeente)	1.916,45 €	0,02%	99,81%
Sambreville (gemeente)	1.294,42 €	0,01%	99,82%
Chaumont-Gistoux (gemeente)	1.125,24 €	0,01%	99,83%
Péruwelz (OCMW)	1.092,32 €	0,01%	99,84%
Grez-Doiceau (OCMW)	1.063,78 €	0,01%	99,85%
Brunehaut (gemeente)	1.052,55 €	0,01%	99,86%
Marchin (gemeente)	1.002,29 €	0,01%	99,87%
Fosses-la-Ville (OCMW)	924,44 €	0,01%	99,88%
Thuin (OCMW)	898,75 €	0,01%	99,88%
Hastière (OCMW)	844,33 €	0,01%	99,89%
Flémalle (gemeente)	800,00 €	0,01%	99,90%
Chastre (OCMW)	781,27 €	0,01%	99,91%
Geer (gemeente)	739,99 €	0,01%	99,91%
Limburg (gemeente)	727,23 €	0,01%	99,92%
Marche en Famenne (OCMW)	707,57 €	0,01%	99,93%
Honnelles (gemeente)	583,48 €	0,0053%	99,9315%
Pont-a-Celles (gemeente)	565,88 €	0,0051%	99,9366%
Martelange (gemeente)	528,59 €	0,0048%	99,9413%
Sainte-Ode (gemeente)	523,53 €	0,0047%	99,9460%
Saint Ghislain (OCMW)	475,15 €	0,0043%	99,9503%
Tinlot (gemeente)	461,79 €	0,0042%	99,9545%
Estinnes (gemeente)	432,42 €	0,0039%	99,9584%
Quévy (gemeente)	374,66 €	0,0034%	99,9617%
Rochefort (OCMW)	373,65 €	0,0034%	99,9651%
Erquelinnes (OCMW)	371,48 €	0,0033%	99,9685%
Berloz (gemeente)	327,00 €	0,0029%	99,9714%
Nandrin (gemeente)	325,00 €	0,0029%	99,9743%
Vielsalm (OCMW)	324,79 €	0,0029%	99,9772%
Gedinne (OCMW)	304,02 €	0,0027%	99,9800%
Quiévrain (gemeente)	273,64 €	0,0025%	99,9825%
Geer (OCMW)	230,09 €	0,0021%	99,9845%
Dour (gemeente)	206,10 €	0,0019%	99,9864%
Bastogne (ocmw)	201,69 €	0,0018%	99,9882%
Florennes (OCMW)	198,71 €	0,0018%	99,9900%
Leuze-en-Hainaut (OCMW)	196,41 €	0,0018%	99,9918%
Cerfontaine (OCMW)	183,17 €	0,0016%	99,9934%
Houffalize (OCMW)	149,67 €	0,0013%	99,9948%
Faimes (OCMW)	102,43 €	0,0009%	99,9957%
Wanze (gemeente)	100,00 €	0,0009%	99,9966%
Habay-la-Neuve (OCMW)	89,20 €	0,0008%	99,9974%

Ramillies (gemeente)	88,71 €	0,0008%	99,9982%
Doornik (gemeente)	79,80 €	0,0007%	99,9989%
Les Bons Villers (gemeente)	40,40 €	0,0004%	99,9993%
Virton (OCMW)	19,47 €	0,0002%	99,9994%
Trois-Ponts (OCMW)	18,25 €	0,0002%	99,9996%
Marchin (OCMW)	14,94 €	0,0001%	99,9997%
Seneffe (OCMW)	12,40 €	0,0001%	99,9998%
Stoumont (OCMW) en kerkfabriek in onverdeeldheid Rahier	12,13 €	0,0001%	100%
Lasne (gemeente)	3,30 €	0,0000%	100%
Waremmé (gemeente)	1,25 €	0,0000%	100%
TOTAAL	11.102.047,21 €	100%	100%

Tabel 19 - Gemiddelde inkomsten van Waalse gemeenten en OCMW's (2015-2019)

Bijlage 5 - Inkomsten voor Vlaamse gemeenten uit de verhuur van openbare jachtrechten

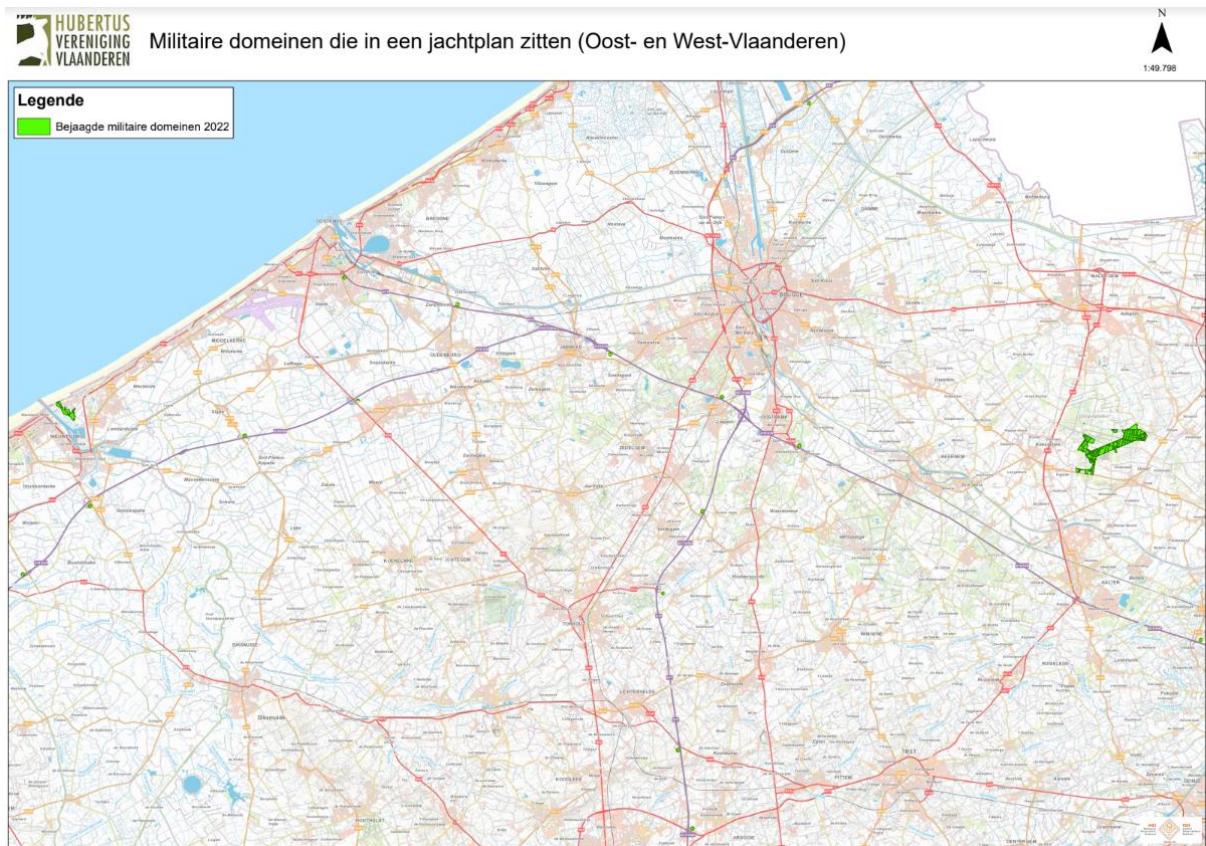
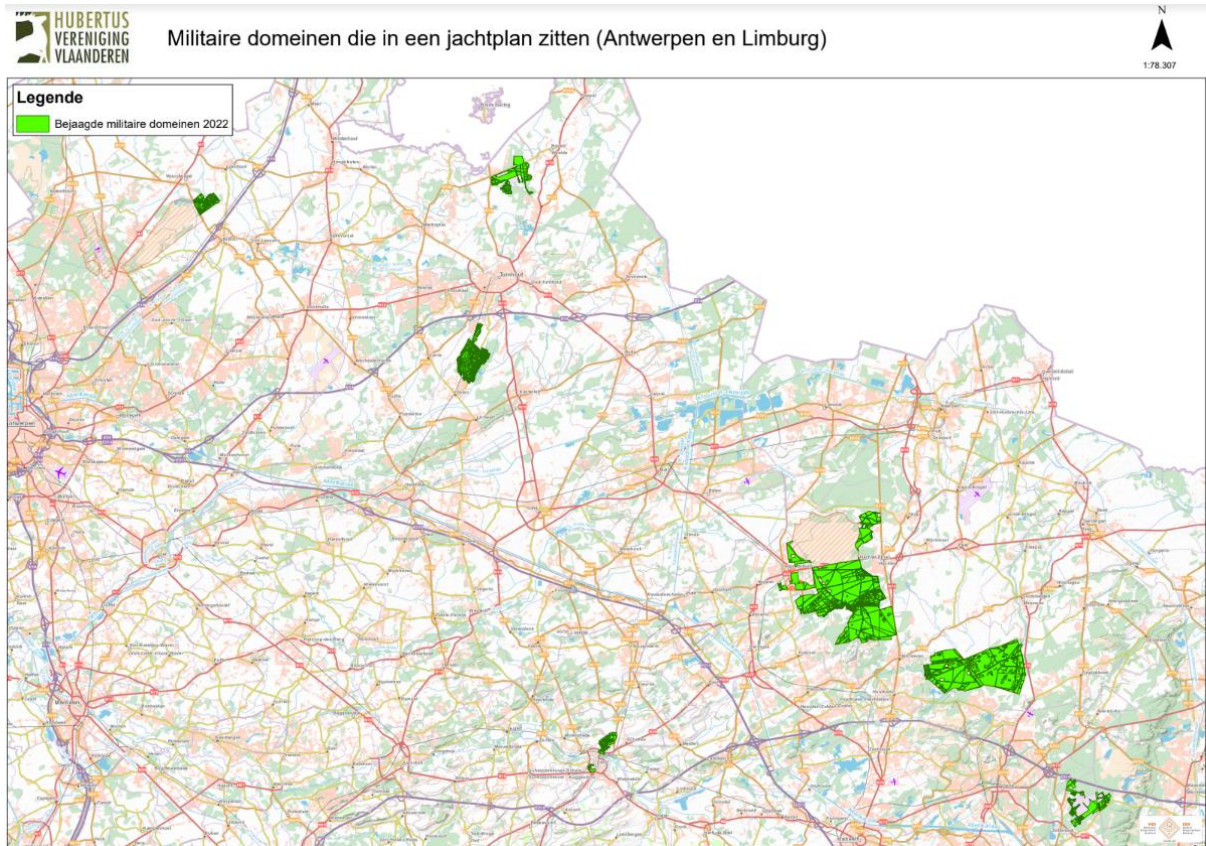
EIGENDOMMEN	Gemiddelde jaarlijkse inkomsten	Betreffend(e) ja(a)r(en)
Geraardsbergen (gemeente)	289,17€	2017-2022
Geraardsbergen (OCMW)	2.528,54 €	2017-2022
Hechtel-Eksel (gemeente)	4.447,15 €	2016-2021
Heusden-Zolder (gemeente)	495,03 €	2020-2021
Heuvelland (gemeente)	14.832,78 €	2016-2021
Heuvelland (OCMW)	78,83 €	2016-2021
Lo-Reninge (gemeente)	1.536,22 €	2016-2019
Moerbeke (gemeente)	0 €	2016-2019

Tabel 20 - Gemiddelde inkomsten van Vlaamse gemeenten en OCMW's

Bijlage 6 - Militaire domeinen in Vlaanderen

Bron: HVV, 2022.

Bijlage 7 - Schatting van de huurprijs van openbare jachtrechten voor gemeenten

De DNF heeft ons voor het Waalse Gewest de ontvangen inkomsten uit de verhuring van openbare jachtrechten voor het gewest, de gemeenten en OCMW's meegedeeld (zie 'Bijlage 4 – Inkomsten voor Waalse gemeenten uit de verhuur van openbare jachtrechten'). Deze inkomsten werden geanalyseerd en de 20 gemeenten met de hoogste inkomsten werden voor een interviewverzoek gecontacteerd. 5 gemeenten reageerden positief op dit verzoek en hebben informatie over hun verschillende inkomstenbronnen verstrekt: Libin, Saint-Hubert, Doische, Bertrix en Couvin. Dankzij deze gegevens konden wij de door de DNF verstrekte gegevens bevestigen en verkregen wij meer bijzonderheden over de wijze waarop deze inkomsten uiteenvallen.

Voor het Vlaams Gewest waren de door het gewest ontvangen inkomsten beschikbaar, maar niet die van de gemeenten en de OCMW's. Bepaalde gemeenten werden op willekeurige wijze gecontacteerd, maar slechts 8 gemeenten hebben gegevens met ons gedeeld (zie 'Bijlage 5 - Inkomsten voor Vlaamse gemeenten uit de verhuur van openbare jachtrechten'). Om deze inkomsten te berekenen, werden daarom verschillende hypothesen in aanmerking genomen:

- Alle bejaagbare gronden in bezit van de Vlaamse gemeenten en OCMW's (47.909,58 ha) worden verhuurd en gelden dus als inkomstenbron. Deze gronden vertegenwoordigen slechts 5% van de bejaagbare gronden in het Vlaamse Gewest (particuliere en openbare gronden samengeteld) terwijl in Wallonië de gronden in bezit van de gemeenten 35% van de bejaagbare gronden vertegenwoordigen.
- Aangezien de jacht op klein wild in het Vlaamse Gewest van doorslaggevend belang is en gezien het feit dat de meeste in Vlaanderen beschikbare jachtgronden uit open velden bestaan, zijn wij van de hypothese uitgegaan dat de meeste verhuurde gronden de organisatie van jachtpartijen op klein wild toelaten.

Op basis van deze veronderstellingen en rekening houdend met de prijzen die voor de percelen voor klein wild worden gehanteerd, hebben wij besloten een gewogen gemiddelde prijs van 12 euro per hectare te hanteren voor de Vlaamse gemeentelijke jachtrechten. Na onze redenering met de HVV te hebben gedeeld, leek deze prijs ons redelijk.

België		Gronden in bezit van de gemeenten	
Grof wild		Grof wild	
Prijs/ha	Aantal waarnemingen	Prijs/ha	Aantal waarnemingen
37,5 €	166	48,5 €	51
Klein wild		Klein wild	
Prijs/ha	Aantal waarnemingen	Prijs/ha	Aantal waarnemingen
11,3 €	113	12,4 €	4
Gemiddelde prijs (iedere wildsoort)		Gemiddelde prijs (iedere wildsoort)	
Gemiddelde prijs	Aantal waarnemingen	Gemiddelde prijs	Aantal waarnemingen
26,9 €	279	45,9 €	55

Tabel 21 - Schatting van de huurprijs van openbare jachtrechten voor Vlaamse gemeenten

Bijlage 8 - Raming van de huurprijzen voor particuliere jachtrechten

De schatting van het aantal hectaren aan bejaagbare gronden in bezit van particuliere eigenaars werd ons door de DNF en de HVV meegedeeld. In het Waalse Gewest stemt dit met 965.761 hectare overeen. In het Vlaamse Gewest stemt dit met 814.589 hectare overeen. Alle particuliere gronden werden in de berekening meegenomen, zelfs de gronden die niet door hun eigenaars worden verhuurd, uitgeleend of gebruikt, om zo het volledige Belgische bos te kunnen valoriseren/kapitaliseren.

Dankzij de in onze vragenlijst ontvangen antwoorden, is het mogelijk om tot een schatting van een hectareprijs te komen dankzij de prijzen genoemd door voorzitters van jachtverenigingen en organisatoren van jachtpartijen, die gronden van particuliere eigenaars huren. Deze huurprijs bedraagt volgens onze berekeningen 17,5 euro per hectare.

België		Gehuurde gronden, in bezit van particuliere eigenaars	
Grof wild		Grof wild	
Prijs/ha	Aantal waarnemingen	Prijs/ha	Aantal waarnemingen
37,5 €	166	25,8 €	104
Klein wild		Klein wild	
Prijs/ha	Aantal waarnemingen	Prijs/ha	Aantal waarnemingen
11,3 €	113	9,2 €	104
Gemiddelde prijs (iedere wildsoort)		Gemiddelde prijs (iedere wildsoort)	
Gemiddelde prijs	Aantal waarnemingen	Gemiddelde prijs	Aantal waarnemingen
26,9 €	279	17,5 €	208

Tabel 22 - Raming van de huurprijzen voor private jachtrechten

Uit een vergelijking van onze resultaten met die van de voorzitters van de jachtverenigingen blijkt dat de geëxtrapoleerde resultaten niet met de werkelijkheid overeenstemmen. Naar aanleiding van deze gesprekken en verzamelde gegevens, hebben wij besloten de volgende prijzen te hanteren, die realistischer worden beschouwd:

Vlaamse Gewest	Waalse Gewest
Alle soorten	Grof wild
12 €	40 €
	Klein wild
	10 €

Tabel 23 - Door de jachtverenigingen geschatte huurprijs van jachtrechten

Bijlage 9 - Schatting van het aantal organisatoren van jachtpartijen en in België georganiseerde jachtpartijen

Om de informatie van de organisatoren die op de vragenlijst hebben geantwoord te verwerken en op Belgisch niveau te brengen, diende het aantal jachtdagen in België te worden geëxtrapoleerd en het aantal organisatoren van jachtpartijen in België te worden afgeleid.

Voor deze schatting werden twee hypothesen gebruikt. Allereerst werden alle bossen en open velden als jachtterreinen beschouwd. Dat stemt in het Waalse Gewest overeen met 1.302.361 ha (waarvan 563.000 ha aan bossen¹⁴⁶) en in het Vlaamse Gewest met 928.486 ha (waarvan 146.381 ha aan bossen)¹⁴⁷.

Ten tweede is de gemiddelde, bij deze berekening gebruikte bejaagbare oppervlakte in België, die welke door FACE en een studie van de Universiteit van Gent wordt genoemd, namelijk 300 hectare per grondgebied.^{148 149} Met gebruikmaking van deze cijfers komen wij uit op 4.341 jachtterreinen in het Waalse Gewest en 3.095 in het Vlaamse Gewest. Dat stemt overeen met de cijfers die door de DNF voor het Waalse Gewest werden verstrekt, dewelke het aantal jachtterreinen op 4.500 schat. Aan Vlaamse zijde bestaat er geen schatting van het aantal jachtterreinen. Toch weten we dat de jachtterreinen in het Vlaamse Gewest vaak kleiner dan die van het Waalse Gewest zijn.

Volgens schattingen van de gewesten, zijn er ongeveer 3 tot 4 jachtdagen per jaar en per jachtterrein. Daarmee kunnen we 15.194 jachtdagen per jaar in het Waalse Gewest en 10.832 jachtdagen per jaar in het Vlaamse Gewest vaststellen, hetzij een totaal van **26.027 jachtdagen per jaar in België**.

Waalse Gewest		Vlaamse Gewest	
Bejaagbare oppervlakte (ha)	1.302.361	Bejaagbare oppervlakte (ha)	928.486
Aantal jachtterreinen	4.341	Aantal jachtterreinen	3.095
Aantal jachtdagen/ terrein	3,5	Aantal jachtdagen/terrein	3,5
Aantal jachtdagen	15.194	Aantal jachtdagen	10.833

Tabel 24 - Schatting van het aantal jachtdagen per gewest

De schatting van het aantal organisatoren van jachtpartijen werd uitgevoerd door het aantal jachtdagen te projecteren op grond van de verdeling van de soorten jachtpartijen die door de respondenten van de vragenlijst voor organisatoren werden georganiseerd. Indien de steekproef als representatief kan worden beschouwd, zegt 49% van de organisatoren gemiddeld 8 jachten op klein wild per jaar te organiseren, meldt 33% van de organisatoren dat zij gemiddeld 5 jachten op grof wild per jaar organiseren, terwijl 18% van de respondenten verklaart dat zij jachten op klein en grof wild tegelijk organiseren. Laatstgenoemde groep zegt gemiddeld 11 jachtpartijen per jaar te organiseren.

Organisator van ...	Representativiteit met betrekking tot de organisatorenpopulatie (%)	Totaal aantal in België georganiseerde jachten	Gemiddelde aantal per organisator georganiseerde jachten	Aantal organisatoren in België
Grof wild	49%	12.700	5	2.540
Klein wild	33%	8.657	8	1.082
Beide soorten	18%	4.670	11	425
Totaal	100%	26.027	na	4.047

Tabel 25 - Schatting van het aantal organisatoren van jachtpartijen in België

Uitgaande van deze hypothesen, zouden er dan 4.047 organisatoren van jachtpartijen in België zijn, die 14% van de jagerspopulatie vertegenwoordigen.

¹⁴⁶ Waalse Gewest, 2021.

¹⁴⁷ Volgens de berekeningen van de HVV in samenwerking met het Vlaamse Gewest.

¹⁴⁸ FACE, https://www.face.eu/sites/default/files/belgium_fr.pdf.

¹⁴⁹ Het economisch belang van de jacht in België, Francis Pollet, 2003, Universiteit Gent.

Bijlage 10 - Schatting van de door wildbeheereenheden gegenereerde inkomsten

Om de inkomsten van wildbeheereenheden te weten te komen, werd een vragenlijst opgesteld. Die werd via de jachtverenigingen rechtstreeks aan alle wildbeheereenheden overgemaakt. Aan Waalse zijde ontvingen we de jaarlijkse inkomsten van 18 eenheden, wat overeenstemt met een graad van representativiteit van 36%. Aan Vlaamse zijde ontvingen we de jaarlijkse inkomsten van 31 van de 182 Vlaamse eenheden (graad van representativiteit van 17%).

Voor de 31 Vlaamse eenheden bedroegen de gemiddelde inkomsten 6.430,15 euro/jaar per eenheid. De 18 Waalse eenheden genereerden 6.955,68 euro/jaar aan gemiddelde inkomsten.

Op basis van deze resultaten werd een extrapolatie verricht op Waals en Vlaams niveau, met behulp van de gemiddelde inkomsten van de afgelopen 5 jaar. Deze extrapolatie brengt ons op een totaalbedrag aan inkomsten van 347.784 euro voor de Waalse wildbeheereenheden en 1.183.147 euro voor de Vlaamse wildbeheereenheden.

Bijlage 11 - Gebruik van het model van Manue Piachaud

In dit rapport was het interessante cijfer het aantal wachters dat nodig was om het reguleringswerk van de jagers uit te voeren. Op grond van dit cijfer en het gemiddelde loon van een jachtopzichter in België, was het mogelijk om de bijkomende kosten te berekenen die de aanwerving van deze jachtopzichten voor de overheden zou opleveren.

Om dit cijfer te verkrijgen, heeft het model van Manue Piachaud twee gegevens nodig over het gewest: het aantal jagers in België en het aantal door de jagers afgeschoten dieren. Na het invullen van deze gegevens, voorspelt het model dat 187 ambtenaren nodig zijn om in de plaats van de jagers het reguleringswerk uit te voeren.

DONNEES :		RESULTATS :	
pays	<input type="text" value="Belgique"/>	proportion chasseurs / population (%)	<input type="text" value="Infinity"/>
région	<input type="text" value="Belgique"/>	nombre de chasseurs (km2)	<input type="text" value="Infinity"/>
codes postaux	<input type="text" value="1000-9999"/>	nombre de chasseurs par garde	<input type="text" value="Infinity"/>
nombre de chasseurs	<input type="text" value="23000"/>	nombre de gardes par chasseur	<input type="text" value="0.00000"/>
nombre de gardes	<input type="text"/>	nombre d'animaux tués par chasseur	<input type="text" value="3"/>
nombre de gardes auxiliaires	<input type="text"/>	nombre minimum de clôture (m linéaire)	<input type="text" value="0"/>
animaux abattus	<input type="text" value="64000"/>	prix minimum de régulation étatique	<input type="text" value="0"/>
superficie territoire (ha)	<input type="text"/>	nombre de gardes en régulation	<input type="text" value="187"/>
surface agricole utile (ha)	<input type="text"/>	proportion agricole de la région (%)	<input type="text" value="NaN"/>
surface agricole à risque (ha)	<input type="text"/>	proportion forestière de la région (%)	<input type="text" value="NaN"/>
territoire forestier (ha)	<input type="text"/>	type de population (citadine vs villageoise)	<input type="text" value="NaN"/>
surface d'agglomération (ha)	<input type="text"/>	densité de population (km2)	<input type="text" value="NaN"/>
nombre d'habitants de la région	<input type="text"/>	densité d'agriculteurs (km2)	<input type="text" value="NaN"/>
nombre de citoyens	<input type="text"/>	budget régional de la faune chassable (%)	<input type="text" value="NaN"/>
nombre d'exploitations agricoles	<input type="text"/>	budget de régulation étatique (%)	<input type="text" value="NaN"/>
budget régional	<input type="text"/>		
budget nature	<input type="text"/>		
budget faune chassable	<input type="text"/>		
prise en charge étatique (%)	<input type="text"/>		
tarif horaire	<input type="text"/>		

Bijlage 12 - Loonniveau volgens barema C3 in het Waalse Gewest

Ja(a)r(en) ervaring	Geïndexeerd bruto jaarloon ¹⁵⁰
0	26.273,38 €
1	26.787,20 €
2	27.301,03 €
3	27.814,85 €
4	27.814,85 €
5	28.328,67 €
6	28.809,95 €
7	29.494,91 €
8	29.494,91 €
9	30.864,75 €
10	30.864,75 €
15	35.113,23 €
20	37.991,88 €
25	42.069,21 €
30	44.947,86 €

Tabel 26 - Geïndexeerd bruto jaarloon van een jachtopzichter volgens barema C3

¹⁵⁰ Loon geïndexeerd in september 2022 Baremiek loon van de Waalse overheidssdienst ("SPW"):
<https://www.leforem.be/content/dam/leforem/fr/documents/a-propos-du-forem/Baremes-regime-public.pdf>.

C.P. n° 998.60.16-00.00 Fonction publique wallonne (Stat.)

Adaptation suite à : Les barèmes de base sont portés au coefficient d'indexation de 192,22 %

Validité : depuis le 01/09/2022

Echelle : C3

Echelle : C3 (C3)

Coefficient d'indexation : 1,9222

Age de départ : 18 ans

Augmentations : 3/1 x 267,31 - 1/2 x 267,31 - 1/2 x 356,34 - 2/2 x 712,64 - 9/2 x 623,6

Augmentations intercalaires : 5/6 x 250,38

anc.	annuel à 100%	mensuel indexé	horaire indexé	allocation foyer	allocation résidence	allocation foyer contractuels	allocation résidence contractuels
0 mois	13.668,39	2.189,45	13,2962	115,31	57,66	115,31	57,66
1 an	13.935,70	2.232,27	13,5563	115,31	57,66	115,31	57,66
2 ans	14.203,01	2.275,09	13,8163	115,31	57,66	115,31	57,66
3 ans	14.470,32	2.317,90	14,0763	115,31	57,66	115,31	57,66
4 ans	14.470,32	2.317,90	14,0763	115,31	57,66	115,31	57,66
5 ans	14.737,63	2.360,72	14,3364	115,31	57,66	115,31	57,66
6 ans	14.988,01	2.400,83	14,5799	115,31	57,66	115,31	57,66
7 ans	15.344,35	2.457,91	14,9266	115,31	57,66	115,31	57,66
8 ans	15.344,35	2.457,91	14,9266	115,31	57,66	115,31	57,66
9 ans	16.056,99	2.572,06	15,6198	115,31	57,66	115,31	57,66
10 ans	16.056,99	2.572,06	15,6198	115,31	57,66	115,31	57,66
11 ans	16.769,63	2.686,22	16,3130	57,66	28,83	57,66	28,83
12 ans	17.020,01	2.726,32	16,5566	57,66	28,83	57,66	28,83
13 ans	17.643,61	2.826,21	17,1632	57,66	28,83	57,66	28,83
14 ans	17.643,61	2.826,21	17,1632	57,66	28,83	57,66	28,83
15 ans	18.267,21	2.926,10	17,7699	57,66	28,83	57,66	28,83
16 ans	18.267,21	2.926,10	17,7699	57,66	28,83	57,66	28,83
17 ans	18.890,81	3.025,99	18,3765				
18 ans	19.141,19	3.066,10	18,6200				
19 ans	19.764,79	3.165,99	19,2267				
20 ans	19.764,79	3.165,99	19,2267				
21 ans	20.388,39	3.265,88	19,8333				
22 ans	20.388,39	3.265,88	19,8333				
23 ans	21.011,99	3.365,77	20,4399				
24 ans	21.262,37	3.405,88	20,6835				
25 ans	21.885,97	3.505,77	21,2901				
26 ans	21.885,97	3.505,77	21,2901				
27 ans	22.509,57	3.605,66	21,8967				
28 ans	22.509,57	3.605,66	21,8967				
29 ans	23.133,17	3.705,55	22,5033				
30 ans	23.383,55	3.745,65	22,7469				

Figuur 45 - Lonen volgens barema C3 in het Waalse Gewest

